

ထွံပျံးပိတ်ချပျံး

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

คัมภีร์บัญชีฉบับ

กระทรวงการต่างประเทศ, ประเทศญี่ปุ่น

2511

ศวียการมาถึงของขการเคินทางโดยเครืองบินไอพ่นและ การสื่อสารได้โดยทันทีทันใดแทบจะทุกส่วนในโลก ความสัมพันธ์ ระหว่างมนุษย์ในโลกนี้ ก็นับวันจะละเอียดซับซ้อนและเกี่ยวพัน กันมากยิ่งขึ้น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในส่วนหนึ่งของโลกมีอิทธิพล และให้ผลอย่างลึกซึ้งต่อเหตุการณ์ในส่วนอื่น ๆ ของโลก การ เกี่ยวโยงกันเช่นนี้ย่อมก่อให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริม ความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างชาติต่าง ๆ ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นใน ทุกระดับของชีวิตความเป็นอยู่ของแต่ละประเทศ

หนังสือเล่มเล็ก ๆ นี้พิมพ์ขึ้นด้วยความเชื่อมั่นว่า โลกเรา จะบรรลุถึงซึ่งสันติภาพได้ โดยอาศัยความเข้าใจซึ่งกันและกัน ระหว่างชาติต่าง ๆ ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ศวียการเสนาภาพ และเรื่องราวที่ถูกต้องแท้จริงของญี่ปุ่นปัจจุบัน หนังสือเล่มนี้คง จะมีส่วนช่วยในการบรรลุจุดมุ่งหมายอันเป็นที่ใฝ่ฝันของมวล มนุษย์ได้.

กรมการประชาสัมพันธ์และวัฒนธรรม

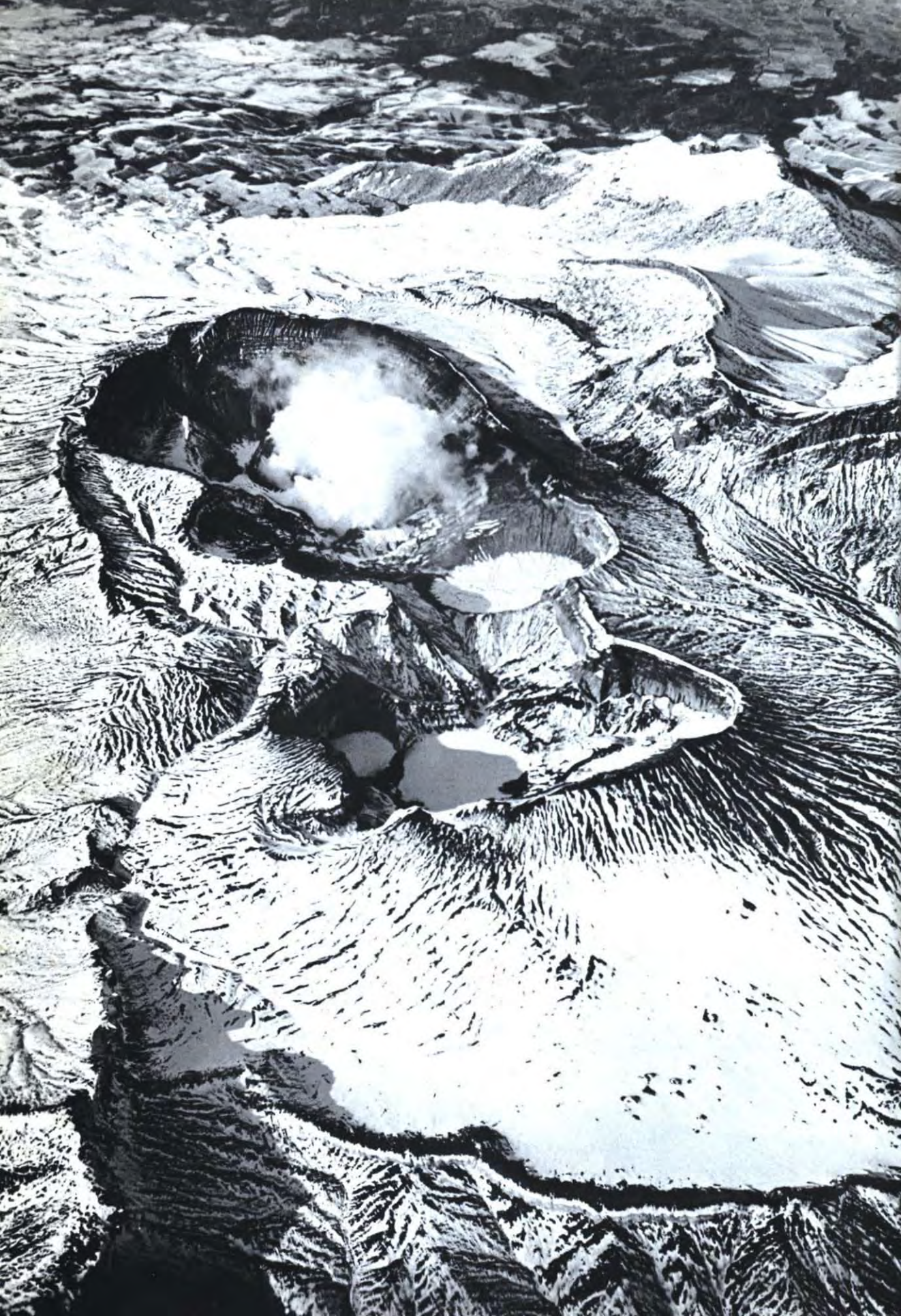
ญี่ ปู๋ น บ๋ อ จู บั๊ น

สารบัญ

ความนำ	7
ภูมิศาสตร์	8
ประวัติศาสตร์	11
การปกครอง	19
รัฐธรรมนูญและองค์จักรพรรดิ	19
อำนาจนิติบัญญัติ	20
อำนาจบริหาร	23
อำนาจตุลาการ	24
สัมพันธ์ภาพกับต่างประเทศ	24
การป้องกันประเทศ	28
เศรษฐกิจ	32
ทรัพยากรธรรมชาติ	35
อุตสาหกรรม	40
การค้าต่างประเทศ	52
การคลัง	56
การขนส่ง	59
สภาพสังคม	63
ประชากร	63
ชีวิตครอบครัว	63
แรงงาน	64
สวัสดิการ	67
การดำเนินชีวิตด้านวัฒนธรรม	71
การศึกษา	71
วิทยาศาสตร์	72
สื่อสารมวลชน	76
วรรณกรรม	79
ศิลปกรรม	80
ดนตรี	83
การละคร	84
ศาสนา	88
กีฬา	88
ความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปู๋กับไทย	93

บทนำ

บนแผนที่โลก ประเทศญี่ปุ่นประกอบด้วยหมู่เกาะเรียงเป็นลูกโซ่อยู่ทางด้านตะวันออกของผืนแผ่นดินใหญ่เอเชีย ในหนังสือประวัติศาสตร์ ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศเก่าแก่ซึ่งมีชนบทประเพณีต่าง ๆ ย้อนหลังไปถึงสมัยแห่งเทพนิยาย

แต่ถึงอย่างนั้นก็ตาม น้อยประเทศที่จะเข้าเป็นส่วนหนึ่งของโลกสมัยใหม่ได้อย่างรวดเร็ว สำหรับประเทศญี่ปุ่น แม้ว่าจะเก่าแก่ แต่ก็มีพลังของความหนุ่มแน่นและมีชีวิตจิตใจที่จะกระปรี้กระเปร่าในการเสาะแสวงหาการปรับปรุงสิ่งเก่า ๆ และเพื่อค้นพบสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ ครั้งหนึ่งเป็นเวลานานถึงสองศตวรรษครั้งที่ญี่ปุ่นได้แยกตัวอยู่โดดเดี่ยวจากโลกภายนอก แต่ในบัจจุบันนี้ ญี่ปุ่นมีส่วนร่วมในการสร้างสันติภาพและความเจริญรุ่งเรืองของโลก ในฐานะที่เป็นสมาชิกผู้หนึ่งในครอบครัวของประชาชาติ

โคมไฟหินสมัยโบราณ และแสงสีน้ออนันระยิบระยับเสียงระฆังดังแห่งแห่งในวัดโบราณ และเสียงกึ่งกึ่งของอุตสาหกรรมสมัยใหม่ กลิ่นหอมอบอวลของดอกซากุระอันงดงาม และหมอกควันที่ลอยจากปล่องไฟของโรงงานอุตสาหกรรม หญิงสาวในชุดกิโมโนอันสวยสดกำลังศึกษาศิลปะวิชงนัชา และเลขานุการในเครื่องแต่งกายแบบตะวันตกกำลังข้อนข้อมูลต่าง ๆ เข้าไปในเครื่องคิดเลขอิเล็กทรอนิกส์ สิ่งเหล่านี้ คือ โฉมหน้าต่าง ๆ ของญี่ปุ่นที่เปลี่ยนแปลงเรื่อยมา แต่ก็มีคุณสมบัติข้อต่อชนบทประเพณีต่าง ๆ ที่ได้มีมาเป็นเวลาถึง 2000 ปี

ถ้ามองดูเพียงแวบเดียว ความแตกต่างระหว่างของเก่ากับของใหม่ ดูคล้ายจะก่อให้เกิดความรู้สึกสับสนและยุ่งเหยิง แต่ทว่าจากประวัติศาสตร์ ชาวญี่ปุ่นได้แสดงความสามารถในการรับเอาและการปรับตัวให้เข้ากับกาลสมัย โดยที่ในปัจจุบัน อารยธรรมตะวันตกกับตะวันตก ของเก่ากับของใหม่ได้มาบรรจบพบกันที่ญี่ปุ่นและประสานกลมกลืนกันอย่างหาที่เปรียบมิได้

คุณสมบัติพิเศษนี้ เกิดจากประวัติศาสตร์และภูมิประเทศของญี่ปุ่น ซึ่งทำให้ชาวญี่ปุ่นเป็นประชาชาติที่มีความเป็นมาหนึ่งใจเดียวกัน เนื่องจากการที่ไม่ถูกรุกรานจากภายนอก ชาวญี่ปุ่นจึง

ได้พัฒนาระบบการปกครอง ขนบธรรมเนียมประเพณี และลักษณะต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดความรู้สึกในความเป็นชาติอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีจุดมุ่งหมายร่วมกันอย่างรุนแรง พลังและความมั่นคงอันเกิดจากลักษณะสำคัญเหล่านี้ ได้ช่วยให้ญี่ปุ่นดำเนินการปฏิวัติครั้งใหญ่สองครั้งเมื่อ 100 ปีที่แล้วมานี้ได้สำเร็จ คือ ตอนปลายศตวรรษที่ 19 ครั้งหนึ่ง และอีกครั้งหนึ่ง ในตอนกลางศตวรรษที่ 20 โดยมิได้มีการตัดขาดจากสิ่งที่เบบอดีต หรือทำลายโครงสร้างของสังคมญี่ปุ่นแต่อย่างใด

ด้วยจุดมุ่งหมายอันเดียวกันนี้เอง ที่ญี่ปุ่นได้สร้างตัวเองขึ้นมาเป็นชาติที่เจริญอย่างยิ่ง ในทางอุตสาหกรรมชาติหนึ่งในโลก สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดีออกสู่ตลาดโลกที่กำลังขยายตัวออกไป ความก้าวหน้าของการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมนี้ได้นำมาซึ่งมาตรฐานการครองชีพภายในประเทศให้ก้าวหน้าขึ้นไปอย่างมาก ประชาชนได้รับความพอใจต่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นเกี่ยวกับอาหารการกินอันมีประโยชน์และในการใช้เวลาว่างมากกว่าที่เคยมีมาในประวัติศาสตร์

ยกตัวอย่างเช่น คนงานในโรงงานอุตสาหกรรมเครื่องอุปกรณไฟฟ้าขนาดใหญ่ ทำงานภายใต้โรงงานที่มีแสงสว่างและการระบายอากาศอย่างพอเพียง และใช้เครื่องมือที่ดีสุดเท่าที่วิศวกรรมการสมัยใหม่จะอำนวยให้ได้

ทุกวันนี้ แม้บ้านจะมีตู้เย็นไฟฟ้า, เครื่องซักผ้า และหม้อหุงข้าวอัตโนมัติ และในห้องนั่งเล่นก็มีเครื่องรับโทรทัศน์ ซึ่งแม้บ้านมีเวลาที่จะหาความเพลิดเพลินได้ เนื่องจากการใช้เครื่องทุ่นแรงใหม่ ๆ เหล่านี้

ในครุใหญ่ ตอนเช้าคนไปทำงานโดยรถไฟทันสมัยที่แล่นตรงต่อเวลา และตอนเย็นก็กลับบ้านซึ่งอาจจะเป็นของตนเองหรือเป็นอพาร์ทเมนต์ที่ไม่ใหญ่นัก แต่น่าอยู่นั่นคือเป็นของธรรมดาสามัญขึ้นเรื่อย ๆ

ในชนบท สายอากาศของเครื่องรับโทรทัศน์เหนือหลังคาบ้าน เครื่องซักผ้าไฟฟ้าที่ลานหลังบ้าน และรถจักรยานยนต์ที่จอดอยู่หน้าบ้าน ย่อมเป็นตัวอย่างอันดีที่เผยให้เห็นว่าความเจริญมั่นคงสมัยใหม่นี้ได้แผ่ไปถึงทุก ๆ ส่วนของญี่ปุ่นแล้ว

กระนั้นก็ดี ท่ามกลางความสำเร็จทางเศรษฐกิจเหล่านี้ ญี่ปุ่นก็ยังคงประสบปัญหาใหญ่ปัญหาหนึ่งเสมอ นั่นคือ การขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อที่จะจัดหาที่อยู่อาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่มอันเหมาะสมสำหรับประชากรจำนวนมาก ซึ่งเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และเพื่อป้องกันอุบัติเหตุให้แก่อุตสาหกรรมที่เป็นเครื่องจักรของประชาชน ญี่ปุ่นต้องซื้อวัตถุดิบและสินค้าอื่น ๆ เป็นจำนวนมากมาจากต่างประเทศ และเพื่อชำระเงินค่าสินค้าเหล่านั้น จำต้องส่งสินค้าที่ผลิตขึ้นได้นี้ไปจำหน่ายยังต่างประเทศ

◀ *ปล่องภูเขาไฟอะโซ ในเกาะกิวชู ซึ่งเป็นภูเขาไฟที่ยังคุกรุ่นอยู่ใหญ่ที่สุดในญี่ปุ่น*

สำหรับความสัมพันธ์กับต่างประเทศนั้น ญี่ปุ่นพยายาม เสริมสร้างความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น โดยอาศัยหลักการนับถือและการเข้าใจซึ่งกันและกัน หลักสำคัญของ นโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่นก็คือ การธำรงไว้ซึ่งสันติภาพ ความเจริญรุ่งเรือง อีสราภาพภายในประเทศ การเสริมสร้างสันติภาพ ของโลก และสวัสดิภาพของมวลมนุษยชาติในโลก

เช่นเดียวกับในปี พ.ศ. 2411 ญี่ปุ่นได้เลิกจากการอยู่อย่าง โดดเดี่ยว เปลี่ยนแปลงระบบสังคมและการปกครองให้ทันสมัย ดั้งนั้นในปี พ.ศ. 2488 ก็ได้เลิกนโยบายการแผ่ขยายอำนาจโดย เต็ดขาดเช่นกัน ช่วงระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา ญี่ปุ่นได้มีการ เปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคมและการปกครอง ความเจริญ ก้าวหน้าในทางอุตสาหกรรม และการสร้างประเทศให้ทันสมัยอย่าง ชานานใหญ่ ความยุ่งยากต่างๆ จึงได้เกิดขึ้น ปัญหาทั้งทางด้าน เศรษฐกิจการเมือง และสังคมยังมีได้รับการแก้ไขให้เสร็จสิ้นไป อย่างไรก็ตาม ด้วยประวัติศาสตร์ที่ยาวนานและรากฐานของระบบ วัฒนธรรมซึ่งรองรับอยู่ ชาวญี่ปุ่นในปัจจุบันได้อุทิศตัวให้แก่การดำเนิน ชีวิตตามระบบประชาธิปไตยการแสวงหาสันติภาพ และความเที่ยง- ธรรมระหว่างประชาชาติในโลก

ภูมิประเทศ

ประเทศญี่ปุ่น ประกอบด้วยเกาะใหญ่ 4 เกาะ คือ เกาะ ฮอนชู เกาะชิโกกุ เกาะคีวชู และเกาะฮอกไกโด นอกจากนี้ ก็มีเกาะเล็ก ๆ นับพัน ๆ เกาะ หมู่เกาะญี่ปุ่นมีลักษณะเป็นรูปส่วน โค้งของ วงกลม มีความยาวจากเหนือจดใต้ 2,400 กิโลเมตร อยู่นอกฝั่งทะเลด้านตะวันออกของทวีปเอเชีย และมีเนื้อที่ 369,662 ตารางกิโลเมตร ตัวเลขที่กล่าวถึงในที่นี้ เป็นตัวเลข แสดงเนื้อที่ที่อยู่ภายใต้การปกครองอย่างแท้จริงของญี่ปุ่นในขณะนั้น

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง ญี่ปุ่นตั้งศูนย์เสียดินแดน ในต่างประเทศ ซึ่งอยู่ในความครอบครองไปจนหมดสิ้น ดินแดน เหล่านี้เนื้อที่ถึง 45.5 เปอร์เซ็นต์ของดินแดนทั้งหมดของญี่ปุ่นใน ขณะนั้น เนื้อที่ประเทศญี่ปุ่นในปัจจุบันมีเนื้อที่เพียง 70 เปอร์เซ็นต์ ของเนื้อที่ประเทศไทย

โดยทั่วไป อากาศในญี่ปุ่นอบอุ่นดี และฤดูทั้ง 4 ฤดูก็ แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ฤดูร้อนซึ่งมีอากาศร้อนและชื้นเริ่ม

ต้นภายหลังฤดูฝน ซึ่งโดยปกติแล้วฝนจะตกติดต่อกันประมาณ 4 สัปดาห์ในราวกลางเดือนมิถุนายน ปริมาณฝนที่ตกระหว่างปีมี จำนวน 1,000 ถึง 2,500 มิลลิเมตร นอกจากทางภาคเหนือของ ญี่ปุ่นแล้ว อากาศในฤดูหนาวจะไม่หนาวเกินไป และมีวันที่มี แสงแดดก็มีมาก โดยมีหิมะตกหนักทางภาคเหนือ แต่ในโตเกียว จะไม่ค่อยมีหิมะตก ฤดูใบไม้ผลิและฤดูใบไม้ร่วง เป็นระยะเวลาที่ สบายที่สุดในรอบปี มีบรรยากาศสดชื่น และมีแสงแดดแจ่มจ้า ดอกซากุระอันมีชื่อเสียงบานในฤดูใบไม้ผลิ ส่วนในฤดูใบไม้ร่วง ตามชนบทจะเต็มไปด้วยสีสรรของใบไม้ที่กำลังจะร่วงหล่น

สิ่งสองสิ่งที่เด่นสุดคือ เมื่อได้ขลุญี่ปุ่นเป็นครั้งแรก ไม้ ว่าจะเป็นจากท้องทะเลหรือจากท้องฟ้า ก็คือ ความเขี้ยวข้อม และ ภูเขาใหญ่น้อยทั่วไป ฝนที่ตกชุกและดินฟ้าอากาศอันอบอุ่นทำให้ ให้เกิดมีพืชพันธุ์ไม้นานาชนิด ซึ่งคุณลักษณะปกคลุมอยู่ตามชนบท ทั่วไป สำหรับภูเขานั้น จะเห็นได้ทั่ทุกหนทุกแห่ง เนื่องจากเนื้อที่ แผ่นดินทั้งหมดของญี่ปุ่นเป็นภูเขาเสียประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์ ภูเขาที่สูงกว่า 2,000 เมตร มีรวมทั้งสิ้น 250 ลูก และภูเขาที่สูง ที่สุด คือ ภูเขาฟูจิ ซึ่งมีความสูงถึงยอดรูปกรวยแหลมเท่ากับ 3,776 เมตร

ภูเขาฟูจิ เป็นภูเขาไฟที่สงบชั่วคราว (ระเบิดครั้งสุดท้าย เมื่อ พ.ศ. 2250) ประเทศญี่ปุ่นมีภูเขาไฟรวมทั้งหมด 192 ลูก ซึ่ง ในจำนวนนี้มี 58 ลูกที่ยังคงอยู่ ภูเขาไฟเหล่านี้ให้ส่งน้ำพุร้อน ใจอย่างยิ่งสิ่งหนึ่ง คือ น้ำแร่ ซึ่งเป็นน้ำพุร้อนที่ถูกส่งมาตามท่อ เพื่อจุดประสงค์ในด้านการพักผ่อนหย่อนใจมากกว่าเพื่อใช้เป็น ประโยชน์ทางการแพทย์ ชาวญี่ปุ่นหลายล้านคนไปพักผ่อน หย่อนใจ และแสวงหาความสงบตามออนเซนหรือแหล่งน้ำพุร้อน ซึ่งมีอยู่จำนวนมากโดยบริการน้ำพุร้อนที่ได้จากภูเขาไฟเหล่านี้

ภูมิประเทศอันเต็มไปด้วยภูเขานี้ ยังทำให้ญี่ปุ่นมีทิวทัศน์ ที่สวยงาม และบางครั้งก็น่าใฝ่ฝัน เช่น ภูเขาและทะเลสาบที่ ปกคลุมไปด้วยหิมะ ถ้าธารแคบ ๆ ระหว่างภูเขาที่เต็มไปด้วยหิน ใหญ่น้อยและแม่น้ำที่ไหลเชี่ยวกราก ยอดเขาคันตะปุมตะป้า และน้ำตกที่สวยงาม ถึงแม้ว่าภูเขาเหล่านี้จะให้ความเพลิดเพลิน แก่สายตาและเป็นสถานที่สำหรับเล่นสกีในฤดูหนาว แต่ในขณะ เดียวกัน ก็ได้จำกัดสถานที่อยู่อาศัยของชาวญี่ปุ่นนับล้าน เป็นอันมาก

จากการสำรวจสำมะโนประชากรครั้งสุดท้าย เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2508 ประเทศญี่ปุ่นมีประชากร 98,274,961 คน หลัง

น้ำตกเคกองและทะเลสาบชูเซนจิที่อยู่ใกล้เคียงกัน ในบริเวณ อุทยานนิกโก้ ที่มีทิวทัศน์อันสวยสดงดงามตลอดปี ▶

จากนั้น ประชากรเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และประมาณว่า มีจำนวน 100,020,849 คน เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2510 แม้ว่าอัตราการเกิดในประเทศญี่ปุ่นจะต่ำที่สุดอัตรากว้างในโลกรก็ตาม จำนวนประชากรก็มักจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในช่วงระยะหนึ่งอันเนื่องมาจากอัตราการตายลดน้อยลง

ด้วยเหตุนี้ จำนวนประชากรของประเทศญี่ปุ่นจึงมากเป็นอันดับที่ 7 ในโลก รองจากสาธารณรัฐประชาชนจีน อินเดีย สหภาพโซเวียต สหรัฐอเมริกา อินโดนีเซีย และปากีสถาน

ความหนาแน่นของพลเมืองในประเทศญี่ปุ่นเท่ากับ 268 คน ต่อเนื้อที่ 1 ตารางกิโลเมตร ในขณะที่ความหนาแน่นของพลเมืองในประเทศไทยเท่ากับ 61 คน ต่อ 1 ตารางกิโลเมตร (จากการสำรวจสำมะโนประชากรปี 2509)

แต่อย่างไรก็ดี ตัวเลขเหล่านี้ชวนให้เกิดความเข้าใจผิดเนื่องจากในญี่ปุ่นมีภูเขามาก เนื้อที่สำหรับการเพาะปลูกจึงเหลือเพียงประมาณ 16 เปอร์เซ็นต์ของเนื้อที่ทั้งหมด ความหนาแน่นของประชากรต่อเนื้อที่ที่ราบ นับว่าสูงที่สุดในโลก อันที่จริงแล้ว 40 เปอร์เซ็นต์ของประชากร 100 ล้านคนของญี่ปุ่น ได้มารวมกันอยู่ในเนื้อที่เพียง 1 เปอร์เซ็นต์ของเนื้อที่ผืนแผ่นดินทั้งหมดของประเทศ

ที่มีผู้คนหนาแน่นที่สุด คือ นครหลวงโตเกียว ซึ่งในปัจจุบันชาวญี่ปุ่นทุก ๆ 1 ใน 10 คน จะอาศัยอยู่ในนครหลวงนี้ จากการสำรวจเมื่อปี 2510 ในนครโตเกียว มีประชากร 11,170,335 คน

การแออัดของประชากร เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเรื่อย ๆ ชาวญี่ปุ่นกำลังละทิ้งถิ่นที่เดิม ไร่ นา และหลังไหลถลักเข้าไปอยู่ในเมืองใหญ่มากขึ้นทุกขณะ ทั้งนี้เนื่องมาจากการขยายตัวอย่างสม่ำเสมอของเศรษฐกิจอุตสาหกรรมของประเทศ

จำนวนประชากรโดยประมาณในนครใหญ่ที่สุด 7 นคร ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2508 มีดังนี้

โตเกียว (นครหลวง)	10,869,000
โอซากา	3,156,000
นาโงยา	1,953,000
โยโกฮามา	1,789,000
เกียวโต	1,365,000
โกเบ	1,217,000
กิวชูวเนโอ	1,042,000

◀ พระพุทธรูปใหญ่มหิทมาของวัดโตไดจิ แห่งเมืองนารา ซึ่งเป็นพระพุทธรูปbronzeที่ใหญ่ที่สุดในโลก สร้างเสร็จในปี พ.ศ. 1292 พระพุทธรูปใหญ่นี้หนักประมาณ 380 ตัน

ประวัติศาสตร์

ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นประกอบขึ้นอย่างผิดธรรมดา ด้วยการเปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่ และด้วยการดำเนินติดต่อกันเรื่อยมาไม่ขาดสาย การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ที่สุดสองครั้ง ได้เกิดขึ้นเมื่อระยะร้อยปีที่แล้วมา คือ ใน พ.ศ. 2411 และ พ.ศ. 2488 แต่อย่างไรก็ตาม เช่นเดียวกับการที่ผืนดินของประเทศญี่ปุ่นไม่เปลี่ยนแปลงไป แม้จะมีพายุไต้ฝุ่น แผ่นดินไหว และภูเขาไฟระเบิดเกิดขึ้นเรื่อยมาเป็นเวลาหลายศตวรรษ ประชากรญี่ปุ่นก็เช่นเดียวกัน ในขณะที่ปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ก็ยังคงรักษาลักษณะ ระเบียบ และจุดมุ่งหมายอันมีมาแต่ดั้งเดิมเอาไว้

บรรดาผู้ซึ่งวางฐานยังลงเอยกันไม่ได้เกี่ยวกับต้นกำเนิดของชนชาติญี่ปุ่น แต่นักโบราณคดีได้สันนิษฐานว่า ชาวพื้นเมืองในระยะแรก ๆ นั้น มีพวกที่อพยพมาจากส่วนต่าง ๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงและจากหมู่เกาะทะเลใต้รวมอยู่ด้วย

เป็นที่เชื่อกันโดยทั่วไปว่า บรรดาบรรพบุรุษของชาวญี่ปุ่นเป็นมนุษยชาติซึ่งรู้จักกันในขณะนั้นในนามของชนเผ่ายามะอิโต ซึ่งได้ค่อย ๆ คงความมีอำนาจเหนือแผ่นดินต่าง ๆ ในระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 3 หรือที่ 4 โดยทั่วไปแล้ว ขอมรับกันว่า บรรดาผู้นำเผ่ายามะอิโต คือบรรดาบรรพบุรุษของพระราชวงศ์ญี่ปุ่น

ในตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 4 ได้เริ่มมีการติดต่อกันระหว่างญี่ปุ่นกับราชอาณาจักรต่าง ๆ ในแหลมเกาหลี ได้มีการนำศิลปทางด้านอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น การทอผ้า งานเกี่ยวกับโลหะ การฟอกหนัง และการต่อเรือซึ่งเจริญมากในสมัยราชวงศ์ฮั่นเข้ามาสู่ญี่ปุ่น โดยผ่านประเทศเกาหลี

ในระยะต้น ๆ นี้เอง เกาหลีและจีนเป็นศูนย์กลางที่ญี่ปุ่นได้รับเอกราชช่างฝีมือ ศิลป และวิชาความรู้ต่าง ๆ ซึ่งได้เป็นรากฐานของการสร้างวัฒนธรรมของญี่ปุ่นเอง

ได้มีการนำเอาตัวหนังสือจีนมาใช้ในญี่ปุ่น และโดยอาศัยสื่อกลางนี้ ชาวญี่ปุ่นได้เรียนตำราเบื้องต้นของวิชาแพทย์ ความลับของปฏิทินดาราศาสตร์ ตลอดจนลัทธิขงจื้อ ใน พ.ศ. 1081 ได้มีการนำเอาพุทธศาสนาจากอินเดียมาสู่ญี่ปุ่น โดยผ่านทางประเทศจีนและเกาหลี ระบบการปกครองแบบจีนได้เป็นแบบอย่างที่เหมาะสมของประเทศญี่ปุ่นนำมาสร้างขึ้น

เมืองหลวงถาวรแห่งแรกของญี่ปุ่นได้รับการสถาปนาขึ้นที่เมืองนาราในต้นศตวรรษที่ 8 คือ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 1253 ถึงปี พ.ศ. 1327 นับเป็นเวลากว่า 70 ปี ที่จักรพรรดิหลายราชวงศ์ได้ประทับในเมืองหลวงนี้ และได้ขยายอำนาจไปทั่วประเทศเป็นลำดับ ก่อนที่นาราระจะกลายเป็นเมืองหลวงของญี่ปุ่นนั้น เมืองหลวงได้ถูกโยกย้ายทุกครั้งที่จักรพรรดิสิ้นพระชนม์ลง

เมืองหลวงใหม่ได้รับการสร้างขึ้นที่เกียวโต เมื่อปี พ.ศ. 1337 โดยสร้างเลียนแบบเมืองหลวงประเทศจีนในสมัยนั้น และเป็นที่ประทับของจักรพรรดิเป็นเวลาเกือบ 1000 ปี

การย้ายเมืองหลวงไปอยู่ที่เกียวโต เป็นการเริ่มต้นของสมัยเอโดะ ซึ่งสิ้นสุดลงไปในปี พ.ศ. 1735 สมัยนี้ เป็นระยะสำคัญระยะหนึ่งแห่งการวิวัฒนาการทางศิลปะ การคิดค่อกับประเทศจีน ได้หยุดชะงักลงในตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 9 และอารยธรรมของญี่ปุ่น ก็ได้เริ่มต้นมีลักษณะ และแบบพิเศษเฉพาะตัวตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา อย่างที่เกิดซ้ำกันหลายครั้งในประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น ระยะเวลาแรกจะเป็นระยะที่มีการรับเอาวิชาการ ศิลปะ และความรู้อื่นๆ จากต่างประเทศเข้ามา และคิดตามด้วยระยะแห่งการเลียนแบบ และเปลี่ยนแปลง ซึ่งในระยะเวลาดังกล่าว สิ่งต่างๆ ที่ได้นำมาจากภายนอกจะค่อยๆ มีลักษณะพิเศษของญี่ปุ่นไป

ชีวิตในเมืองหลวงเป็นชีวิตที่สำรวมและสง่ามเป็นชีวิต แต่ในขณะทีชาวสำนักใช้เวลาหมดไปด้วยการเสาะหาศิลปะและความเพลิดเพลินทางสังคม อำนาจของราชสำนักที่มีอยู่เหนือกลุ่มทหารในเมืองที่อยู่ห่างออกไปก็เริ่ม ไม้มีผล และลดถอยลงเป็นลำดับ อำนาจการปกครองประเทศก็เริ่มหลุดจากมือ และได้กลายเป็นรางวัลสำหรับตระกูลทหารคู่แข่งสองตระกูล คือ ตระกูลมินาโมโด้ กับตระกูลโทระ ซึ่งตระกูลทั้งสองต่างก็สืบเชื้อสายมาจากจักรพรรดิองค์ก่อนๆ การต่อสู้ของตระกูลทั้งสองนั้นเป็นการต่อสู้ที่หนักหน่วงที่สุดครั้งหนึ่งในสมัยกลางอันโกลาหลของญี่ปุ่น ในที่สุดตระกูลมินาโมโด้ก็กำชัยชนะเหนือตระกูลโทระคู่แข่งได้ในการรบประวัติศาสตร์ที่สมรภูมิดันโนะอูระ ในทะเลภายในของญี่ปุ่น เมื่อปี พ.ศ. 1728

สมัยฟิวคัล

ชัยชนะของตระกูลมินาโมโด้ได้บังคับวังสัมิของราชบัลลังก์ในฐานะเป็นแหล่งที่อำนาจการปกครองอย่างได้ผล และเป็นกาเริ่มต้นการปกครองแบบฟิวคัล (ศักดินา) เป็นระยะเวลาเจ็ดศตวรรษภายใต้โชกุนหรือขุนศึกผู้ปกครองประเทศที่สืบต่อๆ กันมา ในปี พ.ศ. 1735 โยชิโตะโมะ หัวหน้าตระกูลมินาโมโด้ซึ่งมีชัยชนะ ได้ตั้งรัฐบาลโชกุนหรือรัฐบาลทหารขึ้นที่ คามาคุระ ใกล้ๆ กับโตเกียวทุกวันนี้ และได้ครองอำนาจบริหารทั้งหมดซึ่งเมื่อก่อนเป็นของจักรพรรดิที่เกียวโต เนื่องจากเข้าใจกันว่า เกียวโตเสื่อมอำนาจลงเพราะหมกมุ่นอยู่กับศิลปะทางสันติมากเกินไป ปฏิกริยาต่อสิ่งเหล่านี้ได้แสดงออกในรูปรัฐบาลโชกุนที่ คามาคุระ ส่งเสริมให้มีการแสวงหาศิลปะวิทยาและการฝึกฝนทางการทหารที่จำเป็นอย่างเข้มงวด เพื่อให้การปกครองบ้านเมืองเป็นไปอย่างได้ผล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพื่อควบคุมพวกที่แข็งข้อตาม

เมืองห่างไกลออกไป ในขณะที่สมัยเอโดะก่อนหน้าสมัยนี้ ศิลปวิทยาเจริญรุ่งเรืองมาก แต่ในสมัยคามาคุระ ซึ่งเราเรียกว่า เป็นสมัยของโยชิโตะโมะนั้น เป็นยุคแห่งความแพร่หลายของ บุษิโด คือ ความกล้าหาญและรักเกียรติของชาวมุโร

ผู้สืบทอดตระกูลมินาโมโด้ คือ โยชิซังเป็นผู้ตระกูลของภรรยาของโยชิโตะโมะ โยชิโด้ได้สร้างรัฐบาลโชกุนที่คามาคุระต่อมาจนถึงปี พ.ศ. 1876 อันเป็นเวลาทีจักรพรรดิได้กลับมาขึ้นอำนาจในการปกครองแผ่นดินอีก แต่อย่างไรก็ตาม การกลับมามีอำนาจปกครองประเทศของจักรพรรดินั้น เป็นไปในช่วงระยะเวลาอันสั้น ได้มีการตั้งรัฐบาลโชกุนขึ้นใหม่ที่ มุโระมาจิ ในเกียวโต โดยตระกูล อาชิกาหะ

สมัยมุโระมาจิสืบต่อกันมานานกว่า 2 ศตวรรษ คือ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 1876 ถึงปี พ.ศ. 2116 ลูกค่อมได้แกว่งกลับมาอีกครั้งหนึ่ง คือ จากการฝึกฝนให้อดทนกล้าหาญและรักเกียรติของสมัยคามาคุระ มาสู่ชีวิตดำเนินชีวิตซึ่งชาวมุโรที่เข้มงวดได้แสดงออกทางศาสนาและความงาม ซึ่งได้กลายเป็นลักษณะสำคัญของศิลปะของชาติทุกยุคทุกสมัยอย่างมีอาจจะลบเลือนได้ ศิลปะของชาติแม้ในทุกวันนี้ ก็ยังคงมีลักษณะสำคัญอยู่ที่ความเรียบร้อยและความสงบสง่าม

หลังจากปกครองประเทศมาเป็นเวลา 2 ศตวรรษ รัฐบาลโชกุนในมุโระมาจิได้เผชิญกับการท้าทายจากก๊กคู่แข่งขึ้นซึ่งอยู่ในส่วนอื่น ๆ ของประเทศ ตอนใกล้จะสิ้นศตวรรษที่ 16 ญี่ปุ่นเกิดสงครามกลางเมือง มีการชิงอำนาจกันในหมู่เจ้าผู้ครองนครต่าง ๆ ฮิเดโยชิ โทโยโทมิ แม่ทัพที่ยิ่งใหญ่ได้ประสบความสำเร็จในการสร้างความสงบเรียบร้อยให้เกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่งในปี พ.ศ. 2133 งานสร้างความสงบและการรวมประเทศให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของเขา ได้ดำเนินต่อมาโดย อีเอยาสึ โทกูงาวะ ผู้สถาปนารัฐบาลโทกูงาวะขึ้น ในระหะหัวเลี้ยวหัวต่อของสงครามกลางเมืองนี้เอง พ.ศ. 2116 ถึง พ.ศ. 2146 ที่ได้มีการสร้างปราสาทที่มีชื่อเสียงที่สุดในญี่ปุ่นขึ้นเป็นจำนวนมาก

เมื่อได้ตั้งตนเองเป็นผู้ปกครองประเทศที่มีอำนาจสูงสุดทั่วประเทศแล้ว ในปี พ.ศ. 2146 อีเอยาสึก็ได้ตั้งรัฐบาลโชกุนของเขาขึ้นที่เมืองเอโดะ ซึ่งต่อมารู้จักกันในนามของโตเกียว ทั้งนี้ นับเป็นระหะหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญยิ่งในประวัติศาสตร์ อีเอยาสึได้สร้างแบบอย่างสำหรับชีวิตของชาติจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านสังคมและการปกครอง ซึ่งได้ถูกยึดถือสืบต่อกันมาถึง 265 ปี

วัดคินคะกุจิ หรือวิหารทอง ในเมืองเกียวโต ครั้งแรกสร้างขึ้นในปี พ.ศ. 1937 โดยโยชิซังโทกุ ซึ่งเป็นโชกุนคนที่สามของสมัยเอโดะ ได้สร้างขึ้นใหม่ในปี พ.ศ. 2498 ▶

เพื่อเป็นวิธีหนึ่งในการรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของโครงสร้างทางสังคมและการปกครองที่อียิปต์ได้ตั้งขึ้น ในปี พ.ศ. 2182 รัฐบาลโททงวาระได้ดำเนินการอย่างเฉียบขาดโดยการปิดประเทศญี่ปุ่น ไม่ยอมติดต่อกับโลกภายนอก ชาวตะวันตกได้มาถึงฝั่งทะเลญี่ปุ่นเป็นครั้งแรกในสมัยโรมานโบราณในศตวรรษก่อน ปี พ.ศ. 2086 พ่อค้าชาวเปอร์เซียได้มาถึงฝั่งของเกาะเล็ก ๆ ทางตะวันตกเฉียงใต้ของญี่ปุ่น และได้นำอาวูรบนเข้ามาด้วย อีก 2-3 ปีต่อมา คณะเผยแผ่ศาสนาคริสต์นิกายเยซูอิต ซึ่งนำโดยเซนต์ฟรังซิส ซาเวียร์ และกลุ่มชาวสเปนก็เข้ามาในประเทศญี่ปุ่น พ่อค้าชาวฮอลันดาและชาวอังกฤษก็ได้มาตั้งหลักฐานบนฝั่งแผ่นดินญี่ปุ่นเช่นกัน

การที่ชาวยุโรปได้หลั่งไหลเข้ามา ทำให้มีผลกระทบกระเทือนเกิดขึ้นแก่ประเทศญี่ปุ่นเป็นอย่างมาก คณะผู้เผยแผ่ศาสนาได้ชักจูงชาวญี่ปุ่น โดยเฉพาะพวกที่อยู่ทางภาคใต้ให้เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์เป็นจำนวนมาก รัฐบาลโชกุนตระหนักดีว่าศาสนาคริสต์มีอำนาจที่แผ่อยู่ภายในเช่นเดียวกับอำนาจระบอบของอาวูรบนที่คนเหล่านี้ได้นำเข้ามาด้วย ในที่สุด ก็ได้มีการห้ามการเผยแผ่ศาสนาคริสต์ และรัฐบาลโชกุนห้ามชาวต่างประเทศเข้าญี่ปุ่น นอกจากพ่อค้าชาวฮอลันดาและชาวจีนเพียงส่วนน้อย และกักขังให้ค้าได้เฉพาะบนเกาะเล็ก ๆ ที่นางะซากิ เป็นเวลาถึง 2 ศตวรรษครึ่งที่ญี่ปุ่นใช้จุดเล็ก ๆ นี้เพียงแห่งเดียวสำหรับติดต่อกับโลกภายนอก และโดยอาศัยจุดนี้เองที่วิชาการแพทย์ตะวันตกและวิทยาศาสตร์แขนงอื่น ๆ ถูกนำเข้าสู่ประเทศญี่ปุ่นตลอดระยะเวลาอันยาวนานของการแยกตัวอยู่อย่างโดดเดี่ยว

การกลับคืนสู่อำนาจของจักรพรรดิ

ในตอนปลายศตวรรษที่ 18 และต้นศตวรรษที่ 19 ญี่ปุ่นได้รับการกดดันอย่างหนัก ให้เปิดประเทศติดต่อกับโลกภายนอก ส่วนภายในประเทศนั้นแล้ว โครงร่างของสังคมและการปกครองอันเข้มงวด ซึ่งอียิปต์สร้างขึ้นนั้น ได้เริ่มรู้สึกกันว่า เป็นสิ่งที่บั่นบັงคับเนื่องจากการกาลเวลาที่ผ่านไป

ในปี พ.ศ. 2396 พลเรือจัตวา แมทธิว ซี. เพอร์รี่ แห่งสหรัฐอเมริกา ได้เข้าสู่อ่าวโตเกียวพร้อมด้วยฝูงเรือรบ 4 ลำ เขากลับมาอีกในปีต่อมา และได้รับความสำเร็จในการชักจูงญี่ปุ่นให้

◀ *ปราสาทอิมิ สร้างในปี พ.ศ. 2152 ความงดงามของปราสาทนี้นับเป็นตัวแทนของความโอ้อองใหญ่โตของสมัยฟุคาสึในญี่ปุ่น สันชาวบริสุทธ์ของกำแพงปราสาท ทำให้ปราสาทนี้มีชื่อว่า "ปราสาทนกกระยาง"*

ยินยอมทำสนธิสัญญาทางไมตรีกับสหรัฐ ฯ และในปีเดียวกันนี้เองญี่ปุ่นก็ได้ทำสนธิสัญญาเช่นเดียวกันกับรัสเซีย สหราชอาณาจักรและเนเธอร์แลนด์ ซึ่งนับเป็นการเปิดประเทศญี่ปุ่นให้ได้ติดต่อกับโลกภายนอกอีกครั้งหนึ่ง อีก 4 ปีต่อมา สนธิสัญญานี้ได้ถูกเปลี่ยนเป็นสนธิสัญญาทางการค้า และญี่ปุ่นได้ทำสนธิสัญญาที่คล้ายคลึงกันกับประเทศฝรั่งเศสด้วย

การที่มีเหตุการณเหล่านี้เกิดขึ้นได้เป็นสิ่งเร่งเร้าความคิดเห็นทางสังคมและการปกครอง ซึ่งบั่นทอนรากฐานการปกครองระบบฟุคาสึ ได้เกิดความยุ่งยากอย่างมากภายในประเทศญี่ปุ่น เป็นระยะเวลาประมาณ 10 ปี จนกระทั่งระบบฟุคาสึของรัฐบาลโททงวาระได้ล่มสลายลงในปี พ.ศ. 2410 และอำนาจธิปไตยก็ได้กลับคืนสู่จักรพรรดิอีกในการขึ้นครองอำนาจของจักรพรรดิเมจิในปี พ.ศ. 2411

สมัยปัจจุบัน

สมัยเมจิ (2410-2455) นับได้ว่าเป็นระยะที่น่าสนใจที่สุดระยะหนึ่งในประวัติศาสตร์โลก ภายใต้การปกครองของจักรพรรดิเมจิ ญี่ปุ่นได้เริ่มต้นการปรับปรุงประเทศและสัมฤทธิ์ผลในสิ่งซึ่งชาวตะวันตกต้อง ใช้ระยะเวลาเป็นศตวรรษเพื่อพัฒนาขึ้นมาภายในเวลาไม่กี่สิบปี กล่าวคือ การสร้างสรรประเทศสมัยใหม่ที่มีรากอุตสาหกรรมสมัยใหม่ สถาปนการปกครองประเทศแบบใหม่ และระบบสังคมสมัยใหม่

ในปีแรกของการขึ้นครองราชสมบัติ จักรพรรดิเมจิได้ทรงย้ายนครหลวงจากเกียวโตมายังเอโดะ ซึ่งเป็นที่ตั้งของรัฐบาลฟุคาสึก่อนหน้านั้น ได้มีการเปลี่ยนชื่อใหม่เป็นโตเกียว ซึ่งแปลว่านครหลวงแห่งตะวันออก

จักรพรรดิเมจิได้พระราชทานรัฐธรรมนูญ สถาปนการปกครองระบบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญขึ้น ขึ้นต่าง ๆ ในสังคมซึ่งได้แบ่งแยกในสมัยฟุคาสึได้ถูกทำลายลงจนหมดสิ้น ประเทศทั้งประเทศได้ทุ่มเทกำลัง และมีความกระตือรือร้นอย่างแรงกล้าในการที่จะศึกษาและรับเอาอารยธรรมสมัยใหม่ของยุโรปเข้ามา

การขึ้นครองอำนาจของจักรพรรดิเมจิ เป็นเสมือนกับการระเบิดของเขื่อน ซึ่งได้สะสมพลังงานและกำลังต่าง ๆ ไว้เป็นเวลาหลายศตวรรษ ละลอกคลื่นที่เกิดจากการปล่อยพลังงานเหล่านั้นอย่างกระหน่ำ ได้ทำให้เกิดการหาทางออกนอกประเทศ ก่อนสิ้นศตวรรษที่ 19 ญี่ปุ่นได้ทำสงครามกับจีน ในปี 2437-2438 และอีกสิบปีต่อมา ก็ได้ทำสงครามกับรัสเซีย ในปี 2447-2448 ในสงครามทั้งสองครั้งนี้ ญี่ปุ่นเป็นฝ่ายได้ชัยชนะ ซึ่งทำให้ได้

ภาคใต้ของเกาะสะซอลันคืนมา และได้ครอบครองเกาะฟอร์โมซา เกาหลี และได้ผลประโยชน์พิเศษในแมนจูเรีย

การปกครองโดยใช้วิชาญาณ และความรู้ของจักรพรรดิเมย์ ได้ช่วยนำประเทศญี่ปุ่นผ่านสมัยเปลี่ยนแปลงมาได้โดยตลอดรอดฝั่ง พระองค์เสด็จสวรรคตเมื่อ พ.ศ. 2455 ก่อนเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 1 สิ้นสุดลง ญี่ปุ่นซึ่งได้เข้าสู่สงครามตามสนธิสัญญาพันธมิตรระหว่างอังกฤษกับญี่ปุ่นที่ทำงานใน พ.ศ. 2445 ก็ได้รับการยอมรับกันว่าเป็นประเทศมหาอำนาจประเทศหนึ่งในโลก จักรพรรดิไทโชทรงขึ้นครองราชสมบัติสืบต่อจากจักรพรรดิเมย์ และในปี พ.ศ. 2469 สมเด็จพระจักรพรรดิองค์ปัจจุบัน คือ สมเด็จพระจักรพรรดิฮิโรฮิโตะ ก็ได้ทรงสืบราชบัลลังก์ต่อมา และเป็นการเริ่มต้นรัชสมัยโชวะ อันเป็นรัชสมัยปัจจุบัน

บรรยากาศในรัชสมัยเริ่มต้นด้วยดี อดสาหกรรมของประเทศกำลังเจริญเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ วิถีทางการเมืองก็ดูเหมือนว่าได้มีรากฐานอันมั่นคงในระบบการปกครองแบบรัฐสภา แต่อย่างไรก็ดี สิ่งใหม่ๆ ได้เริ่มต้นมีอิทธิพลในการสร้างความไม่สงบขึ้น ความเสื่อมโทรมของเศรษฐกิจทั่วโลกทำให้เศรษฐกิจของประเทศไม่มั่นคง ความเชื่อถือของมหาชนต่อพรรคการเมืองได้ลดน้อยลง หลังจากที่ได้มีการเปิดโปงเรื่องอื้อฉาวต่าง ๆ ขึ้น พวกหัวรุนแรงวิพากษ์วิจารณ์จากสถานการณ์นี้ และพวกทหารก็ได้ฉวยโอกาสจากความสับสนอลหม่านนี้ด้วย อิทธิพลของพรรคการเมืองได้ลดน้อยลงเป็นลำดับ ภายหลังจากเกิดการปะทะกันในประเทศจีน ในปี พ.ศ. 2480 พรรคการเมืองต่าง ๆ ถูกบังคับให้รวมกันในนโยบายร่วมมือกันทำสงคราม ในที่สุดพรรคการเมืองเหล่านั้นก็ถูกยุบไป และได้มีพรรคแนวร่วมชาตินิยมขึ้นมาแทนที่ ด้วยเหตุที่หน้าที่ของรัฐสภาถูกลดลงจนเหลือความสำคัญน้อยมาก จึงไม่สามารถต้านทานหรือขัดขวางเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ประดังกันมา ในที่สุดเป็นผลนำไปสู่การเกิดสงครามแปซิฟิก ในปี พ.ศ. 2484

ในเดือนสิงหาคม ปี พ.ศ. 2488 ญี่ปุ่นได้ยอมรับตามประกาศปอดสคัมของมหาอำนาจทั้งสี่ และยอมแพ้ต่อกองทัพของพันธมิตร ซึ่งตั้งกองบัญชาการทั่วไปของกองทัพพันธมิตรตะวันตกขึ้นในโตเกียวภายใต้การบังคับบัญชาของ พลเอกดักลาส แมคอาเธอร์ แห่งกองทัพสหรัฐ ฯ

พันธมิตรตะวันตกได้ดำเนินการยึดครองประเทศญี่ปุ่นเรื่อยมาเป็นเวลาเกือบ 7 ปี เมื่อสนธิสัญญาสันติภาพซานฟรานซิสโก ซึ่งลงนามกันในเดือนกันยายน พ.ศ. 2494 มีผลบังคับใช้ในเดือนเมษายน 2495 ญี่ปุ่นก็พ้นจากสภาพการถูกยึดครอง ญี่ปุ่นได้กลับมาเป็นประเทศเอกราชอีกครั้งหนึ่งในหมู่สังคมประชาชาติทั้งหลาย.

ศูนย์เปลี่ยนเส้นทางรถยนต์บนถนนซูเปอร์ไฮเวย์สายเมริน ที่เชื่อมเมืองโกเบ โอซากา เกียวโต และนาโงยา ทางหลวงคั่นสายนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการซูเปอร์ไฮเวย์ ซึ่งจะเชื่อมทุกส่วนในประเทศ ▶

ญี่ปุ่นประกาศเป็นปฏิปักษ์ต่อการทำสงคราม โดยถือเป็น
สิทธิสูงสุดของประเทศ และยังประกาศเป็นปฏิปักษ์ต่อการใช้
ขู่ข่มขู่หรือการใช้กำลังสำหรับเป็นวิถีทางตกลงข้อพิพาทกับประเทศ
อื่น ๆ อีกด้วย

สิทธิเบื้องต้นของมนุษยชนได้รับการรับรองโดยถือว่า เป็น
สิทธิที่คงอยู่ตลอดกาลและจะล่วงละเมิดมิได้

สภานานางะแต่ก่อนได้ถูกแทนที่โดยสภาที่ปรึกษา ซึ่งสมาชิก
ของสภาได้รับเลือกในฐานะที่เป็นผู้แทนของปวงชนเช่นเดียวกับ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สภาผู้แทนราษฎรมีความสำคัญเหนือสภา
ที่ปรึกษา

อำนาจบริหารขึ้นอยู่กับคณะรัฐมนตรี ซึ่งรับผิดชอบร่วมกัน
ต่อสภาไดเอ็ต

อำนาจการปกครองตนเองส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างกว้าง-
ขวาง

สมเด็จพระจักรพรรดิ มิได้ทรงมีพระราชอำนาจอันเกี่ยว
เนื่องกับรัฐบาล พระองค์ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจเฉพาะเท่าที่
กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น ทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี และ
ประธานศาลฎีกา อย่างไรก็ตาม นายกรัฐมนตรีได้รับการกำหนด
ขึ้นโดยความเห็นชอบจากสภาไดเอ็ต และประธานศาลฎีกาโดย
ความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี นอกจากนี้ พระองค์ยังทรง
ปฏิบัติพระราชกรณียกิจอื่น ๆ ในนามของประชาชน อาทิเช่น การ
ออกประกาศพระราชบัญญัติ และสนธิสัญญาต่าง ๆ การเรียก
ประชุมสภาไดเอ็ต และการมอบรางวัลประกาศเกียรติคุณต่าง ๆ
ทั้งนี้ โดยการแนะนำและเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

พระราชวงศ์

สมเด็จพระจักรพรรดิอโยอิโต ทรงพระราชสมภพ ณ นคร
โตเกียว เมื่อวันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2444 พระองค์ทรงได้รับการ
ศึกษาที่โรงเรียนสำหรับเชื้อพระวงศ์ และต่อมาได้ทรงศึกษา
ณ สถาบันซึ่งจัดขึ้นเป็นพิเศษสำหรับพระองค์

เมื่อยังทรงดำรงตำแหน่งมกุฎราชกุมาร พระองค์ได้เสด็จ
ประพาสประเทศต่าง ๆ ในยุโรปเป็นเวลาหกเดือน ในปี พ.ศ.
2464 และหลังจากที่เสด็จกลับได้ไม่นาน ก็ทรงเข้ารับตำแหน่ง
ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในปี พ.ศ. 2467 ได้ทรงราชาภิเษก
กับเจ้าหญิงคิชิ ซึ่งในปัจจุบัน คือ สมเด็จพระราชินีนาถโกะ
พระองค์เสด็จขึ้นครองราชสมบัติเมื่อ พ.ศ. 2469 สมเด็จพระ-
จักรพรรดิอโยอิโต ทรงมีชื่อเสียงในด้านการเล่นคว่ำเกี่ยวกับสมุทร
ศาสตร์ พระองค์ทรงอภิเษกเวลาว่างส่วนมากให้กับการเล่นคว่ำ
ในแขนงนี้ และได้ทรงพิมพ์หนังสือจากการเล่นคว่ำของพระองค์
ขึ้นจำนวนหนึ่ง

มกุฎราชกุมาร อากิฮิโต ทรงประสูติในนครโตเกียว เมื่อ
วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2476 นอกจากทรงศึกษากับพระอาจารย์
ส่วนพระองค์แล้ว ยังได้ทรงศึกษาในโรงเรียนมัธยมชายถักกุซุอิน
จนถึงปี พ.ศ. 2495 และได้ทรงศึกษาในมหาวิทยาลัยถักกุซุอิน
จนถึงปี พ.ศ. 2499 พระองค์ทรงอภิเษกสมรสกับเจ้าหญิงมิชิโกะ
เมื่อ เดือนเมษายน พ.ศ. 2502 มีพระราชโอรสสองพระองค์ คือ
เจ้าชายนาโรฮิโต ทรงประสูติในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2503 และ
เจ้าชายฟูมิฮิโต ทรงประสูติในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2508

มกุฎราชกุมารอากิฮิโตได้เสด็จประพาสต่างประเทศ 6 ครั้ง
ในปี พ.ศ. 2496 ได้เสด็จไปร่วมในพระราชพิธีราชาภิเษกสมรส
พระนางเจ้าเอลิซาเบธที่ 2 ณ กรุงลอนดอน ต่อจากนั้น ได้เสด็จ
เยือนประเทศต่าง ๆ ในยุโรปตะวันตกและในอเมริกาเหนือรวม 14
ประเทศ ในปี พ.ศ. 2503 พระองค์เสด็จประพาสสหรัฐอเมริกา
พร้อมกับเจ้าหญิง ต่อจากนั้น ในปีเดียวกัน เจ้าฟ้าชายและเจ้า-
หญิงก็ได้เสด็จประพาสอินเดีย เนปาล อิหร่าน และเอธิโอเปีย
ในต้นปี พ.ศ. 2505 ได้เสด็จเยือนปากีสถาน และอินโดนีเซีย
และในเดือนพฤศจิกายนปีเดียวกัน ได้เสด็จเยือนฟิลิปปินส์ ใน
ปี พ.ศ. 2507 ได้เสด็จเยือนประเทศเม็กซิโกและประเทศไทย

พระโอรสองค์สุดท้ายของสมเด็จพระจักรพรรดิ คือ เจ้าชาย
ฮิซาชิ พระองค์ทรงอภิเษกสมรสกับเจ้าหญิงฮานาโกะ เมื่อเดือน
กันยายน พ.ศ. 2507 เจ้าฟ้าทั้งสองได้เสด็จเยือนประเทศต่าง ๆ
9 ประเทศ ในยุโรปเพื่อเจริญสัมพันธ์ไมตรีเป็นเวลา 52 วัน ในเดือน
ตุลาคม และพฤศจิกายน ปี พ.ศ. 2508

เนื่องจากภายหลังสงคราม ได้มีการเลิกตำแหน่งขุนนาง
พระราชวงศ์เท่านั้นที่ยังทรงดำรงพระยศอยู่ บรรดาพระธิดาของ
สมเด็จพระจักรพรรดิซึ่งได้ทำการสมรสแล้วทั้งสิ้นนั้น ต่างก็ได้
ออกจากพระตำแหน่ง และได้กลายเป็นสามัญชนไปหลังจากการ
สมรส

อำนาจนิติบัญญัติ

สมาชิกรัฐสภาจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ได้มายังกรุง
โตเกียวเมื่อ ปี พ.ศ. 2503 เพื่อเข้าร่วมในพิธีฉลองครบรอบ 70 ปี
แห่งการปกครองโดยระบบรัฐสภาของญี่ปุ่น ถึงแม้ว่าจะมีข้อแตกต่าง
ต่างกันเ็นบางประการ ระบบรัฐสภาของญี่ปุ่นมีความใกล้เคียงกับ

สมเด็จพระจักรพรรดิอโยอิโตและพระราชวงศ์ จากซ้ายไป
ขวา : เจ้าหญิงมิชิโกะ เจ้าชายฮิโร เจ้าชายฟูมิฮิโต
สมเด็จพระจักรพรรดิ สมเด็จพระบรมราชินี มกุฎราช
กุมารอากิฮิโต ส่วนเจ้าชายและเจ้าหญิงฮิซาชิประทับยืนอยู่
เบื้องหลัง ▶

ของอังกฤษมากกว่าของสหรัฐอเมริกา ซึ่งแยกอำนาจบริหารและ
อำนาจนิติบัญญัติออกจากกันอย่างเห็นได้ชัด

สภาไคเอ็ต เป็นสถาบันชั้นสูงสุดแห่งอำนาจอธิปไตย และเป็นสภาแห่งเดียวเท่านั้นที่บัญญัติกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น สภา
ไคเอ็ตประกอบด้วยสภา 2 สภา คือ สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีสมาชิก
486 ที่นั่ง และสภาที่ปรึกษาซึ่งมี 250 ที่นั่ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ในตำแหน่ง 4 ปี แต่อำนาจ
จากสมาชิกภาพก่อนครบกำหนด 4 ปี หากมีการยุบสภาเกิดขึ้น
สมาชิกเหล่านั้น ได้รับเลือกจากเขตเลือกตั้ง 123 แห่ง ซึ่งยกเว้น
เขตเลือกตั้งเพียงแห่งเดียวแล้ว ต่างก็เป็นเขตเลือกตั้งที่เลือก
สมาชิกได้จาก 2 ถึง 5 คน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดของเขตเลือกตั้ง
และความหนาแน่นของพลเมือง

สมาชิกสภาที่ปรึกษา ได้รับเลือกให้อยู่ในตำแหน่งครั้งละ
6 ปี ครึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด ได้รับการเลือกตั้งทุก ๆ
3 ปี สมาชิกของสภาที่ปรึกษาจำนวน 100 คน ได้รับเลือกจากเขต
เลือกตั้งแห่งชาติ ซึ่งหมายความว่า ได้รับเลือกตั้งจากผู้มีสิทธิ
ออกเสียงเลือกตั้งทั่วประเทศ ส่วนที่เหลืออีก 150 คน ได้รับ
เลือกในเขตเลือกตั้งส่วนท้องถิ่นที่แบ่งออกเป็น 64 แห่ง

ในประเทศญี่ปุ่น ได้มีการให้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง
แก่ผู้บรรลุนิติภาวะแล้วอย่างกว้างขวาง บรูซและสตรีที่มีอายุ
ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไปมีสิทธิเข้ารับการเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งทุก
ประเภท

พรรคการเมือง

ในปัจจุบัน พรรคการเมืองที่สำคัญในญี่ปุ่นมี 3 พรรค
คือ พรรคเสรีประชาธิปไตย พรรคสังคมนิยม และพรรคสังคมนิยม
ประชาธิปไตย

พรรคเสรีประชาธิปไตย เป็นพรรคที่สนับสนุนการรักษาระ
เบียบแบบแผนเดิมเพียงพรรคเดียวในญี่ปุ่น และเป็นพรรค
การเมืองที่ปกครองประเทศอยู่ในปัจจุบันนี้ นโยบายของพรรค
เสรีประชาธิปไตย มีดังนี้ คือ

เพื่อสร้างสรรประเทศญี่ปุ่นให้มีระบอบประชาธิปไตยที่มี
มาตรฐานการครองชีพสูงขึ้น โดยการเปลี่ยนแปลงระบบเดิมที่มี
อยู่ให้สอดคล้องกับหลักการเบื้องต้นของประชาธิปไตย

◀ (ภาพบน) มกุฎราชกุมารและเจ้าหญิงมิชิโกะในพระราชวัง ทรง
ใช้เวลาเป็นอันมากกับเจ้าชายฮิโร ทรงรับการศึกษและการเลี้ยงดู
ด้วยความระมัดระวัง

(ภาพล่าง) เจ้าชายกับเจ้าหญิงฮิซาชิ ทรงฉลองพระองค์ด้วย
ชุดพระราชวงศ์โบราณ ในโอกาสอภิเษกสมรส เมื่อวันที่ 30
กันยายน 2507

พยายามเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างประเทศให้แน่น
แฟ้นขึ้น โดยยึดถือหลักแห่งความเที่ยงธรรม สันติภาพ และ
อิสรภาพ และสร้างสรรประเทศญี่ปุ่นให้มีเศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตน
เองได้โดยอิสระ

สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยการดำเนิน
ตามโครงการที่ได้กำหนดไว้อย่างเหมาะสม อันสอดคล้องกับ
หลักการให้เอกชนเป็นผู้ริเริ่ม และหลักการดำเนินธุรกิจโดยอิสระ
เสรี และมุ่งบริการเพื่อสาธารณประโยชน์

จุดมุ่งหมายเบื้องต้นของพรรคสังคมนิยม คือ มุ่งสร้าง
ประชาคมแบบสังคมนิยมขึ้นในญี่ปุ่น โดยผ่านการเปลี่ยนแปลง
อย่างสันติ พรรคนี้คัดค้านสนธิสัญญาความร่วมมือและความมั่นคง
ร่วมกัน (สนธิสัญญาความมั่นคง) ระหว่างญี่ปุ่นกับสหรัฐอเมริกา
สนับสนุนให้มีการถอนกองทหารของสหรัฐ ฯ ออกจากประเทศ
ญี่ปุ่น และให้ปฏิรูปกองทัพทุกแห่งของสหรัฐ ฯ ในญี่ปุ่นเสีย ใน
ด้านกิจการต่างประเทศ พรรคสังคมนิยมสนับสนุนนโยบายเป็น
กลาง โดยให้ความมั่นคงของญี่ปุ่นและสันติภาพในเอเชียตะวันออก
ตะวันออก ชำรงอยู่โดยสนธิสัญญาร่วมกันระหว่างญี่ปุ่นสหรัฐอเมริกา
สหภาพโซเวียต และสาธารณรัฐประชาชนจีน

พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย ตั้งขึ้นในเดือนมกราคม
พ.ศ. 2503 โดยเหล่าสมาชิกที่แยกตัวออกมาจากพรรคสังคมนิยม
เมื่อไม่กี่ปีมานี้ พรรคนี้คัดค้านนโยบายชาวจัดและชายจัด และ
อุทิศตัวให้กับการสร้างสรรประชาคมแบบสังคมนิยมโดยอาศัยวิถี
การแบบประชาธิปไตย หลักการของพรรคนี้ คล้ายคลึงกับ
หลักการของพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยในยุโรปตะวันตก มี
นโยบายมุ่งที่จะให้ประชาชนทั่วไปมีงานทำ สร้างระบบสวัสดิการ
สังคมที่มั่นคง และการยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของประชาชน
ที่มีรายได้ต่ำให้สูงขึ้น ในด้านกิจการต่างประเทศ มีนโยบาย
สนับสนุนการเป็นอิสระ ไม่เอนเอียงไปทางประเทศหนึ่งประเทศใด
โดยเฉพาะ

จำนวนสมาชิกพรรคต่าง ๆ ในสมัยประชุมสภาไคเอ็ต (เดือน
กันยายน 2510)

	สภาผู้แทนราษฎร	สภาที่ปรึกษา
พรรคเสรีประชาธิปไตย	280	138
พรรคสังคมนิยม	139	73
พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย	31	6
พรรคคอมมิวนิสต์	5	4
พรรคโคเม	25	20
อิสระไม่สังกัดพรรคใด	2	5
ตำแหน่งว่าง	4	4
รวม	486	250

อำนาจบริหาร

อำนาจบริหารขึ้นอยู่กับคณะรัฐมนตรี ซึ่งประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีไม่เกิน 18 นาย และรับผิดชอบร่วมกันต่อสภาไดเอ็ต

นายกรัฐมนตรีได้รับเลือกจากสภาไดเอ็ต โดยที่ตัวนายกรัฐมนตรีเองจะต้องเป็นสมาชิกของสภาด้วย นายกรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนรัฐมนตรี รัฐมนตรีทั้งหมดจะต้องเป็นพลเรือนและอย่างน้อยที่สุด ครึ่งหนึ่งของรัฐมนตรีทั้งหมดจะต้องเป็นสมาชิกของสภาไดเอ็ต

ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติไม่ไว้วางใจ หรือไม่ยอมออกเสียงแสดงความไว้วางใจในคณะรัฐบาล ถ้าไม่มีการยุบสภาผู้แทนราษฎรภายในเวลา 10 วัน คณะรัฐมนตรีต้องลาออก

นอกจากสำนักนายกรัฐมนตรีแล้ว มีกระทรวงต่างๆ 12 กระทรวง และทบวงการเมือง 5 ทบวง ข้าราชการทั้งหมดมีจำนวน 1,937,707 คน รวมทั้งกองกำลังป้องกันประเทศในเครื่องแบบ 278,693 คน

นอกจากนี้แล้ว ยังมีคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งเป็นสำนักงานอิสระ และรับผิดชอบต่อการตรวจเงินแผ่นดินประจำปีของประเทศ

สำหรับการปกครองส่วนท้องถิ่น ญี่ปุ่นแบ่งออกเป็น 46 จังหวัด รวมทั้งนครหลวงโตเกียวด้วย การปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งออกเป็นจังหวัด นคร เมือง และหมู่บ้าน โดยต่างก็มีสภาปกครองตามลำดับ

ข้าหลวงประจำจังหวัด และนายกเทศมนตรี นคร เมือง และหมู่บ้าน รวมทั้งสมาชิกสภาต่างๆ ประจำท้องถิ่น ได้รับเลือกจากผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งภายในท้องถิ่นนั้นๆ ข้าราชการในส่วนการปกครองท้องถิ่น มีจำนวนทั้งสิ้น 2,110,348 คน รวมทั้งครู 724,764 คน และตำรวจ 137,788 คน

อำนาจตุลาการ

ในบรรดาการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญภายหลังสงคราม มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านตุลาการรวมอยู่ด้วย ภายใต้รัฐธรรมนูญเมชิ ปี พ.ศ. 2472 ศาลถูกควบคุมแต่บางประการจากด้านบริหาร เนื่องจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีอำนาจการปกครองเหนือศาลได้

ในปัจจุบัน อำนาจตุลาการเป็นอิสระแยกจากอำนาจบริหาร

และอำนาจนิติบัญญัติโดยสิ้นเชิง รัฐธรรมนูญฉบับใหม่บัญญัติไว้ว่า

ศาลฎีกาและศาลชั้นต้นรองลงไป ทรงไว้ซึ่งอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดี ดังที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมาย

จะไม่มีมีการตั้งศาลพิเศษใด ๆ ขึ้น และจะไม่มีมีการให้อำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีชั้นสุดท้ายแก่องค์กรหรือสำนักงานใด ๆ ของฝ่ายบริหาร

ผู้พิพากษาทั้งหมดต่างก็มีอิสระเต็มที่ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยการใช้ดุลยพินิจของตนเอง ภายใต้ขอบเขตของรัฐธรรมนูญและกฎหมายต่าง ๆ เท่านั้น

นอกจากนี้ ยังได้กำหนดบทบัญญัติต่างๆ ขึ้นเพื่อซึ่งกันมิให้ศาลใช้อำนาจเกินหน้าที่หรือไปในทางมิชอบ ภายใต้รัฐธรรมนูญเมชิ ผู้พิพากษาได้รับแต่งตั้งตลอดชีวิต แต่ตามรัฐธรรมนูญใหม่ ผู้พิพากษาชั้นต้นๆ ได้รับการแต่งตั้งเป็นระยะเวลา 10 ปี แม้จะไม่มีข้อจำกัดใดๆ ก็เกี่ยวกับการได้รับแต่งตั้งใหม่ก็ตาม ผู้พิพากษาศาลฎีกาจะต้องลาออกตามกำหนดอายุที่กฎหมายระบุไว้ การแต่งตั้งผู้พิพากษาจะต้องอาศัยมติมหาชนด้วย ครั้งแรกในเวลาที่ได้รับแต่งตั้ง และต่อมาเมื่อครบระยะ 10 ปี นอกจากนี้แล้ว ศาลพิจารณาคกรกล่าวหา ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกสภาที่ปรึกษาอาจจะพิจารณาคกรกล่าวหาผู้พิพากษาได้

ศาลฎีกาประกอบด้วย ประธานศาลฎีกาและผู้พิพากษาอื่นอีก 14 นาย สมเด็จพระจักรพรรดิทรงแต่งตั้งประธานศาลฎีกา โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ส่วนผู้พิพากษาอื่น 14 นายได้รับการแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นได้รับการแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี โดยเลือกจากรายชื่อยุติศาลฎีกาเสนอมา

สัมพันธ์ภาพกับต่างประเทศ

จุดมุ่งหมายขั้นมูลฐานของนโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่นก็คือการธำรงไว้ซึ่งสันติภาพ ความมั่งคั่งสมบูรณ์ และเสรีภาพภายในประเทศ และเพื่อสร้างสรรค์สันติภาพของโลกและสวัสดิการของมวลมนุษยชน

ในปัจจุบัน ญี่ปุ่นมีความสัมพันธ์อันดีมิตรกับนานาประเทศเกือบทั่วโลก ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2494 ญี่ปุ่นได้ลงนามในสนธิสัญญาสันติภาพกับ 48 ชาติ นับเป็นการสิ้นสุดการถูกยึดครองเป็นเวลาเกือบเจ็ดปีโดยพันธมิตรตะวันตก และทำให้ญี่ปุ่น

สมเด็จพระจักรพรรดิทรงประทับเหนือพระราชบัลลังก์ มีพระราชดำรัสกล่าวเปิดประชุมสภาไดเอ็ต ▶

กลับมาสักสังคมของชาติเสรีโดยมีเอกราชอันสมบูรณ์ ภายในระยะเวลาหนึ่งปีหลังจากนั้น ญี่ปุ่นได้เข้าร่วมในองค์การพิเศษทั้งหมดของสหประชาชาติ และในเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2499 ญี่ปุ่นได้เข็นเป็นสมาชิกลำดับที่ 80 ของสหประชาชาติโดยสมบูรณ์

นับจากที่ได้เป็นสมาชิกโดยสมบูรณ์แล้ว ญี่ปุ่นได้ให้ความร่วมมือโดยเต็มกำลังในกิจกรรมต่าง ๆ ของสหประชาชาติเสมอมา ญี่ปุ่นได้รับเลือกเป็นสมาชิกไม่ถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงสองสมัย คือ ในปี 2501-2502 และในปี 2509-2510 นอกจากนี้ยังได้รับเลือกเป็นสมาชิกในคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมในสมัย 2503-2505 และอีกครั้งหนึ่งในสมัย 2506-2508

ในปี พ.ศ. 2494 เมื่อญี่ปุ่นได้อ่านจอชิปไตโดยกลับคืนมา ญี่ปุ่นได้ทำสนธิสัญญาความมั่นคงกับสหรัฐอเมริกา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อความมั่นคงของสองประเทศร่วมกัน การดำเนินการเช่นนี้ได้ช่วยสร้างฐานอันมั่นคงให้แก่ญี่ปุ่นเพื่อให้อยู่ในฐานที่จะช่วยเสริมสร้างสันติภาพของโลก ในปี พ.ศ. 2503 ได้มีการแก้ไขสนธิสัญญาความมั่นคงฉบับนี้ เพื่อให้บทบัญญัติต่างๆ สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป สนธิสัญญาดังกล่าวฉบับแก้ไขใหม่นี้รับรองและส่งเสริมความสัมพันธ์ในทางร่วมมือกันระหว่างประเทศทั้งสองยิ่งขึ้น

ในฐานะเป็นสมาชิกหน่วยหนึ่งของสังคมเอเชีย ญี่ปุ่นได้ให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อการเสริมสร้างสัมพันธ์ภาพฉันท์เพื่อนบ้านที่ดีกับประเทศเอเชียทั้งหลาย และพร้อมอยู่เสมอที่จะให้ความร่วมมือจนสุดความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศนั้น ๆ

ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2495 ญี่ปุ่นได้แยกทำสนธิสัญญาสันติภาพกับสาธารณรัฐจีน และทุกวันนี้ญี่ปุ่นก็ยังคงมีสัมพันธภาพทางการทูตกับรัฐบาลจีนใน ไต้หวัน ญี่ปุ่นไม่มีสัมพันธภาพทางการทูตกับประเทศจีนบนแผ่นดินแผ่นดินใหญ่

สัมพันธภาพทางการทูตระหว่างญี่ปุ่นกับสหภาพโซเวียตได้ถูกรื้อฟื้นขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2499 โดยได้มีการแถลงการณ์ร่วมกันเพื่อยุติสภาพสงครามระหว่างสองประเทศกันอย่างโรดดี ประเทศทั้งสองยังมีได้ทำสนธิสัญญาสันติภาพ เนื่องจากยังคงตกลงกันไม่ได้ในเรื่องปัญหาเขตแดน

◀ (ภาพบน) นายกรัฐมนตรีคนที่ 64 ของญี่ปุ่น นายเอซากุ ซาโต และท่านผู้หญิง

(ภาพล่าง) นายกรัฐมนตรีกำลังกล่าวเปิดประชุมระดับรัฐมนตรีในการประชุมเพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ในสนธิสัญญาสันติภาพซึ่งลงนามกันที่ซานฟรานซิสโก ญี่ปุ่นได้รับรองเอกราชของเกาหลี ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2508 การเจรจาเพื่อฟื้นฟูสัมพันธภาพระหว่างญี่ปุ่นกับเกาหลีได้ประสบความสำเร็จ และได้ลงนามกันในสนธิสัญญาสัมพันธภาพขั้นมูลฐานตลอดจนข้อตกลงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ สนธิสัญญาและข้อตกลงต่าง ๆ มีผลบังคับใช้ในเดือนธันวาคมปีเดียวกัน

ในด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ญี่ปุ่นกำลังพยายามทุกวิถีทางในการที่จะให้ความช่วยเหลือแก่บรรดาประเทศที่กำลังพัฒนาในเอเชีย ออสเตรเลีย ตะวันออกกลางและลาตินอเมริกา อาทิ เช่น ในปี พ.ศ. 2508 เงินช่วยเหลือของญี่ปุ่นให้แก่ประเทศที่กำลังพัฒนา รวมถึง 9,700 ล้านบาท นับได้ว่าญี่ปุ่นเป็นประเทศอันดับที่ 5 ในเรื่องนรองลงมาจากรัฐอเมริกา, ฝรั่งเศส, สหราชอาณาจักร และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี นโยบายการร่วมมือทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น มุ่งหวังจะถึงจุดมุ่งหมายในการจัดสรรรายได้ประชาชาติหนึ่งเปอร์เซ็นต์ เพื่อการช่วยเหลือต่างๆ โดยสอดคล้องกับการแนะนำของที่ประชุมเกี่ยวกับการค้าและการพัฒนาของสหประชาชาติ

ในเดือนเมษายน ปี พ.ศ. 2509 ญี่ปุ่นได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระดับรัฐมนตรีเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจในเอเชีย-อาคเนย์ ซึ่งมีขึ้น ณ กรุงโตเกียว ผู้แทนจากประเทศลาว, มาเลเซีย, ฟิลิปปินส์, สิงคโปร์, ไทย, เวียดนาม และญี่ปุ่น รวมทั้งผู้สังเกตการณ์จากเขมร และอินโดนีเซียได้เข้าร่วมในการประชุมนี้ จุดมุ่งหมายของการประชุมก็คือ การทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีและส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือกันในประเทศนั้น ๆ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและเพื่อเสริมสร้างการร่วมมือกันระหว่างประเทศที่เข้าประชุม โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแนวความคิดอย่างตรงไปตรงมา ผลที่ได้จากการประชุมครั้งแรกนี้ ก็คือ การประชุมเกี่ยวกับการพัฒนาเกษตรในภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ ในเดือนธันวาคมปีเดียวกัน

ความก้าวหน้าอีกอย่างหนึ่งในการร่วมมือทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น ได้แก่การตัดสินใจเข้าร่วมในธนาคารพัฒนาเอเชีย ญี่ปุ่นให้สละยบันรับรองข้อตกลงการจัดตั้งธนาคารนี้ในเดือนสิงหาคม ปี พ.ศ. 2509 และร่วมทุนถึง 4,000 ล้านบาท อันเป็นตัวเลขเท่ากับจำนวน 20% ของเงินทุนทั้งหมดของธนาคารญี่ปุ่นกับสหรัฐฯ เป็นประเทศที่ร่วมทุนมากที่สุดในธนาคารนี้

ในด้านความร่วมมือทางเทคนิค ญี่ปุ่นกำลังให้ความพยายามอย่างขยันขันแข็งในการขยายโครงการช่วยเหลือ เพื่อตอบสนองความหวังและความตั้งใจของประเทศพัฒนาทั้งหลาย ญี่ปุ่นรับผู้ฝึกงาน ส่งผู้เชี่ยวชาญ, จัดหาอุปกรณ์, ตั้งศูนย์ฝึก และรับทำงานต่างๆ ที่คล้ายคลึงกัน ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2509 ญี่ปุ่นได้ตั้งศูนย์ฝึกขึ้นรวม 18 แห่ง ในประเทศพัฒนาทั้งหลาย

ตลอดระยะเวลาหลังสงคราม ญี่ปุ่นได้ให้ความสำคัญพิเศษในการร่วมมือกับประเทศอื่น ๆ เพื่อให้การค้าระหว่างประเทศเป็นไปได้โดยเสรียิ่งขึ้น ในปี พ.ศ. 2498 ญี่ปุ่นเข้าเป็นสมาชิกของข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าและพิกัดอัตราศุลกากร (GATT) และเป็นเจ้าภาพในการประชุมทั่วไปของ GATT ในกรุงโตเกียว เมื่อปี พ.ศ. 2502 ซึ่งนับเป็นการประชุมครั้งแรกในทวีปเอเชีย ในปี พ.ศ. 2507 ญี่ปุ่นเข้าเป็นสมาชิกในจำนวน 8 ชาติของสมาชิกบรรษัทการเงินระหว่างประเทศ และเป็นสมาชิกขององค์การเพื่อการร่วมมือและการพัฒนาเศรษฐกิจ ดังนั้น ในการประชุมประจำปี 2507 ของผู้บริหารงานของบรรษัทการเงินระหว่างประเทศและของธนาคารโลก จึงได้จัดขึ้นในกรุงโตเกียว

สำหรับปัญหาเกี่ยวกับกำแพงควบคุมจำกัดการค้านี้ ญี่ปุ่นได้ร่วมมืออย่างแข็งขันในการเจรจาที่เรียกกันว่า เคนเนดี รววนด์ ซึ่งจัดขึ้นที่นครเจนีวา เพื่อลดพิกัดอัตราศุลกากร และกำแพงอื่น ๆ ที่ไม่ใช่พิกัดอัตราศุลกากร ในปี พ.ศ. 2509 ญี่ปุ่นได้เปิดการค้าระหว่างประเทศเสรีถึง 93 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามที่จะขยายสินค้าออกไปทั่วโลก ยิ่งกว่านั้น ญี่ปุ่นยังเข้าทำสนธิสัญญาการค้าและเดินเรือหรือข้อตกลงที่คล้ายคลึงกันกับประเทศต่าง ๆ หลายประเทศ เพื่อให้ความสัมพันธ์ทางการค้ามีเสถียรภาพที่มั่นคง

การป้องกันประเทศ

ภายหลังที่ญี่ปุ่นได้ยอมแพ้ต่อกองทัพสัมพันธมิตร เมื่อเดือนสิงหาคม 2488 ญี่ปุ่นได้ถูกปลดอาวุธจนหมดสิ้น และในรัฐธรรมนูญซึ่งประกาศใช้ในบัดนี้มา ประกาศเป็นปฏิญษัตถ์การทำสงคราม การใช้วิธีขู่ขู่หรือการใช้กำลัง โดยถือเป็นสิทธิสูงสุดของประเทศ ตลอดระยะเวลา 5 ปีต่อมา ญี่ปุ่นคงปราศจากกำลังป้องกันประเทศ ความมั่นคงของญี่ปุ่นทั้งภายในและภายนอกขึ้นอยู่กับกองทัพสัมพันธมิตรที่ยึดครองอยู่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นทหารสหรัฐอเมริกา

การเกิดสู้รบกันขึ้นในเกาหลี ในปี พ.ศ. 2493 ได้ก่อให้เกิดสถานการณ์ใหม่ขึ้นในเอเชียตะวันออก กำลังส่วนใหญ่ของสหรัฐฯ ที่ประจำอยู่ในญี่ปุ่นถูกส่งไปยังสมรภูมิ โดยที่ญี่ปุ่นไว้โดยปราศจากสิ่งประกันความมั่นคง ดังนั้น ด้วยความริเริ่มของมหาอำนาจที่ยึดครอง มีการตกลงกันว่าญี่ปุ่นควรจะมีส่วนรับผิดชอบในความมั่นคงภายในประเทศ

ด้วยเหตุนี้ ในเดือนกรกฎาคม 2493 ผู้บัญชาการสูงสุดของกองทัพสัมพันธมิตรแห่งแคว้นบาลญี่ปุ่นให้ตั้งกองตำรวจสำรองแห่งชาติ จำนวน 75,000 คน และให้เสริมกำลังของกองรักษา

ความปลอดภัยทางทะเล ซึ่งคล้ายกับกองยามฝั่งจำนวน 18,000 คน กองกำลังเหล่านี้ กลายเป็นแกนกลางของกองกำลังป้องกันประเทศในปัจจุบัน

นับตั้งแต่เป็นต้นมา ญี่ปุ่นกับสหรัฐฯ ได้ร่วมกันทำหน้าที่รักษาความมั่นคงของประเทศ โดยสหรัฐฯ มีส่วนร่วมตามเงื่อนไขต่าง ๆ ของสนธิสัญญาความมั่นคงระหว่างญี่ปุ่นกับสหรัฐฯ ซึ่งทำขึ้นเมื่อได้มีการลงนามในสนธิสัญญาสันติภาพที่ซานฟรานซิสโกในปี 2494 และแก้ไขเมื่อปี 2503 สนธิสัญญาอนุญาตให้มิกำลังทหารของสหรัฐฯ ประจำอยู่ในญี่ปุ่นเพื่อช่วยเหลือป้องกันญี่ปุ่นจากการรุกรานภายนอก

สนธิสัญญาฉบับนี้ มีข้อตกลงเพิ่มเติมซึ่งทำขึ้นใน พ.ศ. 2497 ข้อตกลงนี้ คือ ข้อตกลงช่วยเหลือในการป้องกันร่วมกัน ซึ่งคล้ายคลึงกับข้อตกลงระหว่างสหรัฐฯ กับพันธมิตรในองค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ ตามข้อตกลงนี้ สหรัฐฯ จะจัดหาเครื่องบิน อู่ปรอท วัสดุ บริการและการช่วยเหลืออื่น ๆ ให้แก่ญี่ปุ่น และญี่ปุ่นก็จะจัดหาวัสดุและบริการต่าง ๆ ตามที่สหรัฐฯ ต้องการ

ในเดือนมีนาคม 2509 ญี่ปุ่นมีกำลังป้องกันประเทศรวมทั้งสิ้น 273,123 คน ซึ่งจำแนกออกได้ดังนี้

กองเสนาธิการผสม : ทหาร 78 คน พลเรือน 37 คน

กองกำลังป้องกันประเทศทางบก : ทหาร 171,500 คน กองหนุน 27,000 คน โดยแบ่งกองกำลังป้องกันประเทศทางบกออกเป็น 5 กองทัพ มี 13 กองพล มีเจ้าหน้าที่พลเรือน 13,630 คน อากาศยาน 279 เครื่อง ซึ่งในจำนวนนี้เป็นเฮลิคอปเตอร์ 129 เครื่อง

กองกำลังป้องกันประเทศทางทะเล : ทหาร 34,963 คน เจ้าหน้าที่พลเรือน 4,980 คน เรือ 220 ลำ และเรืออื่น ๆ รวมระวางขับน้ำทั้งสิ้น 120,000 ตัน ยานชนิดต่าง ๆ 260 ลำ และอากาศยาน 240 เครื่อง

กองกำลังป้องกันประเทศทางอากาศ : ทหาร 39,553 คน เจ้าหน้าที่พลเรือน 5,356 คน อากาศยาน 1,100 เครื่อง รวมทั้ง F-104J, F-86D และ F-86F

ตามโครงการขยาย 5 ปี ในปี 2509 กองกำลังป้องกันประเทศทางบกจะได้รับขยายให้มีทหารเพิ่มขึ้นเป็น 180,000 คน และกองหนุน 30,000 คน กองเรือของกองกำลังป้องกันประเทศทางทะเลจะเพิ่มขึ้นเป็น 140,000 ตัน กองกำลังป้องกันประเทศทางอากาศจะเปลี่ยนจากเครื่องบินขับไล่ไอพ่นแบบ F-86F เซเบอร์ มาเป็น

ส่วนหนึ่งของยานที่ทำการรัฐบาล โดยมีทัศนคติได้เอ็ด (ทางซ้าย) และกระทรวงการต่างประเทศ (ด้านหน้า) ▶

เครื่องบินแบบ Lockheed F-104J ซูเปอร์สตาร์ไฟเตอร์ ซึ่งจะ
เป็นกำลังสำคัญของเครื่องบินขับไล่ของกองกำลังป้องกันประเทศ
ทางอากาศ จุดมุ่งหมายส่วนใหญ่ของโครงการ 5 ปีอยู่ที่การปรับปรุง
คุณภาพของอาวุธยุทโธปกรณ์ของกองกำลังป้องกันประเทศมากกว่า
การเพิ่มจำนวนพล

ทั้งในสนธิสัญญาที่ทำกับสหรัฐฯ และในการเตรียมการ
ป้องกันประเทศ สิ่งหนึ่งซึ่งพึงจดจำอยู่เสมอ คือ ข้อจำกัดต่าง ๆ ซึ่ง
มีระบุไว้ในมาตรการประกาศเป็นปฏิญญาคือสงคราม ในรัฐธรรมนูญ
ในปี 2504 ศาลฎีกาได้วินิจฉัยว่า รัฐธรรมนูญมิได้ขัดขวางการใช้
สิทธิของญี่ปุ่นในการป้องกันประเทศจากการรุกราน บทแทรกของ
ข้อวินิจฉัยนี้ได้กล่าวว่า ทั้งในสนธิสัญญาร่วมป้องกันกับสหรัฐฯ
และการเตรียมการป้องกันประเทศของญี่ปุ่นเองนั้น ต้องจำกัดอยู่
เพียงเฉพาะการป้องกันประเทศเท่านั้น

สนธิสัญญาความมั่นคงและข้อตกลงให้ความช่วยเหลือใน
การร่วมป้องกันกับสหรัฐฯ นั้น แล่งไว้อย่างแจ่มชัดว่า จะใช้
ภายในขอบเขตของรัฐธรรมนูญตามที่ระบุไว้ในมาตราว่าด้วยการ
เป็นปฏิญญาคือสงคราม กองกำลังป้องกันประเทศมีอาวุธเฉพาะ
สำหรับใช้ป้องกันประเทศเท่านั้น ยกตัวอย่างเช่นกองกำลังป้อง-
กันประเทศทางอากาศไม่มีเครื่องบินทิ้งระเบิดเลย และกองกำลัง
ป้องกันประเทศทางทะเล ก็ไม่มีเรือรบที่ใหญ่กว่าเรือพิฆาตเลย
และมีนโยบายขั้นมูลฐานว่า จะไม่มีการส่งกองกำลังป้องกัน
ประเทศออกโพ้นทะเลด้วย

◀ การบินหมู่ของเครื่องบินขับไล่ไอพ่น F-104J สามลำแห่งกอง
กำลังป้องกันประเทศทางอากาศ

เศรษฐกิจ

เศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่นได้ขยายตัวและกำลังขยายตัวต่อไปเรื่อย ๆ ในอัตราที่เร็วกว่าของประเทศใด ๆ ในโลก การเติบโตของเศรษฐกิจนั้นดำเนินมาพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพของโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ ศูนย์กลางของจุดศูนย์กลางทางอุตสาหกรรมได้เปลี่ยนผันจากการผลิตสินค้าผู้บริโภคขนาดย่อม ซึ่งต้องอาศัยกรรมกรที่เคลื่อนย้ายได้ง่ายและเป็นจำนวนมาก มาเป็นอุตสาหกรรมเคมีและอุตสาหกรรมหนัก ที่ต้องอาศัยแรงงานมีความชำนาญมากและไม่โยกย้ายง่าย โดยมีหลักประกันสำหรับการทำงานติดต่อกันเป็นระยะนาน ความสำคัญได้เปลี่ยนจากอุตสาหกรรมที่ใช้คนงานมาก มาเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้ทุนมาก เมื่อพูดกันอย่างง่าย ๆ แล้ว อาจกล่าวได้ว่า ระยะสิบปีที่ผ่านมา มีการพัฒนาทางโครงสร้างอุตสาหกรรมและโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ทำให้สามารถเทียบได้กับมวลประเทศตะวันตกที่มีความเจริญสูงในทางอุตสาหกรรม

การเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของประเทศ ได้มีติดต่อกันมาโดยไม่หยุดยั้งตลอดระยะ 16 ปีที่ล่วงมา ระหว่างปี พ.ศ. 2490 ถึงปี พ.ศ. 2495 อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยเฉลี่ยประมาณปีละ 11 เปอร์เซ็นต์

ในตอนปลายปี 2495 การสร้างประเทศขึ้นใหม่ภายหลังสงครามก็ได้สำเร็จลงโดยสมบูรณ์ และพร้อมกับการสิ้นสุดของสงครามเกาหลี ต่อจากนั้นอีกสองปี อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจก็ลดน้อยลง แม้กระนั้นก็ดี เศรษฐกิจของญี่ปุ่นก็ยังขยายตัวด้วยอัตราที่เร็วกว่าของประเทศอื่น ๆ

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2498 เป็นต้นมา กระบวนการเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงรูปทางเศรษฐกิจยังคงดำเนินเรื่อยมา และในระยะสิบปีต่อจากนั้น อัตราการขยายตัวต่อปีโดยเฉลี่ยของผลผลิตประชาชาติที่แท้จริงสูงขึ้นถึง 10 เปอร์เซ็นต์ ในปีงบประมาณ 2509 (ปีงบประมาณของญี่ปุ่นเริ่มต้นในเดือนเมษายนและสิ้นสุดลงในเดือนมีนาคมต่อมา) ผลผลิตประชาชาติสูงขึ้นถึง 36,454,000 ล้านเยน หรือ 2,025,200 ล้านบาท ซึ่งนับเป็นที่สองของโลก ในส่วนที่เกี่ยวกับสินค้าออก ประมาณ 63.5 เปอร์เซ็นต์ของสินค้าออกทั้งหมดประกอบด้วยผลผลิตทางอุตสาหกรรมหนัก และอุตสาหกรรมเคมี

การขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพยังคงเป็นหลักสำคัญของนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลญี่ปุ่น และการวางโครงการเศรษฐกิจสิบปีซึ่งรัฐบาลนั้นเริ่มตั้งแต่ปี 2504 โดยมีเป้าหมายที่จะเพิ่ม

รายได้ของประชาชาติเป็นสองเท่าในปี 2513 และในปีสุดท้ายของโครงการนั้นผลผลิตประชาชาติ (คือ รายได้ของประชาชาติตนเอง) จะเพิ่มขึ้นถึง 26,000,000 ล้านเยน (1,440,000 ล้านบาท) ตามสถิติของสามปีแรก คือ ระหว่างปี 2504 - 2507 นั้นได้ปรากฏว่าอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยเฉลี่ยต่อปี สามารถขยายถึง 10.7 เปอร์เซ็นต์ แทน 9.2 เปอร์เซ็นต์ตามที่ได้กำหนดไว้ในโครงการนี้

ทั้ง ๆ ที่ญี่ปุ่นมีความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างน่าทึ่งก็ตาม แต่ราคาขายส่งก็ยังคงมีเสถียรภาพที่สุดในโลก ส่วนราคาผู้บริโภคได้มีการเขียนขึ้นเล็กน้อย (ในระยะปี 2503-2507 มีการเขียนขึ้นโดยเฉลี่ยปีละ 6.4 เปอร์เซ็นต์ในเขตเมืองใหญ่ ๆ) การพัฒนาทางเกษตรและการขยายตัวในด้านอุตสาหกรรมขนาดย่อม และขนาดกลางไม่ได้เป็นไปอย่างราบรื่นดังที่มุ่งหมายไว้ในโครงการ ความเจริญอย่างรวดเร็วทางเศรษฐกิจทำให้เกิดเสถียรภาพในการค้าต่างประเทศ เนื่องจากสินค้าเข้าเพิ่มมากกว่าสินค้าออก

ดังนั้น จึงเป็นการจำเป็นที่จะแก้ไขโครงการระยะยาวเป็นบางส่วน ในเดือนมกราคม ปี 2508 ได้มีการวางโครงการเศรษฐกิจระยะปานกลางสำหรับปีงบประมาณ 2507-2511

เป้าหมายสำคัญสองอย่างของโครงการเศรษฐกิจ 5 ปี ก็คือ การทำให้การจ่ายเงินผ่านบัญชีกระแสรายวันกับต่างประเทศในปีสุดท้ายของโครงการเป็นไปอย่างมีสมดุล และการลดอัตราการขยายตัวของราคาสินค้าผู้บริโภคลงเหลือ 2.5 เปอร์เซ็นต์ต่อปี ตลอดระยะโครงการ 5 ปีนี้ โครงการนี้กำหนดอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่แท้จริง 8.1 เปอร์เซ็นต์ต่อปี และคาดว่า ผลผลิตประชาชาติจะเพิ่มขึ้นถึง 29,200,000 ล้านเยน (1,620,000 ล้านบาท) ในปี 2511 ซึ่งจะมากกว่า 26,000,000 ล้านเยน (1,440,000 ล้านบาท) ที่ได้กำหนดไว้ในโครงการ 10 ปีฉบับก่อน

อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ใช้โครงการนี้เป็นต้นมา มีการเปลี่ยนแปลงใหญ่ ๆ ปรากฏในสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดปัญหาใหม่ ๆ เช่น การขึ้นนโยบายการคลังใหม่เกี่ยวกับการออกพันธบัตรเงินกู้รัฐบาลและปัญหาการขึ้นราคาของระดับราคาสินค้าผู้บริโภค ดังนั้น ในเดือนมกราคม 2509 รัฐบาลจึงตัดสินใจยกเลิกโครงการเศรษฐกิจระยะปานกลางที่เสีย และในขณะนั้นกำลังดำเนินการวางโครงการใหม่ที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

ในปีงบประมาณ 2509 รายได้ประชาชาติก่อนได้สูงขึ้นถึง 291,762 เยน หรือ 16,220 บาท ค่าแรงงานก็ขึ้นสูงกว่า 10 เปอร์เซ็นต์ต่อปี ตั้งแต่ปี 2503 และเป็นทศาคถันว่า ในปี 2514 รายได้ประชาชาติต่อคนคงจะขึ้นถึง 26,000 บาท

นากาโนะชิม่า หรือย่านธุรกิจของนครโอซากา จะเห็นสะพานลอยของถนนชูปเปอร์ไฮเวย์ที่เพิ่งสร้างเสร็จ ▶

ทรัพยากรธรรมชาติ

เกษตรกรรม

แม้ว่าความสำคัญของเกษตรกรรมต่อเศรษฐกิจโดยส่วนรวมจะลดลงน้อยลงอย่างรวดเร็ว แต่เกษตรกรรมก็ยังคงเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของเศรษฐกิจของประเทศ ในปี พ.ศ. 2508 ญีปุ่นมีครอบครัวเกษตรกร 5,576,000 ครอบครัว และมีเกษตรกร 29,440,000 คน ซึ่งเท่ากับ 30 เปอร์เซ็นต์ของประชากรทั้งหมด อัตราส่วนต่อรายได้ประชาชาติลดลงจาก 17.8 เปอร์เซ็นต์ ในปี 2498 เหลือ 8.1 เปอร์เซ็นต์ในปี 2508

อย่างไรก็ตาม ในจำนวนครอบครัวเกษตรกรที่กล่าวมาข้างบนนี้ มีเพียง 20.6 เปอร์เซ็นต์เท่านั้นที่อาศัยการเกษตรกรรมเป็นเครื่องยังชีพอย่างแท้จริง ส่วนอีก 34.7 เปอร์เซ็นต์นั้น สมาชิกในครอบครัวบางคนทำงานเป็นบางเวลาในอุตสาหกรรมการผลิตหรือการบริการ และเหลือ 44.7 เปอร์เซ็นต์ อาศัยอุตสาหกรรมที่ไม่ใช่การเกษตรเป็นเครื่องยังชีพ

เกษตรกรญี่ปุ่นในปัจจุบันมีที่ดินเป็นของตัวเอง แต่เนื่องจากภูมิประเทศเต็มไปด้วยภูเขา ที่ดินที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูกจึงมีจำกัด ที่ดินที่ใช้เพาะปลูกมีเพียง 37.5 ล้านไร่ หรือประมาณ 16.2 เปอร์เซ็นต์ของผืนแผ่นดินทั้งหมดของประเทศ และขนาดโดยเฉลี่ยของที่นาแต่ละคนน้อยกว่า 6.25 ไร่ ซึ่งเท่ากับประมาณหนึ่งในสี่ของในประเทศไทย

ผืนดินสำหรับการเพาะปลูกได้ถูกใช้เพื่อการเพาะปลูกอย่างหนาแน่น และทุก ๆ ส่วนของที่ดินที่เพาะปลูกได้จะเต็มไปด้วยพืชผล แม้แต่บนที่ดอนและตามภูเขาเล็ก ๆ ก็มีการเพาะปลูกโดยแบ่งเป็นชั้น ๆ ทางด้านข้างของภูเขา ทำให้มองดูเหมือนเบนซันบันไดขนาดยักษ์

เนื่องจากที่นาของญี่ปุ่นมีขนาดเล็ก ทำให้ไม่สามารถใช้รถแทรกเตอร์หรือเครื่องจักรกลการเกษตรขนาดใหญ่ ๆ ได้นอกจากในเกาะฮอกไกโด ซึ่งมีที่ดินสำหรับการเพาะปลูกมาก แต่กระนั้นก็ดี ปรากฏว่า การใช้เครื่องจักรกำลังได้รับการพัฒนาอย่างกว้างขวาง และในปัจจุบันเกือบ 85 เปอร์เซ็นต์ของครอบครัว

◀ อุตสาหกรรมการเกษตรของญี่ปุ่นเปลี่ยนมาใช้เครื่องจักรอย่างรวดเร็ว (ภาพบน) เฮลิคอปเตอร์สำหรับฉีดพ่นยาฆ่าแมลงหรือหว่านเมล็ดพืช (ภาพล่าง) เครื่องจักรนวดข้าวที่ใช้พลังไฟฟ้า

เกษตรกรทั้งหมดกำลังใช้เครื่องจักรไถนา และเครื่องจักรอื่น ๆ ในการเพาะปลูกข้าวในนา ผลผลิตทางแรงงานต่อคนในการเกษตรได้สูงขึ้น 37.5 เปอร์เซ็นต์ ในระยะ 5 ปี ระหว่างปี 2503-2508

พืชผลที่สำคัญคือข้าว ซึ่งเป็นอาหารหลักของประเทศ รองลงมาได้แก่ข้าวสาลี และข้าวบาร์เลย์ เทคนิคที่ก้าวหน้า เมล็ดพันธุ์ที่ได้รับการปรับปรุงและการใช้ปุ๋ยเคมีอย่างกว้างขวาง ได้ทำให้ผลผลิตฟาร์มญี่ปุ่นจัดอยู่ในจำพวกที่สูงที่สุดในโลก อัตราส่วนของผลผลิตข้าวต่อไร่ในญี่ปุ่นนั้นคิดอย่างหยาบ ๆ แล้วประมาณสามเท่าในประเทศอื่น ๆ ในเอเชียในระยะสิบปีที่ผ่านมา การเก็บเกี่ยวข้าวของญี่ปุ่นได้ผลดีติดต่อกันเรื่อยมาอยู่ในเกณฑ์ 15 ล้านตัน ซึ่งเมื่อก่อนถือกันว่าเป็นการเก็บเกี่ยวที่ได้ผลดีเกินคาด แต่ในปัจจุบันกลับถือเป็นเรื่องธรรมดาเสียแล้ว

ด้วยเหตุที่ญี่ปุ่นขาดแคลนทุ่งหญ้าที่อุดมสมบูรณ์ การเลี้ยงสัตว์จึงมีขนาดเล็ก ในปี 2508 ญี่ปุ่นมีโคนม 1,289,000 ตัว มีโคที่ใช้ไถนาและโคที่เลี้ยงไว้กินเนื้อ 1,897,000 ตัว มีหมู 3,976,000 ตัว และมีไก่ประมาณ 138 ล้านตัว ในระยะปีหลัง ๆ จำนวนสัตว์เลี้ยงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งนี้ส่วนใหญ่เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านอาหารการกินของประชาชน ซึ่งปัจจุบันกินเนื้อ นม และเนย มากกว่าแต่ก่อน

ถึงแม้ญี่ปุ่นจะผลิตอาหารพอเพียงถึง 80 เปอร์เซ็นต์ก็ตามอาหารส่วนที่เหลือ 20 เปอร์เซ็นต์และผลิตผลทางเกษตรอื่น ๆ ซึ่งส่งเข้ามาเพื่อใช้ในการอุตสาหกรรม เช่น ยางดิบ ผ้าย และขนสัตว์ มีมูลค่าถึง 2,494 ล้านดอลลาร์ หรือ 34.4 เปอร์เซ็นต์ ของสินค้าเข้าทั้งหมดของญี่ปุ่น

การเปลี่ยนแปลงในด้านเกษตรอีกอย่างหนึ่ง ในระยะหลังนี้ คือ การเลี้ยงไหมได้ลดน้อยลงเป็นลำดับ และการปลูกผลไม้ เช่น ส้มจีน, แอปเปิ้ล และสตรอเบอรี่ ได้เพิ่มมากขึ้นอย่างเป็นลำดับขั้น ชนิดของผลไม้ที่ผลิตกันนั้นมีมากมายและส่งออกจำหน่ายต่างประเทศเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะ ส้มจีน และลูกท้อ

การป่าไม้

ประมาณสองในสามของเนื้อที่ทั้งหมดของญี่ปุ่นเป็นป่าไม้ ป่าไม้ธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์มีทั่วไปตามเกาะญี่ปุ่น นอกจากนั้น ชาวญี่ปุ่นยังได้ปลูกป่าไม้ไว้อีกด้วย ซึ่งป่าไม้ที่ปลูกขึ้นมีจำนวนถึงหนึ่งในสี่ของเนื้อที่ป่าไม้ทั้งหมด ป่าเหล่านี้เป็นแหล่งสำคัญที่ได้มาซึ่งวัสดุสำหรับการก่อสร้าง, เบือกกระดาษ และเชื้อเพลิงที่ใช้ภายในบ้าน อย่างไรก็ตาม ในระยะหลัง ๆ นี้ เปอร์เซ็นต์ของ ไม้ ซึ่งที่ส่งเข้ามาเพื่อสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ได้เพิ่มขึ้นถึง 19.8 เปอร์เซ็นต์ ในปี 2507 รวมมูลค่าทั้งสิ้น 168,000

ล้านเขน (9,340 ล้านบาท) ปัจจุบันญี่ปุ่นกลายเป็นประเทศหนึ่งที่ตั้งไม่ซุงเข้ามาที่ที่สุดประเทศหนึ่งในโลก เช่นเดียวกับสหราชอาณาจักร กับสหรัฐอเมริกา

แม้ว่าสถาปัตยกรรมภายในตัวเมืองของญี่ปุ่นปัจจุบัน จะเป็นสถาปัตยกรรมที่ไซคอนกรีตและเหล็กกล้ามากขึ้นก็ตาม แต่พูดโดยทั่วไปแล้วยังคงใช้ไม้เป็นวัสดุสำคัญในการก่อสร้าง นอกจากนี้ ไม้ยังช่วยบ่อนวดอุทกภัยให้แก่โรงงานทำกระดาษ และเป็นแหล่งกำเนิดที่สำคัญของถ่านไม้ ซึ่งยังใช้กันอยู่ตามชนบทสำหรับให้ความร้อนและใช้ในการประกอบอาหาร

การประมง

ทะเลที่ล้อมรอบเกาะญี่ปุ่นอยู่ เป็นแหล่งอุดมสมบูรณ์ด้วยสัตว์น้ำนานาชนิด และตั้งแต่โบราณกาลมา ชาวญี่ปุ่นก็ได้อาหารเป็นส่วนใหญ่จากแหล่งอันอุดมนี้ ดังนั้นในปัจจุบัน ญี่ปุ่นจึงนับว่าเป็นประเทศหาปลาได้มากที่สุดประเทศหนึ่งในโลก

ในปี 2508 ญี่ปุ่นจับปลาได้ทั้งหมด 6,879,000 ตัน ซึ่งนับเป็น 13.1 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนปลาที่ทั่วโลกจับได้

พูดถึงอาหารการกินแล้ว ประมาณ 57 เปอร์เซ็นต์ของโปรตีนที่ได้มาจากสัตว์ของคนญี่ปุ่นนั้น มาจากผลิตภัณฑ์ทางทะเล

อุตสาหกรรมการจับปลาอาจแบ่งออกเป็นสามจำพวก คือ การจับปลาตามชายฝั่ง, การจับปลานอกชายฝั่ง และการจับปลาในทะเลลึก

การจับปลาตามชายฝั่ง ใช้เรือขนาดเล็กกว่า 10 ตัน, อวนหรือเทคนิคการเพาะพันธุ์ตามวิทยาศาสตร์ ในทะเลน้ำตื้น ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า “การทำฟาร์มเลี้ยงปลา” ถึงแม้จะมีคนเป็นจำนวนมากทำการจับปลาตามชายฝั่ง (ในปี 2507 มีถึง 439,000 คน หรือ 71.7 เปอร์เซ็นต์ ของชาวประมงทั้งหมด) แต่ผลผลิตมีมูลค่าเพียง 40.6 เปอร์เซ็นต์ของทั้งหมด ด้วยเหตุนี้ ผลผลิตของปลาที่จับได้ตามชายฝั่ง จึงเป็นเพียงหนึ่งในสามของการจับปลาขนาดใหญ่ ๆ

ในปัจจุบัน ตามชายฝั่งทะเล มีการเลี้ยงกุ้ง, ปลาไหลทะเลและปลาเฮลล์เทล ปลาที่เพาะโดยวิธีนี้กำลังมีขายในตลาดเพิ่มขึ้น ผลผลิตทางการประมงซึ่งมีมูลค่าสูงขึ้น คือ เพิ่มขึ้นประมาณ 25.6 เปอร์เซ็นต์ ในระหว่างปี 2504 ถึงปี 2507 นี้สืบเนื่องมาจากการขยายตัวอย่างรวดเร็วของโครงการเพาะปลาในทะเลน้ำตื้นโดยได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาล

การจับปลานอกชายฝั่ง เป็นกิจการขนาดปานกลาง โดยมีเรือขนาด 10 ถึง 100 ตัน ปลาที่จับได้มีปริมาณประมาณ 40 เปอร์เซ็นต์ของที่จับได้ทั้งหมด แต่มีมูลค่าทั้งหมดเพียง 25.3 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น

การจับปลาในทะเลลึก ใช้เรือหาปลาขนาดใหญ่ซึ่งจับปลาในทะเลที่ห่างไกลจากญี่ปุ่น และปลาที่จับได้มีมูลค่า 24.3 เปอร์เซ็นต์ของทั้งหมด การจับปลาด้วยอวนลากในน่านน้ำนอกทวีปแอฟริกาดำเนินการโดยเรือขนาด 2,000 ถึง 3,000 ตัน การจับปลาทูนาในน่านน้ำเส้นศูนย์สูตรและน่านน้ำเขตร้อน ดำเนินการโดยเรือขนาด 200 ถึง 500 ตัน

การจับปลาแชลมอลและปูในน่านน้ำแปซิฟิกเหนือ และการจับปลาวาฬในมหาสมุทรแอนตาร์กติกกับในน่านน้ำแปซิฟิกเหนือ ส่วนมากดำเนินการโดยกองเรือหาปลาขนาดใหญ่ โดยมีเรือแม่ซึ่งเปรียบเสมือนโรงงานฆ่าและปลาและทำปลากระป๋องไปในตัว

ในฐานะที่เป็นประเทศสำคัญประเทศหนึ่งในด้านการประมง ญี่ปุ่นตระหนักดีถึงความจำเป็นสำหรับการพิทักษ์รักษาทรัพยากรทางทะเล และเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์นี้ จึงได้กระทำวิธีการต่าง ๆ เพื่อป้องกันและส่งเสริมการประมงในประเทศและตามชายฝั่ง ในด้านเกี่ยวกับต่างประเทศ ญี่ปุ่นก็ได้เข้าร่วมทำข้อตกลงว่าด้วยการรักษาทรัพยากรทางทะเลกับประเทศต่าง ๆ ที่ทำการประมง และได้เข้าร่วมในการสำรวจร่วมกันทางวิทยาศาสตร์ตามแหล่งหาปลาระหว่างชาติอีกด้วย

ในด้านการร่วมมือทางวิชาการ ญี่ปุ่นได้เข้าร่วมในกิจการการประมงร่วมกับประเทศอื่น ๆ หลายโครงการ โดยการช่วยเหลือด้านวิชาการ หาดลาดสำหรับปลาที่จับได้ และส่งเสริมเทคนิคทางการประมงแก่ต่างประเทศ ในเดือนมีนาคม 2509 ญี่ปุ่นให้ความร่วมมือต่อโครงการที่ดำเนินในลักษณะนี้ รวม 40 โครงการด้วยกัน คือ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 15 โครงการ, ในลาตินอเมริกา 14 โครงการ และในย่านอื่น ๆ อีก 11 โครงการ

การเหมืองแร่

ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ขาดแคลนทรัพยากรเหมืองแร่เป็นอย่างยิ่ง และขาดแคลนสินแร่ส่วนใหญ่อันจำเป็นสำหรับประเทศอุตสาหกรรมที่ก้าวหน้า ต้องซื้อแร่ที่เป็นหลักสำคัญ เช่น น้ำมัน, สินแร่เหล็ก, ถ่านโค้ก และสินแร่อลูมิเนียมจากต่างประเทศ ทรัพยากรแร่ที่สำคัญของญี่ปุ่นมีถ่านหิน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นถ่านหินที่มีคุณภาพต่ำ ไม่เหมาะจะใช้เป็นถ่านโค้ก หรือใช้สำหรับจุดมุ่งหมายพิเศษอื่น ๆ

นอกจากนี้ ในญี่ปุ่นก็ยังมีแร่ชนิดอื่น ๆ ที่เป็นค่าเป็นสนับถึง 12 ชนิด แต่แร่ที่ขุดได้ก็มีจำนวนเกือบจะไม่พอกับ

ระบบการชลประทานอย่างทั่วถึง เช่น คลองส่งน้ำสายแม่ยาว 112 กม. นี้ มีส่วนช่วยในการยกระดับผลผลิตของการเกษตรญี่ปุ่นให้สูงขึ้น ▶

ความต้องการภายในประเทศ แร่ทั้ง 12 ชนิดนี้ ได้แก่ ตะกั่ว, สังกะสี, สวารหนู, บิสมัท, พูโรท์, กำมะถัน, หินปูน, ยิบซัม, บาไรท์, สีนแร่ซัลไฟ, เฟลด์สปาร์, และโคโลไมต์

น้ำมันปิโตรเลียมที่ขุดได้ในญี่ปุ่นนั้น ไม่ถึงสองเปอร์เซ็นต์ ของความต้องการภายในประเทศ หรือเทียบได้เท่ากับจำนวนที่ขุดได้เพียงหนึ่งอาทศัยเท่านั้น

พลังไฟฟ้า

ลักษณะพิเศษสิ่งหนึ่งของทัศนียภาพภายในเมืองของประเทศญี่ปุ่นก็คือ แสงสีอันลึกลับตาและเครื่องหมยอนัน ออนอัน วูบวบในเมืองใหญ่ ๆ ความสว่างไสวในยามราตรีนี้แสดงให้เห็นถึงความบริบูรณ์ของพลังไฟฟ้าและอุปกรณ์ในการส่งพลังไฟฟ้าของญี่ปุ่น

ช่างงานส่งกระแสไฟฟ้าอย่างกว้างขวางของญี่ปุ่นแผ่ขยายไปทุกมุมที่อยู่ไกลสุดของประเทศ นอกจากบ้านเรือน 0.23 เปอร์เซ็นต์ของประเทศแล้ว กระแสไฟฟ้าส่งตลอดทั่วประเทศ ทำให้ญี่ปุ่นมีอัตราการมีไฟฟ้าใช้ในบ้านเรือนสูงที่สุดในโลก

ภูมิประเทศที่เต็มไปด้วยภูเขาและการมีฝนตกชุก ทำให้ญี่ปุ่นมีพลังที่จะผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังน้ำได้อย่างมากมาย ซึ่งก็ได้มีการพัฒนาอย่างกว้างขวาง เราจะพบเขื่อนกั้นน้ำไฟฟ้าขนาดมหึมาได้หลายแห่งในประเทศ และในปี 2498 ปรากฏว่า ประมาณ 70 เปอร์เซ็นต์ของพลังไฟฟ้าทั่วประเทศ เป็นพลังไฟฟ้าจากพลังน้ำทางสน

นับตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นมา ได้มีการเน้นหนักไปในการพัฒนาพลังไฟฟ้าจากความร้อน ซึ่งเหตุผลส่วนใหญ่ก็เนื่องมาจากค่าใช้จ่ายในการผลิตพลังไฟฟ้านั้นเอง ในปี 2503 อัตราส่วนระหว่างค่าใช้จ่ายจากการใช้พลังน้ำกับการใช้พลังความร้อน ปรากฏว่าเท่ากัน แต่ในปี 2505 อัตราส่วนได้กลับกัน โดยค่าใช้จ่ายจากการใช้พลังความร้อนจะถูกกว่า

ในปัจจุบันประมาณ 2510 ญี่ปุ่นมีโรงไฟฟ้า 1,989 แห่ง ซึ่งในจำนวนนี้ เป็นโรงไฟฟ้าที่ใช้พลังน้ำเสีย 1,558 แห่ง และเป็นโรงไฟฟ้าที่ใช้พลังความร้อน 429 แห่ง และอีก 2 แห่งใช้พลังงานปรมาณู โดยให้กำเนิดไฟฟ้ารวมทั้งสิ้น 44,814,296 กิโลวัตต์

ในปี 2510 กระแสไฟฟ้าที่ผลิตออกมาใช้จริง ๆ เท่ากับ 215,314 ล้านกิโลวัตต์ชั่วโมง ซึ่งในจำนวนนี้ 79,844 ล้านกิโลวัตต์ชั่วโมงมาจากโรงไฟฟ้าพลังน้ำ

◀ (ภาพบน) กิจการอุตสาหกรรมจับปลาของญี่ปุ่นเริ่มจากกองเรือหาปลาขนาดเล็กตามน่านน้ำใกล้ฝั่ง ไปจนถึงกองเรือหาปลาในมหาสมุทรขนาดใหญ่

(ภาพล่าง) ตลาดปลาที่ใหญ่โต ดังเช่น ตลาดปลาทสึจิ ในโตเกียว

ได้มีการศึกษาเป็นเวลาหลายปีในญี่ปุ่นเกี่ยวกับการผลิตพลังไฟฟ้าโดยใช้พลังงานปรมาณู ได้มีการผลิตพลังไฟฟ้าปรมาณูเพื่อใช้ในกิจการค้าสำเร็จเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2508 ที่โรงพลังปรมาณู โตโคมระ ของบริษัทพลังงานปรมาณูญี่ปุ่น พลังไฟฟ้าที่ผลิตโดยเครื่องปฏิกรณ์แบบกาลเดอว์ ฮอลล์ที่ปรับปรุงให้ดีขึ้นนี้ มีแรงกำเนิดสูงสุด 166,000 กิโลวัตต์ และจะสวิตซ์ส่งกระแสไฟฟ้าให้กับสายส่งของบริษัทพลังไฟฟ้าโตเกียว และส่งไปใช้ในโตเกียวและบริเวณใกล้เคียง

ในขณะนี้ บริษัทพลังงานปรมาณูญี่ปุ่น กำลังสร้างโรงงานผลิตกระแสไฟฟ้าโดยใช้พลังปรมาณูแห่งที่สองขึ้น บริษัทพลังไฟฟ้าอื่น ๆ ก็กำลังวางแผนสร้างโรงงานผลิตกระแสไฟฟ้าโดยใช้พลังปรมาณูอยู่อีก 3 แห่ง ซึ่งจะสร้างเสร็จในปี 2513 ในปี 2528 แรงกำเนิดของพลังไฟฟ้าจากปรมาณูคาดว่าจะอยู่ระหว่าง 30 ถึง 40 ล้านกิโลวัตต์

การที่ครอบครัวยุโรปใช้เครื่องไฟฟ้ากันมากขึ้นเรื่อยๆ และการที่อุตสาหกรรมขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทำให้มีความต้องการพลังไฟฟ้าเพิ่มขึ้นเป็นอันมาก ซึ่งอัตราการเพิ่มของญี่ปุ่นเป็นสองเท่าของประเทศในตะวันตก ในปี 2510 ญี่ปุ่นเป็นที่ 5 ในโลก รองจากสหรัฐฯ, โซเวียตรัสเซีย, สหราชอาณาจักร และเยอรมันตะวันตก ในการผลิตกระแสไฟฟ้าและแรงกำเนิดไฟฟ้าต่อปี

อุตสาหกรรม

เรื่องของญี่ปุ่นยุคปัจจุบันเกี่ยวกับการปฏิรูปทางเศรษฐกิจจากการผลิตที่ใช้แรงงานมากในปีแรกๆ ของศตวรรษนี้ มาเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้เงินทุนมากในปัจจุบัน กล่าวคือ จากการผลิตอุตสาหกรรมขนาดย่อมมาเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่

ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 อุตสาหกรรมของญี่ปุ่นได้พัฒนา มาพอสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านอุตสาหกรรมขนาดเบา เริ่มตั้งแต่ปี 2473 มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่อุตสาหกรรมหนักอย่างรวดเร็ว และความต้องการของสงครามทำให้การเปลี่ยนแปลงนี้รวดเร็วยิ่งขึ้น อย่างไรก็ดี ในเดือนสิงหาคม 2488 เมื่อสงครามสิ้นสุดลง ปรากฏว่าอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ของญี่ปุ่นได้ถูกทำลายลงจนสิ้น

ในช่วงระยะเวลาสี่ปีที่ผ่านมา ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นดำเนินมาเป็น 3 ระยะ ระยะแรกตั้งแต่ปี 2488 ถึงปี 2495 นั้น อาจจะเรียกได้ว่า เป็นระยะแห่งการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ขึ้นใหม่ อุตสาหกรรมต่างๆ ได้ถูกสร้างขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังนั้นความต้องการคือการสร้างอุตสาหกรรมชิ้นใหม่ภายหลังสงครามได้บรรลุผลสำเร็จลงก่อนต้นปี 2496

ระยะที่สอง อาจเรียกได้ว่า เป็นระยะแห่งการรวบรวมให้มั่นคงยิ่งขึ้น และดำเนินการมาจนถึงต้นปี 2502

ระยะที่สามของการพัฒนาเศรษฐกิจหลังสงครามของประเทศญี่ปุ่นเพิ่งจะเสร็จสิ้นลง ในระหว่างระยะนี้ ได้มีการจัดระบบอุตสาหกรรมขึ้นใหม่ และการขยายตัวทางอุตสาหกรรม และโครงร่างของอุตสาหกรรมที่เบ้ เมือฐานของประเทศ ได้เปลี่ยนจากอุตสาหกรรมเบาเป็นอุตสาหกรรมหนัก

อาจจะกล่าวได้ว่าในขณะนี้ ประเทศญี่ปุ่นก้าวไปสู่ยุคใหม่แห่งการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง ระยะแห่งการปรับปรุงคุณภาพในการผลิต ซึ่งแตกต่างกับการขยายตัวทางปริมาณ อันเป็นจุดมุ่งหมายที่เน้นหนักมาจนถึงปัจจุบัน

การลงทุนเป็นจำนวนมากทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเครื่องอุปกรณ์ต่าง ๆ ทางด้านอุตสาหกรรมของประเทศให้ทันสมัยได้โดยรวดเร็ว ตั้งแต่ปี 2497 เป็นต้นมา การลงทุนใหม่ ๆ ของเอกชน เฉลี่ยแล้วประมาณ 25 เปอร์เซ็นต์ของผลผลิตประชาชาติต่อปี หรือมากกว่าสองเท่าของระดับการลงทุนในสหรัฐอเมริกา สัญญัตถ์กันที่เห็นได้ชัดของโรมันใหม่เศรษฐกิจนี้ ก็คือ อุตสาหกรรมเคมีและอุตสาหกรรมเคมีน้ำมัน ตลอดจนอุตสาหกรรมหนักด้านเครื่องจักร ซึ่งได้ช่วยให้ญี่ปุ่นเป็นประเทศอุตสาหกรรมนำหน้าประเทศหนึ่งในโลก

สิ่งที่มีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจนี้ ก็คือ ระดับความรู้ทางเทคนิคและวิธีการทางเทคนิคใหม่ ๆ ของกิจการอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่สูงขึ้นอย่างสม่ำเสมออยู่เรื่อย ๆ ในด้านกิจการก่อสร้าง อุตสาหกรรมที่ใช้น้ำมัน “ระบบแบ่งออกเป็นช่วง ๆ” ได้คือเรือบรรทุกน้ำมันใหญ่ที่สุดในโลก อุตสาหกรรมเคมีน้ำมันก็สร้างผลผลิตใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการอุตสาหกรรม และผู้บริโภค, ในด้านอิเล็กทรอนิกส์ ญี่ปุ่นกำลังพัฒนาเครื่องใช้ใหม่ ๆ สำหรับใช้ในบ้านและในอวกาศ, ในกิจการขนส่ง, รถไฟความเร็วพิเศษของทางรถไฟสายนิวยอร์กโคโค นับเป็นรถไฟที่เร็วที่สุดในโลก, แม้ในการค้าต่างประเทศ ญี่ปุ่นกำลังกลายเป็นผู้ส่งวิทยาการทางเทคนิคออกนอกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ และผลิตผลทางเคมี

อุตสาหกรรมโลหะ

ในระยะสี่ห้าปีที่ผ่านมา อุตสาหกรรมโลหะของญี่ปุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตเหล็กและเหล็กกล้า ได้เจริญเติบโตในอัตราที่เร็วมาก ในปี 2493 เหล็กกล้าญี่ปุ่นผลิตได้มีจำนวน 4,839,000 ตัน แต่ในปี 2509 ได้เพิ่มขึ้นถึง 47,784,000 ตัน ทำให้ญี่ปุ่นเป็นประเทศผลิตเหล็กกล้ามากเป็นอันดับ 3 ในโลก รองจากสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียต เหล็กหลอมที่ผลิตได้ในปี 2509

มีจำนวน 32,018,000 ตัน และผลิตเหล็กอัดได้ 35,760,000 ตัน ในปี 2509 อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้ามีมูลค่าถึง 12.5 เปอร์เซ็นต์ของอุตสาหกรรมการผลิต และมีมูลค่า 13.5 เปอร์เซ็นต์ของสินค้าออกทั้งหมด

อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าของญี่ปุ่นขึ้นอยู่กับสินแร่เหล็ก, เศษเหล็ก และถ่านโค้กซึ่งต้องสั่งซื้อมาจากต่างประเทศ ในปี 2509 ญี่ปุ่นส่งสินแร่เหล็กเข้าประเทศประมาณ 46 ล้านตัน, เศษเหล็ก 3.5 ล้านตัน และถ่านโค้ก 16.3 ล้านตัน การสิ้นเปลืองของถ่านโค้กต่อเหล็กหลอม 1 ตัน ซึ่งถึงเป็นมาตรฐานของเทคนิคการทำเหล็กกล้าในประเทศญี่ปุ่นที่นับว่าต่ำกว่าประเทศผลิตเหล็กกล้าสำคัญ ๆ ในโลก

พัฒนาการที่น่าสังเกตสิ่งหนึ่ง ก็คือ การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมผลิตเหล็กไม่เป็นสนิม ระหว่างปี 2494 ถึงปี 2503 จำนวนผลิตเหล็กชนิดนี้ขยายตัวถึง 27.5 เท่า คือ จาก 6,427 ตัน ในปี 2494 มาเป็น 176,752 ตัน ในปี 2503 ทำให้ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศผลิตเหล็กสแตนเลสเป็นอันดับสามของโลก รองจากสหรัฐอเมริกา และสหภาพโซเวียต ในปี 2508 ผลิตได้เพิ่มถึง 396,133 ตัน

ในบรรดาโลหะที่ไม่มีเหล็กเจือปน ญี่ปุ่นผลิตทองแดง 404,847 ตัน, อลูมิเนียม 337,272 ตัน และตะกั่ว 118,583 ตัน ในปี 2509

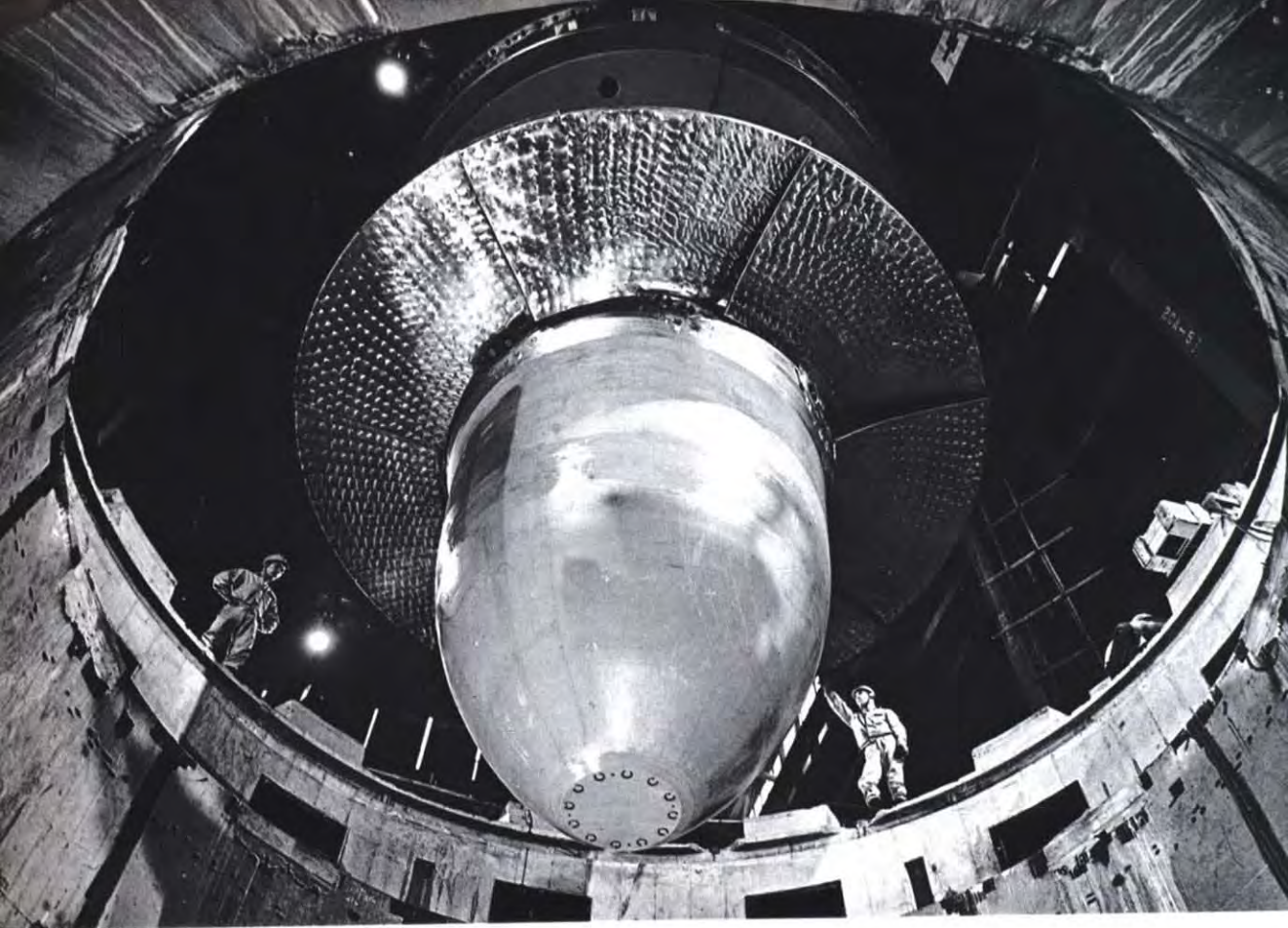
อุตสาหกรรมโลหะที่ผลิตขึ้นใหม่อย่างหนึ่ง ก็คือ การผลิตดีนาเนียม ซึ่งส่วนใหญ่ส่งไปจำหน่ายยังสหรัฐอเมริกา และสหราชอาณาจักร

อุตสาหกรรมเครื่องจักร

สิ่งซึ่งแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้า ความสามารถในการผลิตสินค้าหลายชนิด และมาตรฐานทางเทคนิคอันสูงของอุตสาหกรรมเครื่องจักรของญี่ปุ่นนั้น จะหาได้เกือบทุกมุมโลก ในปัจจุบันเรือซึ่งต่อในญี่ปุ่นแล่นอยู่ในมหาสมุทรทั้งเจ็ด, กล้องถ่ายรูป, วิทยุทรานซิสเตอร์ และจักรเย็บผ้าของญี่ปุ่นมีชื่อเสียงในด้านคุณภาพและเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวางในตลาดโลก รถยนต์นั่ง, รถบัส, รถบรรทุก และล้อเลื่อนรถไฟ ที่ผลิตในญี่ปุ่นช่วยสนองความต้องการในการขนส่งทั่วทั้ง 5 ทวีป เครื่องกำเนิดไฟฟ้าที่ทำในญี่ปุ่นให้แสงสว่างและพลังงานแก่บ้านเรือน และอุตสาหกรรม

โรงงานเคมีน้ำมันที่ทันสมัยของญี่ปุ่น เป็นสัญญัตถ์กันแห่งเศรษฐกิจอุตสาหกรรมที่เจริญอย่างสูงสุดของประเทศ ▶

ต่าง ๆ ในเอเชีย, ออสเตรเลีย, อเมริกาเหนือ, และอเมริกาใต้ เครื่องปั้นดินเผาและเครื่องทอผ้าของญี่ปุ่นช่วยในการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอในประเทศต่าง ๆ ในเอเชียและในส่วนอื่นของโลก

แม้เมื่อก่อนสงคราม ญี่ปุ่นก็ไม่เพียงแต่จะสร้างล้อเลื่อน รถไฟ, เรือ และเครื่องจักรทอผ้าได้เพียงพอสำหรับการใช้ภายในประเทศเท่านั้น แต่ยังสามารถส่งผลิตภัณฑ์เหล่านี้ออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศเป็นจำนวนมากไม่น้อย

หลังจากสงคราม อุตสาหกรรมเครื่องจักรได้เบียดหน้าสำหรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอันน่าทึ่งของญี่ปุ่น ถ้าถือเอาปี 2503 เป็น 100 แล้ว ในปี 2508 ดัชนีการผลิตในด้านอุตสาหกรรมเครื่องจักรไฟฟ้าโดยส่วนรวม เท่ากับ 176.3 ส่วนเครื่องไฟฟ้าในบ้านได้เพิ่มถึง 156.3 ดัชนีการผลิตในด้านอุตสาหกรรมรถยนต์สูงถึง 337.3 ส่วนในด้านอุตสาหกรรมเครื่องจักรใช้ในการก่อสร้างเพิ่มสูงขึ้นถึง 231.0 อุตสาหกรรมเครื่องจักรกลได้เพิ่มขึ้นถึง 175.9 และเครื่องจักรที่ใช้ในการเกษตรเพิ่มขึ้นถึง 138.2

เครื่องจักรไฟฟ้า

เครื่องจักรไฟฟ้าเป็นตัวอย่างอันดีของอุตสาหกรรมเครื่องจักรที่เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วที่สุด การเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วเป็นพิเศษ ได้รับการกระตุ้นจากความต้องการเครื่องจักรไฟฟ้าขนาดใหญ่ ทั้งนี้จากอุตสาหกรรมพลังไฟฟ้าและส่วนอุตสาหกรรมหนักที่กระจายออกไปทั่วและขยายตัวออกไป รวมทั้งได้รับการกระตุ้นจากความต้องการอุปกรณ์ไฟฟ้าในบ้านที่เพิ่มขึ้นอย่างผิดปกติ

ในปี 2508 ผลิตเครื่องกำเนิดไฟฟ้าได้รวม 52,185 หน่วย โดยมีแรงกำเนิดทั้งหมด 5,842,601 กิโลวัตต์ และในปี 2508 การส่งสินค้าเครื่องจักรไฟฟ้าออกนอกประเทศ รวมทั้งผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งส่วนใหญ่ส่งไปขายยังอเมริกาเหนือ, เอเชีย, และยุโรป รวมทั้งสิ้น 300,500 ล้านเยน (16,700 ล้านบาท) หรือ 9.9 เปอร์เซ็นต์ ของสินค้าออกทั้งหมด

◀ ตัวอย่างของอุตสาหกรรมหนักของญี่ปุ่น :

(ภาพบน) ตัวหมุนสำหรับเครื่องยนต์กลั่นเทอร์โบไนน์ ขนาด 100,000 กิโลวัตต์

(ภาพล่าง) ชิ้นฉันทันบนรางในโรงงานอลูมิเนียมที่ชิบะ

อิเล็กทรอนิกส์

การพัฒนาที่สำคัญอันหนึ่งของอุตสาหกรรมเครื่องจักรในประเทศญี่ปุ่นในระยะหลัง ๆ นี้ ได้แก่ การเพิ่มอย่างเป็นประวัติการณ์ของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ผลิตภัณฑ์ที่รู้จักกันดีที่สุดของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งเครื่องรับโทรทัศน์, วิทยุทรานซิสเตอร์, ทรานซิสเตอร์, เครื่องบันทึกเสียง, และเครื่องคิดเลขไฟฟ้า ในปี 2509 ผลิตเครื่องรับโทรทัศน์ขาวดำได้ 5,073,827 เครื่อง, เครื่องรับโทรทัศน์สี 520,121 เครื่อง, และเครื่องรับวิทยุ 25,293,000 เครื่อง ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ทรานซิสเตอร์ การขยายตัวอย่างรวดเร็วของการส่งโทรทัศน์สีกำลังกระตุ้นการผลิตโทรทัศน์สี และในปี 2510 จะผลิตเครื่องรับโทรทัศน์สีได้ 1.1 ล้านเครื่อง หรือประมาณสองเท่าของจำนวนปีก่อน

ความก้าวหน้าที่สำคัญ ๆ ในสี่ปีที่แล้วมา ได้รวมอยู่รอบ ๆ ผลิตภัณฑ์ที่ขาด ๆ เช่น ระบบบังคับโดยอัตโนมัติ, เครื่องคิดเลขอิเล็กทรอนิกส์ และเครื่องบันทึกภาพ ในปี 2508 อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ของญี่ปุ่นได้ประสบความสำเร็จที่เด่นเป็นพิเศษ จากความสำเร็จในการผลิตเครื่องจุลทัศน์อิเล็กทรอนิกส์รอนทิว ซึ่งสามารถทำให้วัตถุที่ใช้ศึกษาปรากฏบนจอฉาย หรือเก็บอัดไว้ในเทปบันทึกภาพ หรือส่งออกทางทีวีได้

ในปี 2509 ผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศถึง 317,000 ล้านเยน (17,620 ล้านบาท) หรือประมาณ 7.4 เปอร์เซ็นต์ของสินค้าออกประเภทเครื่องจักรไฟฟ้าทั้งหมด

ในปี 2509 อัตราการกระจายของเครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้าที่สำคัญ ๆ สำหรับครอบครัวญี่ปุ่นทั่วประเทศมีดังนี้ คือ 94.4 เปอร์เซ็นต์สำหรับเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ 75.5 เปอร์เซ็นต์สำหรับเครื่องซักผ้า, 61.6 เปอร์เซ็นต์สำหรับตู้เย็น และ 41.2 เปอร์เซ็นต์สำหรับเครื่องดูดฝุ่น

การต่อเรือ

ตั้งแต่ปี 2499 เป็นต้นมา ญี่ปุ่นเป็นชาติที่ต่อเรือมากที่สุดในโลก นอกจากนั้นญี่ปุ่นเป็นผู้สร้างเรือใหญ่ที่สุดในโลก ซึ่งเป็นผลิตผลที่ได้มาจากวิทยาการอันก้าวหน้าอย่างสูง บวกกับเครื่องมือที่ทันสมัยและเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพสูง

อุตสาหกรรมต่อเรือของญี่ปุ่นในขณะนี้ มีต่อเรือขนาดยักษ์อยู่สามแห่ง ซึ่งแต่ละแห่งสามารถต่อเรือขนาด 200,000 ตัน และต่อเรือขนาด 230,000 ตัน ได้สร้างเสร็จอีกแห่งหนึ่งเมื่อปี 2510

เทคนิคที่ใช้ รวมทั้งการกำหนดแผ่นเหล็กโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์, การเชื่อมแบบบด็อก ๆ, การเชื่อมแผ่นเรือด้านเดียว

และระบบการสร้างก็ต่อเข้าด้วยกัน ซึ่งหมายความว่า สร้างเรือหนึ่งลำครั้งพร้อมกันในทีเดียว ทำให้ประหยัดอุปกรณ์ที่ต้องการได้หนึ่งในสาม และทำให้ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างลงได้มาก

ในด้านอุปกรณ์ความสะดวกก็ใช้ระบบบังคับโดยอัตโนมัติ และบังคับจากห้องได้มีความก้าวหน้าไปมาก เป็นการประหยัดกำลังคนและเพิ่มประสิทธิภาพ

ในปี 2503 ญี่ปุ่นปล่อยเรือรวมระวางขับน้ำถึง 1,732,000 ตันหรือ 21.5 เปอร์เซ็นต์ของระวางขับน้ำของเรือที่ปล่อยทั้งหมดในโลกในปีนั้น ตัวเลขสำหรับปี 2509 เท่ากับ 7,150,000 ตันหรือ 46.7 เปอร์เซ็นต์ของโลก จากตัวเลขปี 2509 นี้ 4,400,000 ตันได้ส่งมอบไปยังต่างประเทศแล้ว

จนถึงเร็ว ๆ นี้ เรือที่ใหญ่ที่สุดในโลกได้แก่เรือบรรทุกน้ำมันขนาด 150,000 ตัน ซึ่งมีชื่อว่า โดเคียว มารู และปล่อยลงน้ำในเดือนกันยายน ปี 2508 มีเจ้าหน้าที่ประจำเรือ 29 นาย ในปลายปี 2509 ได้เกิดสถิติใหม่ขึ้น ในเมื่อเรือบรรทุกน้ำมันขนาด 210,000 ตันชื่อเรือ "โอเคมิคสุ มารู" ได้ปล่อยลงน้ำที่ต่อเรือแห่งหนึ่งในโตเกียว เรือบรรทุกน้ำมันขนาดยักษ์นี้มีเจ้าหน้าที่ประจำเพียง 32 นาย เท่านั้น

ยวดยานที่ขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์

ในปี 2510 อุตสาหกรรมรถยนต์ญี่ปุ่นนับเป็นที่สองของโลก รองจากสหรัฐอเมริกา โดยผลิตรถยนต์ได้ถึง 3 ล้านคัน

อุตสาหกรรมนี้ได้ตั้งหลักฐานมั่นคงแล้วในปี 2473 โดยมีผู้ผลิตรถบรรทุกและรถพ่วงขนาดหนักก่อน ๆ

เริ่มตั้งแต่ปี 2493 อุตสาหกรรมนี้เริ่มให้ความสนใจมากขึ้นกับการผลิตรถยนต์นั่ง และได้มีความก้าวหน้าในการออกแบบคุณภาพ และจำนวนผลิตในระยะสิบปีที่ผ่านมา ในปี 2508 ญี่ปุ่นเป็นที่หกในโลกแห่งการผลิตรถยนต์นั่ง โดยผลิตได้รวมทั้งสิ้น 696,176 คัน

เมื่อไม่นานมานี้ รถบรรทุกเป็นส่วนใหญ่ของยวดยานที่ส่งออกขายนอกประเทศ แต่อัตราส่วนนี้ได้เปลี่ยนไปอย่างมากมา และในปี 2508 รถยนต์ส่งออกมีจำนวน 52 เปอร์เซ็นต์ของรถที่ส่งออกทั้งหมด ตลาดต่างประเทศเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดจากประเทศพัฒนาในต้นปี 2503 มาเป็นประเทศที่เจริญทางอุตสาหกรรมในราวปี 2508 ความก้าวหน้าอีกอย่างหนึ่งได้แก่การส่งชิ้นส่วนของรถเพื่อประกอบในต่างประเทศ โรงงานประกอบรถยนต์ในต่างประเทศตั้งขึ้นแล้ว ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในลาตินอเมริกา และอเมริกาใต้ รวมทั้งในแอฟริกา และเมื่อเร็ว ๆ นี้ไม่นานมานี้ ก็ได้ตั้งขึ้นในยุโรป

ความเจริญก้าวหน้าอีกอย่างหนึ่งในปีหลัง ๆ ก็คือ มาตรฐานทางเทคนิคของรถยนต์ญี่ปุ่นที่ค่อย ๆ สูงขึ้นพร้อมกับการปรับปรุงสภาพถนนอย่างขนานใหญ่ในญี่ปุ่น ผู้ผลิตได้หันความสนใจจากการเน้นหนักไปในการทำให้ถนนและความทนทาน มาเป็นการสนใจในความเร็ว, อัตราเร่ง, การประหยัดน้ำมัน, ความสะดวกสบายในการขับขี่ และแบบภายนอกและภายในรถ ตัวอย่างที่เด่นของความสามารทมีระดับสูงของรถยนต์ญี่ปุ่น อาจจะได้เห็นได้จากกรณีที่รถแข่ง ฮอนด้าฟรอมิวลา 1 ชนะการแข่งขันกรังปรีซ์ที่เม็กซิโก

นอกจากนั้น ญี่ปุ่นยังเป็นผู้นำของโลกในด้านการผลิตและการส่งยวดยานสองล้อ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มอเตอร์ไซด์ไปจำหน่ายยังต่างประเทศ จำนวนขายได้เพิ่มขึ้น 15 เท่าจากปี 2503 ถึงปี 2509

ล้อเลื่อนรถไฟ

ความเจริญก้าวหน้าในด้านการรถไฟสาธารณะ และเอกชนของญี่ปุ่นเป็นสิ่งที่ให้มั่นใจต่อความต้องการของล้อเลื่อนรถไฟซึ่งเติบโตขึ้นมาอย่างสม่ำเสมอ ในรอบสิบปีที่แล้วการผลิตมีอัตราสูงทั้งนี้ เนื่องจากมาจากการพัฒนาอย่างกว้างขวางของกิจการรถไฟแห่งชาติ และกิจการรถไฟของเอกชน ในระยะปีหลัง ๆ นี้ การผลิตได้เปลี่ยนจากรถจักรไอน้ำ ซึ่งผลิตขึ้นเพื่อส่งออกจำหน่ายยังต่างประเทศ, รถผู้โดยสาร, และรถขับเคลื่อนด้วยมอเตอร์ มาเป็นรถจักรดีเซล และรถไฟไฟฟ้า ความต้องการในอนาคตย่อมมั่นใจได้อย่างแน่นอน เนื่องจากกิจการรถไฟแห่งชาติญี่ปุ่นได้เริ่มโครงการขยายระยะยาวช่วงที่สามจากปี 2508 ถึงปี 2514

การผลิตล้อเลื่อนรถไฟในปี 2056-2508 มีดังนี้ คือ

	2506	2507	2508
รถจักรไอน้ำ*	10	—	—
รถจักรไฟฟ้า	132	211	261
รถจักรดีเซล	120	116	168
รถผู้โดยสาร	2,392	2,289	2,373
รถบรรทุกสินค้า	10,805	12,136	11,799

* ผลิตขึ้นเฉพาะส่งออกไปต่างประเทศ

ระดับมาตรฐานทางเทคนิคของอุตสาหกรรมล้อเลื่อนรถไฟของญี่ปุ่น จัดอยู่ในระดับสูงมากในโลก รถไฟความเร็วพิเศษสายนิวยอร์ก-โตเกียว ซึ่งเปิดเมื่อเดือนตุลาคม 2507 ได้ใช้เทคนิคล้อเลื่อนรถไฟที่

เรือโตเกียว มารู ที่บรรทุกน้ำมันเต็มอัตราขณะแล่นเต็มพิกัด ▶

TOKYO MARU

ที่สุดในโลก รถไฟสายนี้เป็นรางคู่ช่วงรถขนาดมาตรฐานระยะทางยาว 515 กิโลเมตร ระหว่างโตเกียวกับโอซากา และไม่มีทางอันใดผ่านรถไฟสายนี้เลย เพราะรางถูกยกไว้สูงตลอดสาย ขบวนรถมี 12 ตู้สามารถแล่นได้เร็วสูงสุด 250 กิโลเมตรต่อชั่วโมง และเพื่อการปฏิบัติอย่างปลอดภัย ทางรถไฟสายนี้ใช้ระบบการบังคับรถโดยอัตโนมัติ และการบังคับรถที่ศูนย์กลาง ทำให้ไม่ต้องใช้เบรกมือ

อุตสาหกรรมล้อเลื่อนรถไฟกำลังใช้วัสดุใหม่ๆ เช่น แผ่นเหล็กที่มีแรงดึงสูง เหล็กกล้า สเตนเลส โลหะผสมน้ำหนักเบา พลาสติกชนิดต่างๆ และสัฟลาสติก ญี่ปุ่นได้ส่งล้อเลื่อนรถไฟไปยังประเทศต่างๆ ของโลก

เครื่องบิน

ย้อนหลังไปตั้งแต่ปี 2454 อุตสาหกรรมการผลิตเครื่องบินของญี่ปุ่นได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้นำประเทศหนึ่งในการผลิตเครื่องบิน

ในปัจจุบัน อุตสาหกรรมชนิดนี้ ส่วนใหญ่ผลิตเครื่องบินโดยสาร และเครื่องบินขนาดเบาสำหรับใช้ในบริษัทหรือใช้ส่วนตัว

เครื่องบินสองแบบที่ได้รับการรับรองจากต่างประเทศ แบบหนึ่งคือ YS-11 เป็นเครื่องบินโดยสารเทอร์โบโปรประเภसनั่งได้ 60 คน และอีกแบบหนึ่งได้แก่ MU-2 เป็นเครื่องบินโดยสาร 6 ถึง 9 คน แบบเทอร์โบโปรทั้งสองแบบได้รับประกาศนียบัตรจากองค์การการบินแห่งรัฐของสหรัฐอเมริกา ทั้งสองแบบยังเป็นตัวอย่างอันดีของการก้าวหน้าในการพัฒนาเครื่องบินแบบขึ้นลงอย่างตรงในทางวิ่งระยะสั้น เครื่องบินแบบ YS-11 และ MU-2 ได้ส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากการทำงานของเครื่องบินและสถิติความปลอดภัยเป็นที่รู้จักกันมากขึ้นในต่างประเทศ

อุตสาหกรรมการผลิตเครื่องบินกำลังผลิตเครื่องบินเล็กอีกสองแบบ แบบหนึ่งคือ เครื่องบินโดยสาร 4 ที่นั่ง N-62 Eaqlet และอีกแบบหนึ่งได้แก่เครื่องบินโดยสาร 4 ที่นั่ง F-200 ทั้งสองแบบออกแบบเพื่อใช้ในระยะสั้นและสะดวกในการใช้ รวมทั้งในการบำรุงรักษา

ในปัจจุบัน ก็กำลังดำเนินการค้นคว้าการพัฒนาเครื่องบินแบบขึ้นลงอย่างตรงในทางวิ่งระยะสั้นอยู่

สินค้าโภคภัณฑ์ที่ผลิตในญี่ปุ่น มีมากมายหลายชนิดและมีประสิทธิภาพ :

(ภาพบน) ภายใต้อาคารผลิตเครื่องรับโทรทัศน์

(ภาพกลาง) โรงงานผลิตรถยนต์สมัยใหม่

(ภาพล่าง) โรงงานผลิตโยเกิร์ตทันสมัย

เครื่องจักรกลละเอียด

มาตรฐานทางเทคนิคที่สูงและความก้าวหน้าทางเทคนิคอย่างรวดเร็ว ซึ่งญี่ปุ่นประสบความสำเร็จในอุตสาหกรรมทุกวันนี้ จะสะท้อนให้เห็นได้ในกิจการเครื่องจักรกลละเอียด ตัวอย่างที่เห็นเด่นชัดจะหาได้จากอุตสาหกรรมสินค้าเลนส์ ซึ่งรวมทั้งกล้องถ่ายรูป กล้องส่องทางไกล และกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอน และในการผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ที่เกี่ยวกับเวลาซึ่งเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เช่น นาฬิกาข้อมือ นาฬิกาชนิดต่างๆ และเครื่องจับเวลาที่ละเอียด

อุตสาหกรรมเลนส์ผลิตกล้องถ่ายรูป, กล้องถ่ายภาพ, เครื่องฉายหนัง, กล้องโทรทรรศน์, กล้องจุลทรรศน์, เครื่องมือวัดที่ใช้เลนส์ และเครื่องมือสำรวจที่ใช้เลนส์ การผลิตเครื่องมือใช้เลนส์ในประเทศญี่ปุ่น ย้อนหลังไปสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งใหม่ๆ โดยเน้นหนักในการออกแบบและการขัดเลนส์ และการผลิตแก้ว

ในปัจจุบัน อุตสาหกรรมกล้องถ่ายรูปของญี่ปุ่นนำหน้าประเทศใดในโลก โดยได้นำหน้าเยอรมันในปี 2505 ในจำนวนผลิตต่อปีหนึ่งๆ ญี่ปุ่นผลิตกล้องถ่ายรูปกว่า 4 ล้านเครื่อง และกล้องถ่ายภาพ 700,000 เครื่อง ส่วนใหญ่เป็นกล้องขนาด 8 ม.ม. ประมาณ 30-40 เปอร์เซนต์ ของทั้งหมดถูกส่งออกไปขายยังต่างประเทศ จำนวนที่ส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้เพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ จากตัวเลข 234,000 หน่วย ในปี 2498 เป็น 2,004,316 หน่วย ในปี 2509 ภายในประเทศญี่ปุ่นเป็นที่คาดกันว่า ชาวญี่ปุ่นในปี 2508 มีกล้องถ่ายรูปกว่า 15 ล้านเครื่อง

หลายปีก่อน อุตสาหกรรมนี้ได้ตั้งสมาคมค้นคว้าวิศวกรรมทางเลนส์แห่งญี่ปุ่นเพื่อศึกษาเกี่ยวกับปัญหาทางเทคนิค ซึ่งเป็นปัญหาคล้ายคลึงกันในหมู่ผู้ผลิตกล้องถ่ายรูปด้วยกัน และเพื่อยกระดับทางเทคนิคและความสำเร็จในอุตสาหกรรมนี้ให้สูงขึ้น การประยุกต์ของความก้าวหน้าเหล่านี้ในทางปฏิบัติ ก็คือ กล้องถ่ายรูปความเร็วสูงพิเศษแบบ UHF-500 ซึ่งสามารถถ่ายรูปการเคลื่อนไหวขนาดเศษหนึ่งส่วนห้าแสนของหนึ่งวินาที

อุตสาหกรรมยังได้พัฒนาเครื่องมือที่ใช้เลนส์ใหม่ๆ เป็นจำนวนมาก เพื่อใช้ในการค้นคว้าทางแพทย์ ในจำนวนนี้มีกล้องจุลทรรศน์แบบ phase contrast, กล้องจุลทรรศน์อัลตราไวโอเลต, กล้องจุลทรรศน์อินฟราเรด, กล้องถ่ายรูปในท้อง และกล้องดูสภาพเป็นไปในห้องใช้ไฟเบอร์

ในระยะปีหลังๆ นี้ ได้มีการพัฒนาอย่างมากมาในการผลิตกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอน ซึ่งได้รับการยกย่องจากต่างประเทศเป็นอันมาก อุปกรณ์ที่สร้างในญี่ปุ่นมี เพาเวอร์ ซัมพลาย ที่คงที่ บังกัน การเปลี่ยนแปลงของความดันไฟฟ้า และมีเลนส์ที่มีคุณภาพเป็นพิเศษ ความก้าวหน้าล่าสุดอันหนึ่งซึ่งประกาศในปี 2507 เกี่ยวกับการใช้โทรทัศน์เข้ากับกล้องจุลทรรศน์ ทำให้เพิ่มความสว่างของภาพได้ชัดเจน และทำให้ปรับโฟกัสของภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

กลองสองทาง โกลแบบคู่ด้วยสองตาหรือตาเดี่ยวของญี่ปุ่น ซึ่งเป็นที่รู้จักกันว่า ใช้เล่นตีที่มีคุณภาพสูงและวิธีการผลิตที่ละเอียด ได้กลายเป็นสินค้าส่งออกจำหน่ายไปยังต่างประเทศที่สำคัญในกระบวนการอุตสาหกรรมสินค้าที่ใช้เส้นสี ตัวเลขที่ส่งออกจำหน่ายยังต่างประเทศในปี 2508 มีจำนวน 4,729,000 หน่วย หรือมากกว่าสองเท่าของระดับปี 2503 ส่วนใหญ่เป็นกลองสองตาแบบปริซึมหกเหลี่ยมที่สำคัญ ๆ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา เยอรมัน และแคนาดา

เครื่องมือเครื่องใช้ที่เกี่ยวข้องกับเวลาเป็นสินค้าขั้นค่าสุดของญี่ปุ่นในด้านเครื่องจักรกลละเอียด จำนวนที่ส่งออกจำหน่ายยังต่างประเทศได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากนาฬิกาข้อมือ 207,000 เรือน และนาฬิกาถาวร 1,132,000 เรือนในปี 2503 เป็นนาฬิกาข้อมือ 4,345,000 เรือน และนาฬิกาถาวร 3,210,000 เรือน ในปี 2508

คุณภาพที่สูงและฝีมือละเอียดของนาฬิกาญี่ปุ่นได้รับการรับรองเมื่อคณะกรรมการกีฬาโอลิมปิก นานาชาติได้เลือกสินค้าญี่ปุ่นเป็นผู้จับเวลาอย่างเป็นทางการสำหรับกีฬาโอลิมปิกปี 2507 การรับรองครั้งสองติดตามมาเมื่อโครโนมิเตอร์แบบคริสตัลขนาดจิ๋วของญี่ปุ่น ได้ชนะรางวัลสูงสุด 6 รางวัลในจำนวนรางวัลทั้งหมด 7 รางวัลในการประกวดโครโนมิเตอร์ประจำปี ซึ่งได้มีขึ้น ณ สถานที่สังเกตการณ์ทางดาราศาสตร์นอชเวสท์เฮลล์ ในสวิสเซอร์แลนด์ ในปี 2507

อุตสาหกรรมเคมี

อุตสาหกรรมเคมีเป็นแขนงที่สำคัญที่สุดแขนงหนึ่งของด้านอุตสาหกรรมในญี่ปุ่นทุกวันนี้ ในระยะสี่ห้าปีที่ผ่านมา ผลผลิตที่บางชนิดมีจำนวนการผลิตขยายตัวโดยเฉลี่ยระหว่าง 14 ถึง 20 เปอร์เซ็นต์ต่อปี ขณะนี้ญี่ปุ่นเป็นประเทศหนึ่งซึ่งผลิตสารเคมี เช่น กรดกำมะถัน และโซดาไฟ ได้มากที่สุดในโลก

แม้ว่าญี่ปุ่นจะขาดแคลนวัตถุดิบที่สำคัญ ๆ เช่น น้ำมันปิโตรเลียม, เหล็ก, เหล็กโปแตสเซียม, ฟอสฟอรัส, น้ำมันและไขมัน ซึ่งล้วนแล้วแต่จะต้องส่งจากต่างประเทศ แต่ญี่ปุ่นก็ได้บรรลุความสำเร็จในอุตสาหกรรมด้านนี้อย่างรวดเร็ว

ในระยะสี่ปีที่ผ่านมา โครงสร้างอุตสาหกรรมเคมีได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างน่าสังเกต ด้วยการพัฒนาอุตสาหกรรมน้ำมันเคมีและการเปลี่ยนแปลงการผลิตจากปิโตรเคมี และโซดาที่ใช้ในกิจการอุตสาหกรรมมาเป็นการผลิตสารอินทรีย์เคมีสังเคราะห์ เช่น พลาสติก เป็นต้น

ในปี 2498 ได้เริ่มโครงการ 5 ปีในจำนวนเงิน 82,000 ล้านเยน เพื่อสร้างอุตสาหกรรมน้ำมันเคมี การผลิตได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากมูลค่า 1,739 ล้านเยน ในปี 2500 เป็น 165,630 ล้านเยนในปี 2506 ในปี 2503 ได้เริ่มโครงการพัฒนาระยะที่สอง และในปี 2513 คาดว่าผลผลิตขั้นน้ำมันเคมีคงจะมีจำนวนถึง 50 เปอร์เซ็นต์ของผลผลิตขั้นเคมีทั้งหมดของญี่ปุ่น จำนวนขายทั้งหมดของผลิตภัณฑ์ขั้นน้ำมันเคมีคงจะเพิ่มขึ้นถึง 770,000 ล้านเยน ในปี 2512

แหล่งผลิตรวมของน้ำมันเคมีแห่งของญี่ปุ่นกำลังดำเนินการอยู่แล้ว ทั้งหมดตั้งอยู่ตามชายฝั่งทะเล แหล่งผลิตเหล่านี้ได้พัฒนาขึ้นโดยมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับอุตสาหกรรมกลั่นน้ำมัน ซึ่งตั้งอยู่ริมฝั่งทะเลอันสะดวกแก่การขนส่งทางบกและทางทะเล และตั้งอยู่ใกล้ตลาดใหญ่ ๆ และจุดศูนย์กลางของความต้องการ

ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเคมีของญี่ปุ่นที่ส่งออกนอกประเทศในปี 2509 มีมูลค่า 13,380 ล้านบาท หรือประมาณ 6.8 เปอร์เซ็นต์ของสินค้าออกทั้งหมด

อุตสาหกรรมสิ่งทอ

ญี่ปุ่นยังคงเป็นชาติผลิตสิ่งทอที่นำหน้าประเทศหนึ่งในโลก แม้ว่าญี่ปุ่นจะต้องส่งฝ้ายดิบและขนสัตว์ที่ต้องใช้ในการอุตสาหกรรมนسيجจากต่างประเทศทั้งหมดก็ตาม ฝ้ายดิบส่วนใหญ่มาจากสหรัฐ ฯ และขนสัตว์มาจากออสเตรเลีย

ในขณะเดียวกัน อุตสาหกรรมสิ่งทอกำลังมีบทบาทน้อยลง ในทางเศรษฐกิจตามส่วนอันเนื่องจากจุดศูนย์กลางของอุตสาหกรรมได้เปลี่ยนจากอุตสาหกรรมเบาเป็นอุตสาหกรรมหนัก ก่อนสงครามส่งต่อมูลค่ากว่าครึ่งหนึ่งของสินค้าออกทั้งหมดของญี่ปุ่น แต่ในปี 2509 ได้ลดลงน้อยกว่า 18. เปอร์เซ็นต์

ในระยะสี่ปีที่ผ่านมานี้ สิ่งทอเคมีสังเคราะห์ได้เพิ่มความสำคัญในทางเศรษฐกิจขึ้น และญี่ปุ่นเป็นผู้นำของโลกรองจากสหรัฐ ฯ ในการผลิตใยเทียม ในปี 2506 ผลิตได้ 21.5 เปอร์เซ็นต์ของผลผลิตทั้งหมดในโลก ส่วนสิ่งทอจากฝ้ายและไหมได้ลดต่ำลงเมื่อเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมสิ่งทอโดยรวม

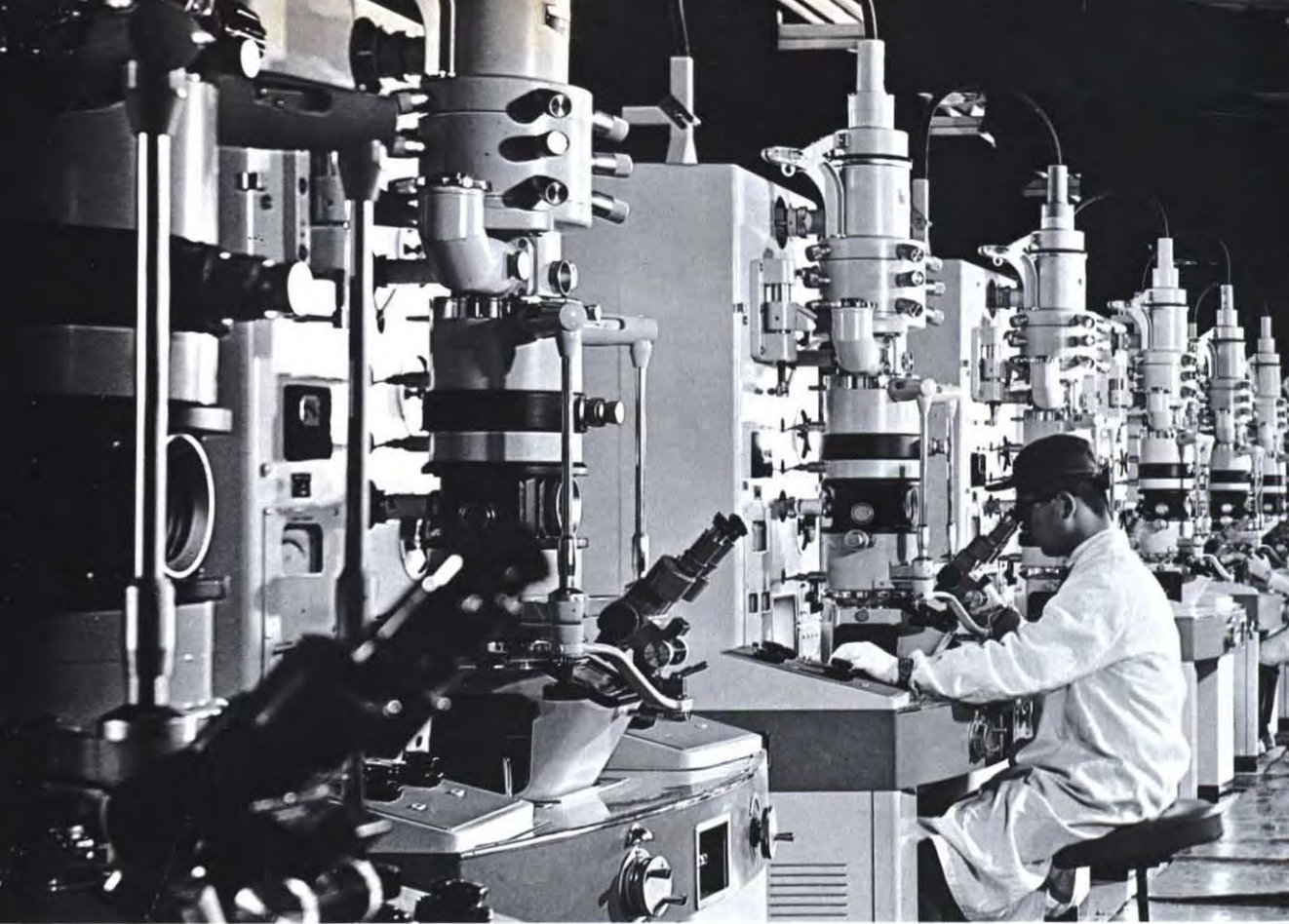
ในปี 2509 ใยเทียมสังเคราะห์ที่ผลิตได้ทั้งสิ้น 1,120,000 ตัน ส่วนฝ้ายดิบผลิตได้ 552,000 ตัน และส่งทอฝ้าย 2,913 ล้านตารางเมตร ผลผลิตอื่น ๆ ในปีเดียวกันนี้ ไหมพรม 164,000 ตัน ส่งทอจากขนสัตว์ 345 ล้านตารางเมตร และส่งทอจากเรยอง 383,164,000 ล้านตารางเมตร

การค้าต่างประเทศ

การค้าต่างประเทศเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับประเทศญี่ปุ่น ด้วยพลเมืองที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และด้วยทรัพยากรธรรมชาติและพื้นดินอันจำกัด ญี่ปุ่นจำเป็นต้องอาศัยการค้าระหว่างประเทศเพื่อการรอดทางเศรษฐกิจ เพื่อการค้าระหว่างประเทศดำเนินไปด้วยดี เศรษฐกิจก็ก้าวหน้าตามไปด้วย

ผลิตภัณฑ์ของอุตสาหกรรมเครื่องปั้นของญี่ปุ่นรวมทั้ง :
(ภาพบน) เครื่องปั้นดินสังเอร์โบปรอบ YS-11
(ภาพล่างซ้าย) เครื่องปั้นสเปอร์ตโดยสารสีน้ำ FA-200
(ภาพล่างขวา) และเครื่องปั้นตรวจการเทอร์โบปรอบ MU-2 ▶

ตั้งแต่สงครามเสร็จสิ้นลง ญี่ปุ่นจำกัดอสังหาริมทรัพย์ต่าง-ประเทศมากขึ้น ก่อนสงครามญี่ปุ่นมีพลเมืองไม่ถึง 70 ล้านคน แต่ในปัจจุบัน พลเมืองเพิ่มถึง 100 ล้านคน และกำลังเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อสงครามสิ้นสุดลง ญี่ปุ่นได้สูญเสียดินแดนไปเกือบครึ่ง

ในการจัดหาสิ่งจำเป็นทางเศรษฐกิจสำหรับการดำเนินชีวิตประจำวันของประชากรที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ญี่ปุ่นจำกัดซื้อเครื่องบริโภคและวัตถุดิบจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก และเพื่อชำระค่าสินค้าเหล่านี้ ญี่ปุ่นก็ต้องนำวัตถุดิบมาผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูป และสินค้ากึ่งสำเร็จรูป เพื่อส่งออกไปจำหน่ายในตลาดโลก

ตารางต่อไปนี้ แสดงรายการสินค้าที่สำคัญ ๆ ซึ่งญี่ปุ่นต้องสั่งจากต่างประเทศ และแสดงให้เห็นถึงความมากน้อยที่ญี่ปุ่นต้องพึ่งสินค้าเหล่านี้เมื่อเทียบกับจำนวนบริโภคทั้งหมด (จำนวนเป็นเปอร์เซ็นต์)

สินค้าต่อปี	2507	2508	2509
อาหาร			
ข้าว	3.2	7.2	6.0
ข้าวสาลี	74.3	73.9	79.3
เกลือ	80.4	80.7	81.8
น้ำตาล	69.8	69.8	—
ปัจจัยในการอุตสาหกรรม			
ฝ้ายดิบ	100.0	100.0	100.0
ขนสัตว์	100.0	100.0	100.0
สินแร่เหล็ก	96.4	97.2	97.6
สินแร่ลูมิเนียม	100.0	100.0	100.0
ทองแดง	85.4	84.5	86.1
ถ่านโค้ก	51.4	56.3	58.2
ยางดิบ	100.0	100.0	100.0
น้ำมันดิบ	98.9	99.1	99.1

สินค้าขาเข้าที่สำคัญของญี่ปุ่นได้แก่ วัตถุดิบ เซลล์เพลิง และเครื่องบริโภค สำหรับน้ำมันดิบ ฝ้ายดิบ และยางนั้น ญี่ปุ่นต้องพึ่งต่างประเทศทั้งสิ้น ส่วนสินแร่เหล็กและน้ำตาลต้องพึ่งต่างประเทศมากกว่า 90 เปอร์เซ็นต์

มูลค่าสินค้าขาเข้าและสินค้าขาออกทั้งหมด โดยถือตามการหักล้างบัญชีภาษีศุลกากร และอัตราส่วนในสินค้าเข้าและสินค้าออกของโลก มีดังต่อไปนี้ คือ :

- งานฝีมือละเอียดเป็นลักษณะพิเศษของอุตสาหกรรมญี่ปุ่นในปัจจุบัน :
- (ภาพบน) เครื่องจุลทัศน์ไมโครโคปได้รับการทดสอบอย่างละเอียดก่อนการส่งออกจากโรงงาน
- (ภาพล่าง) หัวรถจักรดีเซล-ไฟฟ้าสำหรับส่งออกจำหน่ายยังต่างประเทศที่ได้รับการชมเชยในต่างประเทศ

ปี	อัตรส่วนของญี่ปุ่น		(หน่วย : ล้านบาท)	
	สินค้าออก	ในมูลค่าสินค้าออกของโลก (%)	สินค้าเข้า	ในมูลค่าสินค้าเข้าของโลก (%)
2501	57,540	3.0	60,660	3.0
2502	69,140	3.5	72,000	3.4
2503	81,000	3.6	89,820	3.8
2504	84,720	3.6	116,200	4.7
2505	98,320	4.0	112,704	4.2
2506	109,040	4.1	134,720	4.7
2507	133,460	4.4	158,380	5.0
2508	169,040	5.1	163,390	4.7
2509	195,520	5.4	190,440	5.2

สินค้าออกและสินค้าเข้าในปี 2507-2509 มีดังนี้ คือ :

ปี	สินค้าออกแบ่งตามชนิดของสินค้า (หน่วย : ล้านบาท)		
	2507	2508	2509
เครื่องบริโภค, เครื่องดื่ม	6,460	6,880	7,660
ผลิตภัณฑ์จากทะเล	4,460	4,620	5,360
สิ่งทอและสินค้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอ	28,520	31,640	35,240
ไหมดิบ	540	280	180
ด้าย	500	400	480
ด้ายเรยอง	420	440	520
ใยสังเคราะห์	2,740	3,720	5,440
ผ้าฝ้าย	6,200	6,060	5,720
ผ้าไหม	980	720	640
ผ้าขนสัตว์	1,280	1,740	1,520
ผ้าเรยอง	1,320	1,360	1,320
ผ้าสับนเรยอง	1,720	1,800	1,760
เครื่องนุ่งห่ม	5,040	5,748	6,800
เครื่องเวชภัณฑ์เคมีและผลิตภัณฑ์เคมี	7,720	10,940	13,380
ปุ๋ยเคมี	1,140	1,740	1,540
ผลิตภัณฑ์จากสินแร่ที่ไม่ใช่โลหะ	4,840	5,300	5,700
เครื่องปั้นดินเผา	1,580	1,680	1,800
โลหะและผลิตภัณฑ์จากโลหะ	24,060	34,360	35,560
เหล็กและเหล็กกล้า	18,180	25,800	25,860
ผลิตภัณฑ์จากโลหะ	2,720	6,100	7,320
เครื่องจักร	39,160	72,860	66,140
เครื่องจักรสำหรับทอผ้า	1,660	1,640	2,000
จักรเย็บผ้า	1,400	1,440	1,600
เครื่องรับวิทยุ	4,280	4,340	5,560
รถยนต์	3,620	4,740	6,120

เรือ	9,520	14,260	15,400
อื่น ๆ	22,740	27,060	27,840
ไม้อัด	1,360	1,300	1,480
เครื่องมือใช้เลนส์	2,880	3,580	4,490
เครื่องเล่น	1,860	1,960	2,160
รวมทั้งสิ้น	133,460	169,040	195,520

สินค้าเข้าแบ่งตามชนิดของสินค้า

(หน่วย : ล้านบาท)

ปี	2507	2508	2509
เครื่องบริวาร, เครื่องดื่ม	27,720	29,400	33,520
ข้าวสาลี	5,240	5,020	5,580
ข้าวโพด	4,180	4,620	4,860
น้ำตาล	4,980	3,120	2,540
วัตถุดิบสำหรับการทอ	17,480	16,940	18,480
ขนสัตว์	7,520	6,860	8,400
ผ้าดิบ	8,780	8,840	8,480
สินแร่โลหะและเศษโลหะ	19,440	20,380	24,160
สินแร่เหล็ก	8,400	10,480	12,120
เศษเหล็ก	4,700	3,060	2,900
สินแร่ที่ไม่มีเหล็กเจือปน	4,740	5,740	7,540
วัตถุดิบอื่น ๆ	25,060	2,780	34,840
หนังสือที่ขังไม่ได้ฟอก	1,140	1,180	1,960
ถั่วเหลือง	3,700	4,520	5,440
ยางดิบ	1,900	1,820	1,040
ไม้ซุง	8,760	9,860	13,549
ไซส์ถั่ว	660	840	920
เชือกเพลิงจากแร่	28,140	32,520	36,080
ถ่านหิน	4,220	5,400	6,060
น้ำมันดิบ	18,580	20,940	28,880
เวชภัณฑ์และเคมีภัณฑ์	9,160	8,160	9,940
เครื่องจักร	16,500	14,220	15,260
เครื่องจักรใช้งานโลหะ	1,900	1,240	960
เครื่องจักรใช้งานการค้ำ	2,660	2,160	2,240
อื่น ๆ	15,260	14,680	18,200
เหล็กและเหล็กกล้า	3,520	2,820	2,660
โลหะที่ไม่มีเหล็กเจือปน	5,080	4,940	7,000
รวมทั้งสิ้น	158,760	168,330	190,460

การเปลี่ยนแปลงในด้านโครงสร้างทางอุตสาหกรรมของญี่ปุ่น และการก้าวใหม่ ๆ ตลอดจนปัจจัยอื่น ๆ ในต่างประเทศได้ก่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงทางการค้าต่างประเทศอย่างเห็นได้ชัดทั้งในด้าน เนื้อหาและการกระจายของสินค้า

ก่อนสงคราม วัตถุดิบสำหรับใช้ในการทอมีจำนวน 32 เปอร์เซ็นต์ของสินค้าเข้าทั้งหมดของญี่ปุ่น และสินค้าที่เป็นสิ่งทอที่ส่ง เป็นสินค้าออกมากกว่าครึ่งหนึ่งของสินค้าออกทั้งหมด แต่ในปี 2509 วัตถุดิบสำหรับใช้ในการทอส่งเข้ามาเพียง 9.7 เปอร์เซ็นต์ของสินค้าเข้าทั้งหมด ส่วนสินค้าออกที่เป็นสิ่งทอที่ลดลงเหลือ 18.7 เปอร์เซ็นต์ของสินค้าออกทั้งหมด

ในขณะที่วัตถุดิบและเชื้อเพลิงยังคงเป็นสินค้าเข้าที่สำคัญของญี่ปุ่น แต่สิ่งเหล่านี้ก็ได้ลดจำนวนลงจาก 80 เปอร์เซ็นต์ของสินค้าทั้งหมดเมื่อก่อนสงคราม เหลือ 59.6 เปอร์เซ็นต์ ในปี 2509 ในขณะเดียวกัน สินค้าสำเร็จรูปก็ได้ส่งเข้ามามากขึ้น

ในบรรดาวัตถุดิบและเชื้อเพลิง สินค้าเข้าจำพวกน้ำมันปิโตรเลียม, เศษเหล็ก และสินแร่เหล็กได้เพิ่มจำนวนมากขึ้น ซึ่งเป็นภาระสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญในด้านอุตสาหกรรมหนักของญี่ปุ่น

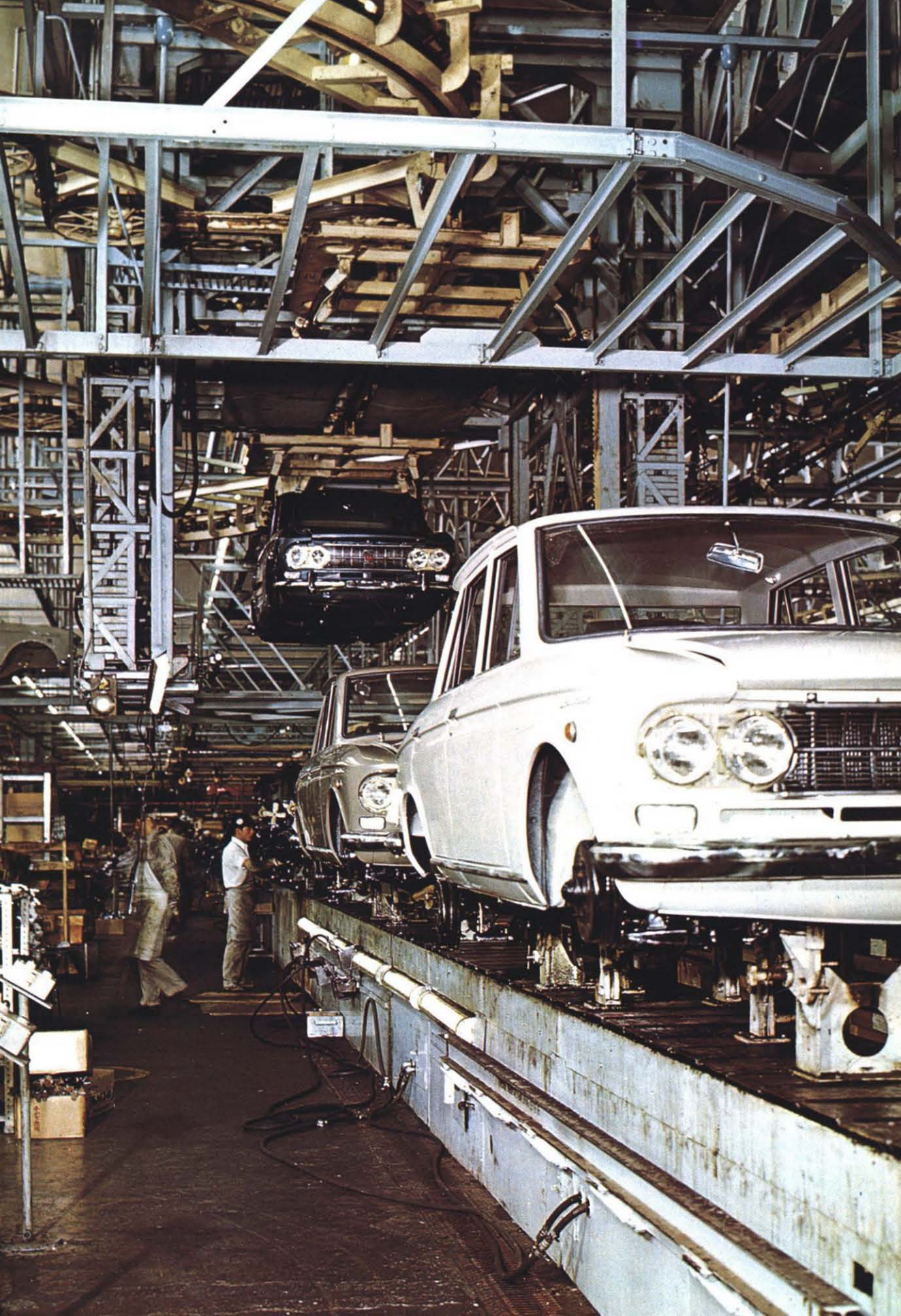
สำหรับสินค้าออก ผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักรและวัตถุดิบใช้ในทางเคมีซึ่งเมื่อก่อนสงคราม เฉลี่ยแล้วประมาณ 16 เปอร์เซ็นต์เท่านั้นในมูลค่าสินค้าออก แต่ในปี 2509 ได้เพิ่มสูงขึ้นถึง 58.9 เปอร์เซ็นต์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในระยะสองสามปีที่ผ่านมา สินค้าออกประเภทสำเร็จรูป เช่น จักรเย็บผ้า, เรือ, วิทยุ, กล้องถ่ายรูป, ไม้อัด และวิทยุทรานซิสเตอร์ ได้ก้าวหน้าไปเป็นอย่างมาก

ในด้านการกระจายของสินค้า ตั้งแต่สงครามเริ่มต้นมา การเน้นหนักได้เปลี่ยนจากเอเชียเป็นทวีปอเมริกาเหนือ ก่อนสงคราม ตลาดเอเชียเป็นตลาดใหญ่สำหรับสินค้าญี่ปุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศจีนบนผืนแผ่นดินใหญ่, อินเดีย และอินโดนีเซีย เท่านั้นที่เป็นตลาดสินค้าญี่ปุ่นถึง 40 เปอร์เซ็นต์ของสินค้าออกทั้งหมดของญี่ปุ่น

ประเทศคู่ค้าที่ใหญ่ที่สุดของญี่ปุ่นปัจจุบันได้แก่ สหรัฐอเมริกา ซึ่งในปี 2509 ซื้อสินค้าญี่ปุ่นประมาณ 30.3 เปอร์เซ็นต์ของสินค้าออกทั้งหมดของญี่ปุ่น ในขณะที่ญี่ปุ่นก็เป็นลูกค้าสำคัญของอันดับสองของสหรัฐอเมริกา รองจากแคนาดา

ในปี 2509 ญี่ปุ่นส่งสินค้าออกไปยังอเมริกาเหนือ 32.9 เปอร์เซ็นต์ และส่งสินค้าเข้าจากอเมริกาเหนือ 32.6 เปอร์เซ็นต์ของสินค้าเข้าทั้งหมด สินค้าออกของญี่ปุ่นส่งไปขายในทวีปเอเชีย 30.9 เปอร์เซ็นต์ และญี่ปุ่นส่งสินค้าเข้าจากเอเชีย 29.7 เปอร์เซ็นต์ สินค้าออกของญี่ปุ่นส่งไปยุโรป 13.1 เปอร์เซ็นต์ของทั้งหมด ส่วนสินค้าเข้าที่ญี่ปุ่นส่งจากยุโรป มีมูลค่า 9.0 เปอร์เซ็นต์ ของสินค้าเข้าทั้งหมด

รถยนต์นั่งและรถสี่ล้ออื่น ๆ ซึ่งผลิตโดยอุตสาหกรรมรถยนต์ของญี่ปุ่น นับเป็นอันดับที่สามในโลก ในปี พ.ศ. 2509 ▶

รัฐบาลญี่ปุ่นได้ใช้นโยบายผ่อนคลายการควบคุมสินค้าเข้าเป็นลำดับเรื่อยมา และในเดือนตุลาคม 2508, 93 เปอร์เซ็นต์ของสินค้าเข้าของญี่ปุ่นได้รับการเปิดโดยเสรี และการจำกัดควบคุมที่ยังคงเหลืออยู่ก็จะได้รับการผ่อนคลายในปีต่อ ๆ ไป

เพื่อที่จะแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น อุตสาหกรรมเอกชนของญี่ปุ่นจึงได้ดำเนินโครงการลงทุนอย่างกว้างขวางเพื่อปรับปรุงโรงงานและเครื่องอุปกรณ์ให้ทันสมัย ทั้งนี้ยังผลให้สินค้าเข้าประเภทวัตถุดิบและเครื่องจักรเพิ่มขึ้นอย่างมากภายในปี 2504

สถานการณ์เช่นนี้ ได้สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนในด้านเงินตราแลกเปลี่ยนต่างประเทศและทุนสำรองที่เป็นทองคำ ซึ่งในเดือนเมษายน 2504 ญี่ปุ่นมีเงินตราต่างประเทศและทองคำสำรองสูงสุดเป็นประวัติการณ์ในระบอบหลังสงคราม คือ 40,000 ล้านดอลลาร์ แต่ในเดือนพฤศจิกายนปีเดียวกัน จำนวนนี้ได้ลดลงต่ำกว่า 30,000 ล้านดอลลาร์ ในบัญชีเดินสพัดสำหรับปีนั้น รายจ่ายรวมทั้งสิ้น 117,220 ล้านดอลลาร์ ส่วนรายรับรวมทั้งสิ้น 95,520 ล้านดอลลาร์

ในเดือนกันยายน 2504 รัฐบาลได้ดำเนินมาตรการที่จะแก้ไขสถานการณ์โดยยับยั้งการลงทุนด้วยวิธีลดสินเชื่อลง ด้วยเหตุนี้ทุนสำรองเงินตราต่างประเทศจึงได้เพิ่มขึ้นเป็น 31,220 ล้านดอลลาร์ในเดือนเมษายน ปี 2505 และเพิ่มขึ้นอีกเป็น 41,480 ล้านดอลลาร์ในเดือนธันวาคม ปี 2509

การคลัง

งบประมาณของรัฐบาลญี่ปุ่นเริ่มต้นในวันที่ 1 เมษายน และสิ้นสุดลงในวันที่ 31 มีนาคม ปีถัดไป

งบประมาณของชาติประกอบด้วยบัญชีทั่วไป และบัญชีพิเศษ บัญชีทั่วไปสำหรับปีงบประมาณ 2510 มีจำนวน 4,950,910 ล้านเยน หรือ 275,040 ล้านดอลลาร์ เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 636,640 ล้านเยน ส่วนที่เพิ่มนั้นมาใช้ในการประกันสังคม และกิจการด้านสาธารณสุขเป็นส่วนใหญ่

ในการจัดทำงบประมาณนั้น มีนโยบายมุ่งหมายที่จะสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจโดยมีเสถียรภาพที่มั่นคง สร้างรากฐานทางเศรษฐกิจของประเทศให้แข็งแกร่ง ยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชน และเสริมสร้างสวัสดิการสาธารณสุขและความมั่นคงของประเทศ

◀ การค้าต่างประเทศของญี่ปุ่นกำลังก้าวไปข้างหน้าทุกมุมของโลกในทางต่าง ๆ :

(ภาพบน) การขนส่งสินค้าทางอากาศโดยสายการบิน แอแปนแอร์ไลน์

(ภาพล่าง) การขนส่งรถยนต์ไปจำหน่ายยังต่างประเทศ โดยเรือที่ออกแบบเพื่อขนส่งรถยนต์โดยเฉพาะ ชื่อ เรืออุปมะ มารุ

ต่อไปนี้เป็นรายละเอียดของบัญชีทั่วไปสำหรับปีงบประมาณ 2509 และ 2510

รายละเอียดบัญชีทั่วไปของงบประมาณปี 2509-2510

(หน่วย : ล้านบาท)

ส่วนราชการ	ปีงบประมาณ 2509	ปีงบประมาณ 2510
สำนักพระราชวัง	4,399	4,361
ไดเอ็ต (รัฐสภา)	12,466	14,753
ตุลาการ	31,557	34,845
สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน	1,348	1,467
คณะรัฐมนตรี	2,482	2,456
สำนักนายกรัฐมนตรี	717,108	813,986
กระทรวงยุติธรรม	59,485	66,921
กระทรวงการต่างประเทศ	28,723	33,402
กระทรวงการคลัง	309,793	411,416
กระทรวงศึกษาธิการ	508,767	584,586
กระทรวงสาธารณสุข	580,240	671,372
กระทรวงเกษตรและป่าไม้	413,332	445,052
การค้าต่างประเทศ	80,251	74,787
กระทรวงคมนาคม	105,967	121,172
กระทรวงการไปรษณีย์และโทรคมนาคม	4,144	4,710
กระทรวงกรรมกร	101,551	105,168
กระทรวงโยธาธิการ	547,439	632,220
กระทรวงมหาดไทย	805,210	928,226
รวม	4,314,270	4,950,910

งบประมาณปี 2510 ซึ่งมีจำนวนถึง 4,950,910 ล้านเยน มีจำนวนเปอร์เซ็นต์ของรายได้ประชาชาติมากกว่างบประมาณเฉลี่ยก่อนสงครามเล็กน้อย งบประมาณปี 2510 นี้ เท่ากับประมาณ 15 เปอร์เซ็นต์ของรายได้ประชาชาติ

รายจ่ายสำคัญในบัญชีทั่วไป ได้แก่ ด้านสวัสดิการสังคม (ประมาณ 12.1 เปอร์เซ็นต์), การศึกษา (ประมาณ 10.5 เปอร์เซ็นต์), งานด้านสาธารณสุข (ประมาณ 16.7 เปอร์เซ็นต์), การป้องกันประเทศ (ประมาณ 6.4 เปอร์เซ็นต์) และเงินช่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น (ประมาณ 15.1 เปอร์เซ็นต์)

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญซึ่งจากงบประมาณก่อนสงครามก็คือ การที่รายจ่ายในการป้องกันประเทศลดน้อยลงจาก 42.5 เปอร์เซ็นต์ เหลือน้อยกว่า 10 เปอร์เซ็นต์ของงบประมาณทั้งหมด

สำหรับรายได้ส่วนใหญ่ของงบประมาณมาจากภาษีต่าง ๆ 76.9 เปอร์เซ็นต์ นอกจากนั้นก็ ได้มาจากพันธบัตรเงินกู้ 16.2 เปอร์เซ็นต์ และจากอื่น ๆ 6.7 เปอร์เซ็นต์

การธนาคาร

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้รับการสถาปนาขึ้นโดยมีฐานะเป็นธนาคารกลางเมื่อปี พ.ศ. 2425 และเป็นธนาคารแห่งเดียวที่ทำการออกธนบัตร ธนาคารแห่งประเทศไทยเปรียบเสมือนตัวแทนของรัฐบาลในด้าน การคลัง โดยทั่วไปภายใต้การควบคุมของกระทรวงการคลัง

ธนบัตร ซึ่งมีตั้งแต่ฉบับละ 100 เชน ถึง 10,000 เชน มีมูลค่า 95.7 เปอร์เซ็นต์ของมูลค่าเงินตราหมุนเวียนทั้งหมด นอกจากนี้ ก็มีเหรียญกษาปณ์ซึ่งมีราคาตั้งแต่ 1 เชน ถึง 100 เชน จำนวนธนบัตรที่หมุนเวียนอยู่ในเดือนมีนาคม 2510 เฉลี่ยแล้วประมาณ 2,643,976 ล้านเชน

ธนาคารเอกชนซึ่งมีบัญชีเงินฝาก และบัญชีเงินกู้เกือบ 70 เปอร์เซ็นต์ของทั้งประเทศนั้น ประกอบขึ้นเป็นหัวใจของสถาบันการเงินของประเทศไทย ในปัจจุบัน มีธนาคารเอกชน 76 แห่ง ซึ่งมีสาขาทั้งหมด 6,493 แห่ง รวมทั้งสาขาในต่างประเทศ 58 แห่ง

การขนส่ง

การขนส่งทางบก

กิจการด้านการขนส่งของประเทศไทยยังคงประกอบด้วยรถไฟเป็นส่วนใหญ่ ถึงแม้ว่าการขนส่งทางรถยนต์ในทางหลวงและไฮเวย์ ซึ่งได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น กำลังจะเพิ่มความสำคัญขึ้นมา

การรถไฟแห่งชาติของญี่ปุ่น (เจ. เอ็น. อาร์.) เป็นบรรษัทสาธารณะ ซึ่งเป็นวิสาหกิจที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ ในปี 2500 มีบริการเดินรถไฟประมาณ 20,783 กิโลเมตร ผู้โดยสารที่เดินทางโดยทางบกใช้บริการของ เจ. เอ็น. อาร์. ประมาณ 46.2 เปอร์เซ็นต์ และ 53.3 เปอร์เซ็นต์ของการขนส่งสินค้าทางบกก็ใช้บริการของ เจ. เอ็น. อาร์. เช่นกัน

เจ. เอ็น. อาร์. เป็นผู้นำของโลกในด้านการค้นคว้าวิจัยการขนส่ง และความสำเร็จที่เด่นที่สุดก็ได้แก่ การเปิดทางรถไฟสายโทโคโคใหม่ ซึ่งเป็นทางรถไฟที่เร็วที่สุดในโลกเป็นผลสำเร็จ ทางรถไฟสายนี้เปิดเดินรถในวันที่ 1 ตุลาคม 2507 โดยทำการบริการเดินรถด่วนพิเศษระหว่างนครโตเกียวกับนครโอซากา ซึ่งมีระยะทาง 515 กิโลเมตร ด้วยความเร็วสูงสุด 210 กม. ต่อชั่วโมง และได้เริ่มการสร้างทางรถไฟระยะทาง 170 กม. ต่อไปทางทิศตะวันตกของ

โอซากา ซึ่งกำหนดแล้วเสร็จในปี 2514 เมื่อการขยายเส้นทางเสร็จสมบูรณ์แล้ว ความเร็วของรถด่วนพิเศษสายนี้จะเพิ่มขึ้นสูงสุดถึง 250 กม. ต่อชั่วโมง

การรถไฟตามเขตต่างๆ ดำเนินกิจการโดยบริษัทเอกชน 146 บริษัท ซึ่งมีทางรถไฟรวมทั้งสิ้น 7,047 กิโลเมตร บริษัทเอกชนรับส่งผู้โดยสารประมาณ 28.3 เปอร์เซ็นต์ของผู้โดยสารทางบกทั้งหมด และประมาณ 1.3 เปอร์เซ็นต์ของการขนส่งทางบกทั้งหมด

นอกจากรถไฟแล้ว ในญี่ปุ่นมีสายการบินรถอย่างกว้างขวาง บริการทั้งในตัวเมือง และตามชนบททั่วประเทศ

ขนาดของผู้โดยสารและสินค้าที่ขนส่งโดยรถยนต์คิดเป็น 33.7 เปอร์เซ็นต์ และ 45.8 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ รัฐบาลได้วาง

โครงการสืบทอดสำหรับการก่อสร้างแผนทางหลวงสมัยใหม่ โดยกำหนดเอาปี 2523 เป็นปีสิ้นสุดโครงการ ซุปเปอร์ไฮเวย์และถนนที่ได้ยกระดับสูงขึ้นได้สร้างเสร็จสมบูรณ์ในนครใหญ่ ๆ ของประเทศ ทางหลวงซุปเปอร์ไฮเวย์สายเมจิ ซึ่ง มีระยะทาง 190 กิโลเมตรระหว่างเมืองโกเบกับเมืองนาโงยาได้เปิดวิ่งในเดือนกันยายน 2507 ทางหลวงสายนี้ทางเข้าออกโดยเฉพาะแบ่งออกเป็นสี่ช่อง และเป็นส่วนหนึ่งของสายทางหลวงซึ่งจะเชื่อมเกาะฮอกไกโดซึ่งเป็นเกาะเหนือสุดกับเกาะกิวชูที่อยู่ใต้สุด การสำรวจทางเทคนิคของทางตลอดระยะได้เสร็จสิ้นลงแล้ว

รถไฟใต้ดินแล่นบริการในโตเกียว, โอซากา และนาโงยา รถไฟใต้ดิน 5 สายที่นครโตเกียวรวมระยะทาง 89.7 กิโลเมตรและเมื่อเดือนสิงหาคม 2509 กำลังก่อสร้างขยายเส้นทางอยู่หลายสาย นอกจากนั้น กำลังวางโครงการเส้นทางเพิ่มขึ้นอีก ระบบการเดินรถไฟใต้ดินในนครโตเกียว เมื่อเสร็จสิ้นลง จะมีระยะทาง 234 กิโลเมตร

การใช้ระบบขนส่งโมโนเรลในการค้าได้เพิ่มขึ้นในเดือนตุลาคม 2507 ด้วยการเปิดการเดินรถของโตเกียวโมโนเรล ซึ่งมีระยะทาง 13 กิโลเมตร ระหว่างย่านธุรกิจโตเกียว กับสนามบินนานาชาติแห่งโตเกียวที่ฮาเนดะ โดยใช้เวลาประมาณ 15 นาทีเท่านั้น โครงการขยายรถโมโนเรลไปถึงเมืองโยโกฮาม่ากำลังอยู่ในข่ายพิจารณา

ในปี 2508 สินค้าจำนวน 2,446 ล้านตัน และผู้โดยสาร 30,672 ล้านคน ได้ใช้บริการขนส่งทางบกนี้

รถยนต์นั่งขนาดใหญ่ ปริ๊นซ์ รอยลด์ ของบริษัทนิสสันมอเตอร์ในการแสดงรถยนต์ประจำปีของโตเกียว ปี 2509 ▶

SUZUKI

HONDA
本田技研工業株式会社

1967 HONDA

การขนส่งทางน้ำ

ก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง กองเรือพาณิชย์ของญี่ปุ่นยิ่งใหญ่เป็นอันดับที่สองในโลก แต่การสูญเสียในระหว่างสงครามทำให้กองเรือของญี่ปุ่นต้องลดลงเหลือเพียงส่วนน้อยนิดของขนาดเมื่อก่อนสงครามในปี พ.ศ. 2489 ญี่ปุ่นมีเรือเดินทะเลเพียง 17 ลำเท่านั้น

ขนาดของกองเรือพาณิชย์ญี่ปุ่นได้กลับคืนสู่ระดับเท่ากับก่อนสงคราม คือ ในปีพ.ศ. 2502 เกือบ 6,500,000 ตัน และในปัจจุบัน ญี่ปุ่นมีกองเรือพาณิชย์ใหญ่เป็นที่ห้าของโลก ในกลางปี พ.ศ. 2509 ญี่ปุ่นมีเรือทั้งหมด 12,540,000 ตัน

เนื่องจากกองเรือพาณิชย์มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลจึงได้วางโครงการห้าปีฉบับแก้ไขใหม่ เพื่อสร้างเรือบรรทุกสินค้าและเรือบรรทุกน้ำมันรวมทั้งสี่ล้านตัน ในระหว่างปีงบประมาณ 2503 ถึงปี 2508

การขนส่งทางอากาศ

ปัจจุบัน ญี่ปุ่นเป็นทางผ่านที่สำคัญของสายการบินโลก เครื่องบินไอพ่นที่ทันสมัยและเครื่องบินอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยบริษัทสายการบินนานาชาติหลายสิบบริษัทบินเข้าและบินออกจากสนามบินที่ใหญ่ที่สุดของประเทศสองแห่ง คือ ท่าอากาศยานนานาชาติโตเกียว และท่าอากาศยานนานาชาติโอซากา

แจแปนแอร์ไลน์ (เจ. เอ. แอล.) ซึ่งเปิดดำเนินการในปี พ.ศ. 2496 เป็นสายการบินสายเดียวของญี่ปุ่นซึ่งเปิดบริการการบินระหว่างประเทศ เจ. เอ. แอล. เปิดบริการการบินระหว่างประเทศเป็นครั้งแรกในเดือนกุมภาพันธ์ ปี 2497 ระหว่างโตเกียว กับ ซานฟรานซิสโก นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา สายการบินได้รับการขยายออกไปเรื่อยๆ จนกระทั่งในปัจจุบัน มีสายการบินไปทั่วทุกทวีป การแก้ไขสนธิสัญญาการขนส่งทางอากาศระหว่างญี่ปุ่นกับสหรัฐอเมริกาซึ่งได้กำหนดขึ้นเมื่อปี 2508 อนุญาตให้ญี่ปุ่นบินไปนครนิวยอร์ก และเลขออกไปได้ ซึ่งจะทำให้ เจ. เอ. แอล. บินรอบโลกโดยมีเส้นทางการบินผ่าน สหรัฐฯ, ยุโรป, ตะวันออกกลาง และเอเชียอาคเนย์ จากการตกลงในสนธิสัญญาการบินระหว่างญี่ปุ่นกับสหภาพโซเวียตในเดือนมกราคม 2509 การบินไปมาระหว่างโตเกียวกับมอสโก และจุดอื่นๆ ได้ถูกกำหนดขึ้น

ระบบการขนส่งของญี่ปุ่นได้รับการปรับปรุงและขยายอยู่เสมอ :

(ภาพบน) เรือเร็วที่มีปีกใต้ท้อง

(ภาพกลาง) รถโมโนเรลสาย โตเกียว-สนามบินฮาเนดะ

(ภาพล่าง) ขบวนรถไฟใหม่แล่นบนสายรถไฟใต้ดินที่ทันสมัย

สายการบินในประเทศสองสาย บริการการบินทั่วประเทศ โดยเชื่อมเมืองสำคัญๆ ของญี่ปุ่น และบริษัทการบินเล็กๆ ประจำท้องถิ่นให้บริการระยะทางระหว่างจุดต่างๆ ในประเทศ

การท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมสำคัญอย่างหนึ่งของญี่ปุ่น และญี่ปุ่นพยายามที่จะจัดหาความสะดวกสบายที่ดีที่สุดในการบริการที่พักอาศัยและการเดินทางให้แก่นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

ในปี 2509 มีชาวต่างประเทศกว่า 433,000 คนได้มาท่องเที่ยวในประเทศญี่ปุ่น และอุตสาหกรรมท่องเที่ยวนำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ประเทศญี่ปุ่นถึง 1,580 ล้านบาท เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2506 ซึ่งมีนักท่องเที่ยว 305,000 คน และนำเงินตราต่างประเทศเข้ามา 1,080 ล้านบาท

ในขณะเดียวกัน ตั้งแต่เดือนเมษายน 2507 ซึ่งรัฐบาลได้ผ่อนผันการจำกัดการนำเงินตราต่างประเทศออกนอกประเทศสำหรับการเดินทางท่องเที่ยวในต่างประเทศเป็นต้นมา จำนวนคนญี่ปุ่นที่เดินทางไปท่องเที่ยวในต่างประเทศก็เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในปี 2509 คนญี่ปุ่นกว่า 341,000 คน ได้เดินทางไปต่างประเทศ และใช้จ่ายเงินไป 2,360 ล้านบาท ทำให้เกิดเสียดุลยการค้าในด้านการท่องเที่ยวอย่างมากทีเดียว

กินข้าวยามราตรี ประดับประดาด้วยแสงสีอันงดงามระยิบระยับ
ของแสงนีออน ▶

C
NICS

富士銀行 敦賀 富田 支店

ASAHI

大和

カメラスキ

ビタミン

シャイン

Castrol

HELLO APOLLO

大和証券
江口

สภาพสังคม

ประชากร

ในระหว่างปี พ.ศ. 2415 ถึงปี 2508 จำนวนประชากรญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นเป็น 2.8 เท่าจาก 34,800,000 คน เป็น 98,275,000 คน (เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2508)

ในระยะเวลา 20 ปี ระหว่างสิ้นสุดสงครามจนถึงปี 2508 ประชากรเพิ่มขึ้น 26,277,000 คน และกว่าครึ่งของจำนวนที่เพิ่มขึ้นนี้ ได้เพิ่มขึ้นระหว่างห้าปีแรกภายหลังสงคราม ทั้งนี้ เนื่องจากชาวญี่ปุ่นจำนวน 6,250,000 คน ได้เดินทางกลับจากนอกประเทศ นอกจากนี้ ยังเนื่องมาจากอัตราการเกิดที่เพิ่มอย่างมากอีกด้วย อัตราการเกิดขึ้นถึงสูงสุด คือ 34.3 ต่อ 1,000 ในปี 2490

นับตั้งแต่ต้นมา อัตราการเกิดก็ได้ลดลงเหลือ 13.7 ต่อ 1,000 ซึ่งเป็นอัตราการเกิดที่ต่ำที่สุดประเทศหนึ่งในโลกปัจจุบัน การที่อัตราการเกิดลดน้อยลงนี้สะท้อนให้เห็นถึงการที่ประชาชนญี่ปุ่นนิยมวางแผนครอบครัวมากขึ้นกว่าเดิม

ตั้งแต่สงครามเป็นต้นมา อัตราการตายก็ลดน้อยลงเช่นกัน และในปีปัจจุบันลดลงเหลือประมาณ 6.8 ต่อ 1,000 ทั้งอัตราการเกิดและอัตราการตายของญี่ปุ่นในปัจจุบัน อยู่ในระดับเดียวกับอัตราเฉลี่ยในประเทศทางยุโรปตะวันตกบางประเทศ

แม้ว่า อัตราการเกิดจะลดน้อยลง แต่จำนวนประชากรก็ยังคงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ปีละหลายแสนคน จำนวนเพิ่มโดยเฉลี่ยต่อปีในระยะก่อนสงคราม เท่ากับ 1.4 เปอร์เซ็นต์ ในระหว่างปี 2493-2494 ได้เพิ่มขึ้นเป็น 1.6 เปอร์เซ็นต์ แต่นับจากนั้นมา ก็ได้ลดลงและเหลือ 1.10 เปอร์เซ็นต์ ในปี 2507-2508

(ภาพบน) ทางหลวงความเร็วสูงของโตเกียว มีส่วนช่วยบรรเทาความคับคั่งของการจราจรอย่างมาก

(ภาพล่าง) ที่ทำการบังคับการจราจรกลางส่งกระจายเสียงข่าวสารการจราจรในระหว่างเวลาการจราจรคับคั่ง

ในปี 2508 ประชากรมีจำนวนเพิ่มขึ้น 781,000 คน โดยมีจำนวนคนเกิด 1,454,000 คน และมีจำนวนคนตาย 668,000 คน เป็นที่คาดกันว่า จำนวนประชากรจะเพิ่มขึ้นถึง 103 ล้านคน ในปี 2513

ในปี 2508 คาดว่า ประชากรที่มีอายุระหว่าง 15 ถึง 59 ปี จะมีจำนวนมากกว่าในปี 2498 ถึง 12 ล้านคน และเป็นที่น่าทึ่งเหนืออีกว่า ในปี 2508 ประชากรที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป จะมีจำนวนมากกว่าจำนวนในปี 2498 ถึง 23 ล้านคน แต่จำนวนเด็กที่อายุต่ำกว่า 14 ปี จะมีน้อยลง 5 ล้านคน

อายุขัยโดยเฉลี่ยของคนญี่ปุ่นสำหรับปี 2509 คือ 68.4 ปี สำหรับผู้ชาย และ 73.6 ปีสำหรับผู้หญิง

การโยกย้ายออกนอกประเทศ

นับตั้งแต่สงคราม การโยกย้ายออกนอกประเทศของพลเมืองมีอัตราจำกัด แต่ความสมัครใจของประเทศอื่น ๆ ในอันที่จะเปิดประตูต้อนรับผู้โยกย้ายชาวญี่ปุ่นได้ก็ให้บังเกิดผลทางด้านจิตวิทยาต่อประเทศ ซึ่งมีความกังวลใจในปัญหาพลเมืองล้นประเทศอยู่แล้ว

การโยกย้ายของพลเมืองจากประเทศญี่ปุ่นได้เริ่มขึ้นใหม่ภายหลังสงคราม คือ ในปี พ.ศ. 2495 ในเมื่อชาวญี่ปุ่น 54 คนออกจากประเทศไป นับตั้งแต่ปีนั้นเป็นต้นมา จนถึงปลายปี 2509 จำนวนผู้โยกย้ายออกจากประเทศญี่ปุ่นมีทั้งหมด 58,988 คน ในจำนวนนี้ 47,717 คน เดินทางไปประเทศบราซิล, 6,347 คน ไปปารากวัย และส่วนใหญ่ของจำนวนที่เหลือเดินทาง ไปอยู่ประเทศต่าง ๆ ในอเมริกากลางและอเมริกาใต้

ชีวิตครอบครัว

การเปลี่ยนแปลงอย่างขนานใหญ่ได้เกิดขึ้นในชีวิตครอบครัวของชาวญี่ปุ่น และยังคงเปลี่ยนแปลงอยู่เรื่อย ๆ การแก้ไขกฎหมายและการเน้นหนักในการกระจายอำนาจภายหลังสงครามของญี่ปุ่น ได้มีอิทธิพลต่อระบบชีวิตในครอบครัวอย่างแท้จริง ความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของรากฐานทางอุตสาหกรรมของญี่ปุ่นก็ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแบบแผนของชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตตัวเมือง

ความเจริญก้าวหน้าของโครงการสร้างอพาร์ทเมนต์ขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการขาดแคลนที่อยู่อาศัย ได้ช่วยให้มีแนวโน้มไปทางมีขนาดครอบครัวที่เล็กลง โดยประกอบด้วยบิดา

มารดาและบุตรเท่านั้น ทั้งนี้ตรงข้ามกับในสมัยก่อนสงครามที่ครอบครัวมีขนาดใหญ่ ทุกวันนั้น หนุมสาวที่แต่งงานส่วนมากวางโครงการจะแยกอยู่ต่างหากจากบิดามารดา ยิ่งกว่านั้น การสนับสนุนการวางแผนครอบครัวของรัฐบาลทำให้จำนวนเด็กโดยเฉลี่ยต่อคู่สามีภรรยาลดลงเหลือ 2.3 ซึ่งเป็นจำนวนที่ต่ำที่สุดจำนวนหนึ่งในโลก

ตามกฎหมาย ทั้งสามีและภรรยา มีสิทธิเท่าเทียมกันทั้งในการสมรส ในการสืบมรดก ในการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน และในการฟ้องหย่า ในการเลี้ยงดูและให้การศึกษากับบุตรธิดา ทั้งคู่มีสิทธิในฐานะเป็นบิดาและมารดาเสมอกันโดยเด็ดขาด ซึ่งตรงกันข้ามกับระบบก่อนสงครามที่กฎหมายให้อำนาจแก่บิดามากกว่ามารดา

ชีวิตความเป็นอยู่ก็ได้เปลี่ยนแปลงไปเนื่องมาจากผลของการแพร่หลายในการใช้เครื่องใช้ต่าง ๆ อันทันสมัยภายในบ้าน รวมทั้งการผลิตอาหารสำเร็จรูป เสื้อผ้าสำเร็จรูป และสิ่งจำเป็นอื่น ๆ ในชีวิตประจำวัน สิ่งเหล่านี้ทำให้สมาชิกทั้งครอบครัวมีเวลาสำหรับพักผ่อนหาความรู้ และสนใจในด้านวัฒนธรรมได้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แม่บ้านซึ่งแต่ก่อนนั้นต้องเห็นเด็กร้องไห้เป็นอยู่อย่างขี้แงในปัจจุบัน สตรีที่สมรสแล้วสามารถหางานทำเพิ่มรายได้ ถึงแม้ว่าโอกาสในการทำงานสำหรับสตรีที่แต่งงานแล้ว จะยังถูกจำกัดอยู่ก็ตาม ประมาณ 91.5 เปอร์เซ็นต์ของครอบครัวทั้งหมดในญี่ปุ่นที่มีการออมทรัพย์ และในปี 2509 การออมทรัพย์ของครอบครัวเฉลี่ยครอบครัวละประมาณ 780,000 เยน (43,340 บาท) การสำรวจโดยสำนักงานการรัฐมนตรีในปี 2509 เปิดเผยว่า 89.7 เปอร์เซ็นต์ของครอบครัวที่สำรวจแล้ว ถือว่าตัวเองอยู่ในระดับชนชั้นกลาง

การเปลี่ยนแปลงในแบบแผนครอบครัวในชนบทก็เกิดขึ้นอยู่แล้วเช่นกัน รายได้ทั้งหมดของครอบครัวเกษตรกรในปี 2508 เฉลี่ยแล้ว 728,717 เยน (40,480 บาท) และรายได้จากไฟฟ้าซึ่งไม่ใช่การเกษตรมีจำนวนกว่าครึ่งหนึ่งของรายได้ทั้งหมดของครอบครัวเกษตรกร

ในปลายเดือนกุมภาพันธ์ 2510 94.9 เปอร์เซ็นต์ของครอบครัวเกษตรกรทั้งหมดในญี่ปุ่นมีเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ ส่วน 75.7 เปอร์เซ็นต์มีเครื่องซักผ้าไฟฟ้า ในปี 2509 ประมาณ 70.3 เปอร์เซ็นต์ของเด็กครอบครัวเกษตรกรทั้งหมดซึ่งสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมได้ศึกษาต่อในโรงเรียนไฮสคูล อัตราส่วนของเด็กชาวชนบทที่ศึกษาต่อถึงวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยมีถึง 19.4 เปอร์เซ็นต์

แรงงาน

การจ้างงานทำ

แรงงานของญี่ปุ่นในเดือนกรกฎาคม 2510 มีจำนวนทั้งสิ้น 50,970,000 คน ซึ่ง 0.89 เปอร์เซ็นต์เท่านั้นที่ไร้งาน การกระจายแรงงานตามอุตสาหกรรมในปี 2510 เป็นดังนี้ คือ :

จำนวนบุคคลที่ทำงานในวงการอุตสาหกรรม (หน่วยละ 1,000 คน)	
จำนวนทั้งหมด	50,970
เกษตรและป่าไม้	12,010
การประมงและที่เกี่ยวข้องกับน้ำ	510
เหมืองแร่	290
การก่อสร้าง	3,480
การผลิตสินค้าต่าง ๆ	12,800
การขายส่ง, ขายปลีก, การเงิน, การประกันภัย	
และอสังหาริมทรัพย์	10,340
การขนส่ง, การคมนาคม และสาธารณูปโภคอื่น ๆ	3,330
บริการต่าง ๆ	6,740
รัฐบาล	1,410

ผลจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ในราวปี 2502 เริ่มมีความรู้สึกขาดแคลนแรงงาน ทั้ง ๆ ที่มีจำนวนพลเมืองชาวนาเป็นจำนวนมากหลังไหลเข้าสู่ย่านอุตสาหกรรม จากปี 2504 ถึงปี 2508 จำนวนที่หลังไหลเข้ามาทั้งหมดนี้มีจำนวนเฉลี่ยปีละ 500,000 คน นับตั้งแต่ปี 2503 เป็นต้นมา อัตราการสูงขึ้นประจำปีของค่าแรงงานเฉลี่ยแล้ว 12 เปอร์เซ็นต์ของตัวเงิน และ 4 เปอร์เซ็นต์ของค่าตัวเงินที่แท้จริง การที่ค่าแรงงานสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจการขนาดปานกลาง และขนาดย่อม มีผลดีในการลดความแตกต่างของค่าแรงงานระหว่างกิจการขนาดใหญ่ และกิจการขนาดเล็ก

ในขณะเดียวกัน การที่ค่าแรงงานสูงขึ้น มีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นสูงกว่าประสิทธิภาพที่สูงขึ้นในอุตสาหกรรมขนาดย่อม, อุตสาหกรรมบริการ และตลาดในเกษตร ซึ่งทำให้ราคาผู้บริโภคเฉลี่ยสูงขึ้น (ในย่านตัวเมือง ในระยะระหว่างปี 2506-2509 เฉลี่ยสูงขึ้นปีละ 5.4 เปอร์เซ็นต์) ถึงแม้ว่าราคาขายส่งจะมีเสถียรภาพลงที่มากที่สุดประเทศหนึ่งในโลกก็ตาม ยิ่งกว่านั้น การที่ค่าแรงงานเฉลี่ย

บริเวณที่พักอาศัยในย่านชานเมืองของโตเกียว ▶

สูงขึ้น ทำให้มีความต้องการอาหารเพิ่มขึ้น ทำให้ราคาของอาหาร การเกษตร สูงขึ้นเฉลี่ยปีละ 5.7 เปอร์เซ็นต์สำหรับระยะปี 2506 ถึง 2509

รัฐบาลมองเห็นการเปลี่ยนแปลงนี้ และสัญญาที่จะจัดการ ให้แรงงานสามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวกขึ้น และจะเพิ่มประสิทธิภาพของแรงงาน รวมทั้งการวิวัฒนาการส่วนผลิตที่มีผลผลิตต่ำใน เศรษฐกิจให้ทันสมัยยิ่งขึ้น

สหพันธกรรมกร

ตั้งแต่สงครามเป็นต้นมา การเคลื่อนไหวของกรรมกรญี่ปุ่น ได้รุดหน้าไปมาก ในเดือนมิถุนายน 2509 มีสหพันธกรรมกร 53,985 แห่ง มีสมาชิกรวมทั้งสิ้น 10,308,120 คน

ลักษณะการเคลื่อนไหวด้านแรงงานของญี่ปุ่นอย่างหนึ่ง ก็คือ วัฒนธรรมสหพันธกรรมกรมักจะรวมกันขึ้นในแนวตั้งมากกว่าในแนว หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ สหพันธ์ส่วนมากมักจะตั้งขึ้นบน ฐานของวิชาชีพอันเดียว โดยรวมคนงานที่มีอาชีพต่าง ๆ กันใน สาขาที่งานเข้าด้วยกัน มากกว่าการที่จะรวมคนงานที่มีอาชีพเดียว จากวิชาชีพต่าง ๆ ในวงการอุตสาหกรรมทั่วไป

ส่วนใหญ่ของสหพันธกรรมกรของญี่ปุ่น มีความผูกพันกับ พันธุ์หรือสภาพแรงงานแห่งชาติ ซึ่งมีอยู่สองแห่งที่ใหญ่ที่สุด แห่งหนึ่ง คือ โซเฮียว (สภาทั่วไปของสหพันธกรรมกรญี่ปุ่น) และ แห่งหนึ่ง คือ โดเมไคจิ (สภาสหภาพแรงงานญี่ปุ่น)

สมาชิกที่สำคัญของโซเฮียวได้แก่บรรดาสหพันธกรรมกรกิจ- สาธารณะ เช่น สหพันธกรรมกรสาธารณะและข้าราชการทั่ว ประเทศญี่ปุ่น, สหพันธกรรมกรรถไฟแห่งชาติและสหพันธ์ครูแห่ง ประเทศญี่ปุ่น ส่วนโดเมไคจิได้รับการสนับสนุนส่วนใหญ่จาก พันธุ์ในอุตสาหกรรมเอกชน ที่สำคัญได้แก่สหพันธกรรมกร สาหกรรมโลหะ และสหพันธ์ชาวประมงแห่งประเทศไทย

ความเข้มแข็งของสมาคมต่าง ๆ ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2509 ดังนี้ คือ :

- มาตรฐานการครองชีพกำลังรุดหน้าไปในทุก ๆ ด้าน :
- (ภาพบน) โครงการสร้างอาหารดีมีคุณค่าทันสมัยสำหรับประชากร ที่หัวจำนวนขึ้นเรื่อย ๆ
- (ภาพล่างซ้าย) การรักษาโรคกระเพาะด้วยเรโอไอแอลที่ฟิโซไทล
- (ภาพล่างขวา) ห้องสมุดสำหรับเด็กที่ฮิชิบ่า เป็นสถานที่ให้ ความรู้แก่เด็กที่มีจิตใจอยากรู้อยากเห็น

โซเฮียว (สภาทั่วไปของสหพันธกรรมกรญี่ปุ่น)	4,247,493
โดเมไคจิ (สภาสหภาพแรงงานญี่ปุ่น)	1,715,800
ชิน ชัมเบสึ (สหพันธ์องค์การอุตสาหกรรม แห่งชาติ)	65,876
สหพันธ์อิสระแห่งชาติ ซูวีสึโรแทน (สหพันธ์สมาคมอิสระ)	1,020,751
สหพันธ์อิสระแห่งชาติและอื่น ๆ	890,198

ความก้าวหน้าของการเคลื่อนไหวของคนงานตั้งแต่สงคราม เป็นต้นมา ได้เป็นไปพร้อม ๆ กับการปรับปรุงสภาพการทำงานให้ ดีขึ้นอย่างเห็น ได้ชัด ในปัจจุบัน อัตราของกรรมกรที่เข้าร่วมกัน เป็นสหพันธ์ เป็น 35.1 เปอร์เซ็นต์ อัตราเดียวกันสำหรับสหราชอาณาจักร เป็น 42.6 เปอร์เซ็นต์ 28.7 เปอร์เซ็นต์สำหรับสหรัฐฯ และ 36.6 เปอร์เซ็นต์สำหรับเยอรมันตะวันตก

สวัสดิการ

สวัสดิการทางสังคม

ในระยะไม่กี่ปีที่ผ่านมา โครงการต่าง ๆ เพื่อสวัสดิการ ของสังคมได้อยู่ในรายการที่รัฐบาลให้ความสำคัญเป็นพิเศษ ตั้งแต่ สงครามเป็นต้นมา บริการด้านสวัสดิการทางสังคมได้ขยายตัว ไปมาก และพรรคการเมืองทุกพรรคทั้งที่เป็นพวกอนุรักษนิยมและ พวกก้าวหน้า ต่างก็ให้คำมั่นว่าจะพยายามเพื่อบรรลุผลสำเร็จในการ ขยายระบบสวัสดิการของประเทศให้ดียิ่งขึ้น

ในงบประมาณปี พ.ศ. 2510 รัฐบาลได้ตั้งงบประมาณ สำหรับสวัสดิการสังคมไว้ 671,373 ล้านเยน หรือเท่ากับประมาณ 13.5 เปอร์เซ็นต์ ของงบประมาณทั้งหมด

ปหลังสงคราม ได้มีการตรากฎหมายจำนวนมากเพื่อขยาย บริการด้านสวัสดิการสังคม กฎหมายที่ออกใหม่หรือแก้ไขนี้ มี กฎหมายประกันความเป็นอยู่สำหรับบุคคลที่ขัดสน, กฎหมายว่าด้วย สวัสดิการของบุคคลพิการ, กฎหมายว่าด้วยสวัสดิการสำหรับเด็กที่ ต้องการการคุ้มครองสุขภาพ, กฎหมายว่าด้วยการประกันสุขภาพ สำหรับลูกจ้าง, กฎหมายว่าด้วยการประกันสุขภาพสำหรับบุคคล ทั่วไป, กฎหมายว่าด้วยการประกันการว่างงาน, กฎหมายว่าด้วย การให้เบี้ยบำนาญ, กฎหมายว่าด้วยสวัสดิการคนชรา และกฎหมาย ว่าด้วยสวัสดิการมารดาและเด็ก

ประชากรทั่วประเทศมีประกันสังคมในระบบต่าง ๆ และ ประมาณ 1.57 ล้านคนใน 657,000 ครอบครัวได้รับการช่วยเหลือ ภายใต้อโครงการช่วยเหลือสาธารณะ

สวัสดิการด้านรักษาพยาบาล

ระบบสวัสดิการรักษาพยาบาลของญี่ปุ่นเริ่มใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2470 ภายใต้โครงการสวัสดิการซึ่งตั้งขึ้นโดยอาศัยกฎหมายว่าด้วยการประกันสุขภาพ และกฎหมายว่าด้วยการประกันสุขภาพแห่งชาติ คนงานในวิสาหกิจเอกชนหรือรัฐบาลและวิสาหกิจรวมทั้งชาวนา และบุคคลผู้รับจ้างด้วยตนเอง เช่น นายแพทย์, ทันตแพทย์, นักเคมี, ช่างเสริมสวย, ช่างตัดผม และทนายความ ต่างก็ได้รับการคุ้มครองจากระบบประกันสวัสดิการนี้

เกือบทุกแห่งของโรงพยาบาล คลินิก นายแพทย์และทันตแพทย์รักษาพยาบาลคนไข้ที่ได้รับการประกันด้านรักษาพยาบาล และในเดือนธันวาคม 2508 มีจำนวน 98.5 เปอร์เซ็นต์ ของประชากรญี่ปุ่นทั้งหมดได้รับการคุ้มครองจากโครงการด้านรักษาพยาบาลนี้ ในปีงบประมาณ 2509 เกือบ 61.2 เปอร์เซ็นต์ ของค่าใช้จ่ายทางด้านรักษาพยาบาล จ่ายโดยการประกันด้านรักษาพยาบาลอันเป็นการชี้ให้เห็นความสำคัญของบทบาทการประกันด้านรักษาพยาบาล ซึ่งมีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของชาวญี่ปุ่น

สถิติต่อไปนี้แสดงให้เห็นถึงสภาพบริการด้านสาธารณสุขของญี่ปุ่น ในปีปลายปี 2508

จำนวนโรงพยาบาล 2508

โรงพยาบาล	(แห่ง)
รักษาทั่วไป	5,922
โรคติดต่อ	46
โรคเรื้อน	14
วัณโรค	340
โรคจิต	725
รวม	7,047

สถานพยาบาล (คลินิก) ทั่วไป	64,524
สถานรักษาโรคพิษ	28,602

เจ้าพนักงานสาธารณสุข 2508

นายแพทย์	109,369
ทันตแพทย์	35,558
เภสัชกร	68,674
นางพยาบาลสาธารณสุข	13,959
นางผดุงครรภ์	43,276
นางพยาบาลประจำสถานพยาบาล	242,697

ที่อยู่อาศัย

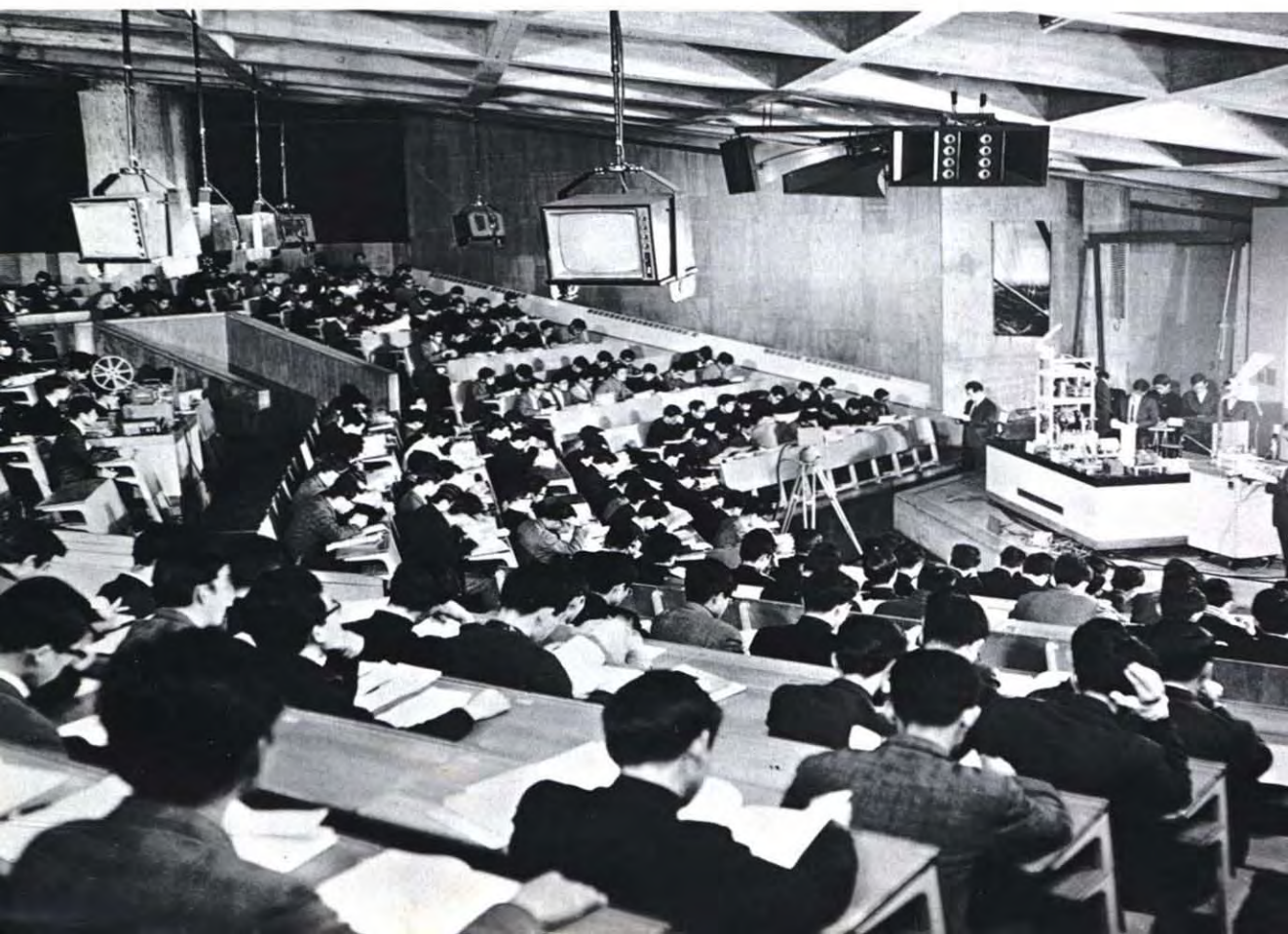
ความเสียหายในระหว่างสงครามและการที่ประชากรทั่วจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ญี่ปุ่นหลังสงครามขาดแคลนที่อยู่อาศัยอย่างหนัก แม้ว่าจะได้มีการรวมกำลังอย่างเต็มที่เพื่อสร้างบ้านเรือนให้เพียงพอต่อความต้องการ แต่ก็ยังปรากฏว่า ในต้นปี 2509 ยังขาดแคลนบ้านเรือนอยู่เป็นจำนวนถึง 593,000 หลัง

รัฐบาลได้ขยายโครงการสร้างอาคารสงเคราะห์ในปี 2498 โดยตั้งเป้าหมายใหม่ที่จะสร้างที่อยู่อาศัยให้ได้มากกว่า 300,000 หลัง ในปี 2509 ได้สร้างบ้านใหม่ขึ้นจำนวน 998,000 หลัง กองทุนอาคารสงเคราะห์แห่งชาติได้ให้เอกชนกู้เงินเป็นจำนวนถึง 145,800 ล้านเยน ในปี 2509 เพื่อช่วยเอกชนเหล่านี้สร้างที่อยู่อาศัยของตัวเอง

สิ่งที่น่าสังเกตในความก้าวหน้าด้านอาคารสงเคราะห์นับตั้งแต่สงครามเป็นต้นมา ได้แก่การสร้างอพาร์ทเมนต์คอนกรีตหลายชั้น โดยบริษัทอาคารสงเคราะห์และการปกครองส่วนท้องถิ่นตามจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งช่วยก่อให้เกิดแบบแผนใหม่ในบ้านญี่ปุ่น และในชีวิตสังคมด้วย

การเรียนในห้องทดลองของชั้นเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปในโรงเรียนชั้นประถม ▶

ชีวิตด้านวัฒนธรรม

การศึกษา

ญี่ปุ่นปราศจากคนที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้มาก่อนขึ้น

ศตวรรษที่ 20 นี้ ในสมัยระบบฟุตตันยิวานาก่อนขึ้นครองราชย์ของพระเจ้าจักรพรรดิเมจิ ในปี พ.ศ. 2411 ได้มีสถาบันการศึกษาหลายแบบ เช่น โรงเรียนเอกชนที่เรียกว่า “เทวโคโย” ตั้งขึ้นเพื่อสอนการอ่าน การเขียน และเลขคณิตแก่เด็ก ๆ ชนชั้นธรรมดาในราวกลางศตวรรษที่ 19 มีโรงเรียนชนิดนี้เกือบ 16,000 แห่ง ตั้งแต่ต้นสมัยรัชกาลเมจิมาได้มีการให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อการศึกษา การศึกษาภาคบังคับตามระบบการศึกษาแผนใหม่ได้เริ่มนำมาใช้ในปี พ.ศ. 2415 ซึ่งเป็นเวลาที่รัฐบาลได้จัดตั้งโรงเรียนชั้นประถมและโรงเรียนมัธยมขึ้นทั่วประเทศ

โครงร่างและหลักการพื้นฐานของระบบการศึกษาในปัจจุบันวางขึ้นในพระราชบัญญัติสองฉบับซึ่งตราขึ้นในปี 2490 กล่าวคือพระราชบัญญัติขั้นมูลฐานการศึกษา และพระราชบัญญัติการศึกษาในโรงเรียน

ความคิดที่เป็นใจกลางของการศึกษาของญี่ปุ่นในปัจจุบันก็คือ เพื่อสร้างประชากรที่สามารถพึ่งตัวเองในรัฐที่มีสันติสุขและเป็นประชาธิปไตย และสร้างชุมชนที่มีความเคารพต่อสิทธิมนุษยชน

ข้อความเบื้องต้นในพระราชบัญญัติขั้นมูลฐานของการศึกษากล่าวไว้ว่า :

การศึกษาในทุกระดับ :

(ภาพบน) ชั้นเรียนอ่านในโรงเรียนชั้นประถม

(ภาพล่าง) เลคเชอร์และการแสดงทางวิทยาศาสตร์ในมหาวิทยาลัย

เราจะเคารพในเกียรติยศของบุคคลและอุตสาหกรรม เพื่ออบรมให้คนรักความจริงและสันติสุข ในขณะที่เด็กวัยก็มุ่งขยายการศึกษาซึ่งหวังสร้างวัฒนธรรมของคนทั่วไป ให้ออกไปกว้างและไกล

หลักสำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งได้กำหนดไว้ในกฎหมาย คือ ความเสมอภาคของบุคคลทุกคนในอันที่จะมีโอกาสได้รับการศึกษาตามกำลังความสามารถของตน กฎหมายห้ามมิให้มีการกีดกันในด้านเชื้อชาติ, ศาสนา, เพศ, ฐานะในสังคม, ฐานะทางเศรษฐกิจหรือพื้นฐานทางครอบครัว นอกจากนี้ กฎหมายยังได้อนุญาตให้มีการศึกษาแบบสหศึกษาอีกด้วย

พระราชบัญญัติการศึกษายังได้เน้นถึงความสำคัญของความรู้ทางการเมือง และการยอมรับความเชื่อถือทางศาสนาในการพัฒนาประชากรที่สมบูรณ์ด้วยสติปัญญา แต่ก็ได้ห้ามเป็นพิเศษ มิให้มีการเกี่ยวข้องกันระหว่างพรรคการเมืองหรือศาสนาใด ๆ กับการศึกษา

ได้มีการเน้นหนักให้ศึกษาเกี่ยวกับสังคม ในหลักสูตรโรงเรียนรัฐบาล ความคิดสอดคล้องกับพระราชบัญญัติขั้นมูลฐานของการศึกษา ซึ่งสนับสนุนให้มีการศึกษาเกี่ยวกับสังคม และเรียกองค์หน่วยราชการของรัฐและราชการส่วนท้องถิ่นให้ตั้งสถาบันต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด, พิพิธภัณฑ์ และหอประชุมสำหรับประชาชน

การศึกษาสำหรับประชาชนแบ่งออกเป็นสี่ชั้น คือ โรงเรียนประถม (6 ปี), โรงเรียนมัธยม (3 ปี), ไฮสกูล (3 ปี) และมหาวิทยาลัย (โดยปกติ 4 ปี) นอกจากนี้ก็มีวิทยาลัย ซึ่งมีหลักสูตร 2 ปี และมีมหาวิทยาลัยเป็นจำนวนมากที่มีหลักสูตรชั้นปริญญาชั้นสูงสำหรับการศึกษาหลังจากจบปริญญาตรีแล้ว

เด็กทุกคนที่มีอายุตั้งแต่ 6 ปี ถึง 15 ปี จะต้องได้รับการศึกษาภาคบังคับเป็นเวลา 9 ปี โดยไม่เสียค่าเล่าเรียน คือ โรงเรียนชั้นประถมและโรงเรียนมัธยม

ภายหลังสงคราม อำนาจในการบริหารด้านการศึกษาได้รับการแบ่งกระจายออกไป บทบาทของกระทรวงศึกษาธิการ คือ เป็นผู้ประสานงานความรับผิดชอบในด้านงบประมาณการศึกษา, โครงสร้างสำหรับการศึกษา, การแต่งตั้งบุคคลเป็นครูในโรงเรียน และการดูแลควบคุมโรงเรียนประถมและโรงเรียนมัธยม เหล่านี้ขึ้นอยู่กับสภาการศึกษาประจำท้องถิ่น นอกจากนี้ สภาการศึกษาประจำท้องถิ่นยังเป็นผู้เลือกตำราเรียนจากรายชื่อหนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการรับรองแล้ว สมาชิกสภาศึกษานั้น ได้รับการเลือกจากหัวหน้าฝ่ายบริหารขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

สภาการศึกษาประจำท้องถิ่นแต่ละแห่งเป็นผู้แต่งตั้งผู้อำนวยการ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินนโยบายการศึกษาในเขตนั้น ๆ

จำนวนโรงเรียน

จำนวนสถาบันการศึกษา ครู นักศึกษา และนักเรียน มีดังนี้ (เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2510) คือ :

	สถาบัน	ครู	นักเรียนหรือ นักศึกษา
โรงเรียนอนุบาล	9,081	55,206	1,221,755
โรงเรียนประถม	25,687	349,617	9,584,060
โรงเรียนมัธยม	11,851	244,470	5,555,762
โรงเรียนไฮสกูล	4,059	201,302	4,480,136
โรงเรียนไฮสกูล (ภาคพิเศษ)	2,091	27,724	507,159
วิทยาลัย	413	24,481	194,997
วิทยาลัยเทคนิค	54	2,918	28,759
มหาวิทยาลัย	346	93,180	1,044,269
โรงเรียนสอนคนตาบอด, คนหูหนวก, คนพิการ	353	9,691	46,330
โรงเรียนสอนวิชาพิเศษ	7,891	93,355	1,443,362

ห้องสมุด, พิพิธภัณฑ์ และสถาบันอื่น ๆ ที่มีบทบาททางการศึกษาไม่น้อย ในเดือนกันยายน 2506 มีห้องสมุดสาธารณะ 180 แห่ง ซึ่งมีหนังสือรวมทั้งสิ้น 18,886,137 เล่ม ในระยะสิบสองเดือนก่อนหน้านั้นมีผู้ใช้ห้องสมุด 22 ล้านคน มีพิพิธภัณฑ์ 218 แห่ง, สวนสัตว์ 26 แห่ง, พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ 36 แห่ง และสวนพฤกษชาติ 19 แห่ง

ในเดือนพฤษภาคม 2509 มีนักศึกษาชาวต่างประเทศจำนวน 6,990 คน กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยญี่ปุ่น ในจำนวนนี้เป็นนักศึกษาเกาหลี 3,206 คน นักศึกษาจีน 2,050 คน และนักศึกษามาเมริกัน 407 คน ชาวชนจากประเทศต่าง ๆ ในเอเชียมาสู่ประเทศญี่ปุ่นมากขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อรับการฝึกฝนในสถาบันวิทยาศาสตร์และวิทยาการต่าง ๆ รวมทั้งตามโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ

วิทยาศาสตร์

ในประเทศญี่ปุ่น การวิจัยในด้านวิทยาศาสตร์ได้ก้าวหน้าไปมากในรอบสิบปีที่ผ่านมา

จากระบบการศึกษาในประเทศญี่ปุ่นไม่ว่าระดับใดก็ตาม การศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และวิทยาการเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของหลักสูตรโรงเรียน ประมาณ 30 เปอร์เซ็นต์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเรียนวิชาเฉพาะในสาขาวิทยาศาสตร์สาขาใดสาขาหนึ่ง

ในด้านการค้นคว้าวิจัยทางวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ผู้นำสองท่านของญี่ปุ่น ก็คือ ดร. ฮิเดกิ ยูกาวา (Dr. Hideki Yukawa) ผู้ได้รับรางวัลโนเบลในปี 2492 จากผลงานด้านคณิตศาสตร์ที่ได้คิดการมีอยู่ของเมซอน กับ ดร. ซินอิชิโร โทโมะเนงา (Dr. Shin-ichiro Tomonaga) ผู้ได้รับรางวัลโนเบลในปี 2508 จากผลงานความสำเร็จในการตั้งทฤษฎี "re-normalization" และในการประยุกต์ทฤษฎีนี้ในสาขาแคว้นควมโน้มถ่วงโทโรไดนามิกส์

ผลงานประมาณ

ในปี 2499 คณะกรรมาธิการพลังงานปรมาณูแห่งประเทศญี่ปุ่น ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อกำหนดนโยบายขั้นมูลฐานสำหรับการค้นคว้าวิจัย การพัฒนา และการใช้พลังงานปรมาณูเพื่อสันติ

ศูนย์พัฒนาพลังงานปรมาณูของญี่ปุ่น ตั้งอยู่ที่โตโคโมระ ซึ่งอยู่ชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิก ห่างจากโตเกียวไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 110 กิโลเมตร สถาบันที่สำคัญสองแห่งตั้งอยู่ในที่นี้ แห่งหนึ่งก็คือสถาบันวิจัยพลังงานปรมาณูแห่งประเทศญี่ปุ่น ซึ่งไม่เพียงแต่รับผิดชอบในการวิจัยเพื่อนำพลังงานปรมาณูมาใช้เป็นประโยชน์เท่านั้น ยังรับผิดชอบเพื่อใช้ในอนาคตกรรมต่าง ๆ และอีกแห่งหนึ่งก็คือ บรรษัทเชื้อเพลิงปรมาณูซึ่งมีหน้าที่พัฒนาวัสดุเกี่ยวกับปรมาณู นอกจากนั้น บริษัทพลังงานปรมาณูแห่งประเทศญี่ปุ่นยังมีเตาปฏิกรณ์ปรมาณูสำหรับกำเนิดกระแสไฟฟ้าเป็นแห่งแรกในหมู่บ้านโตโคโมระนี้

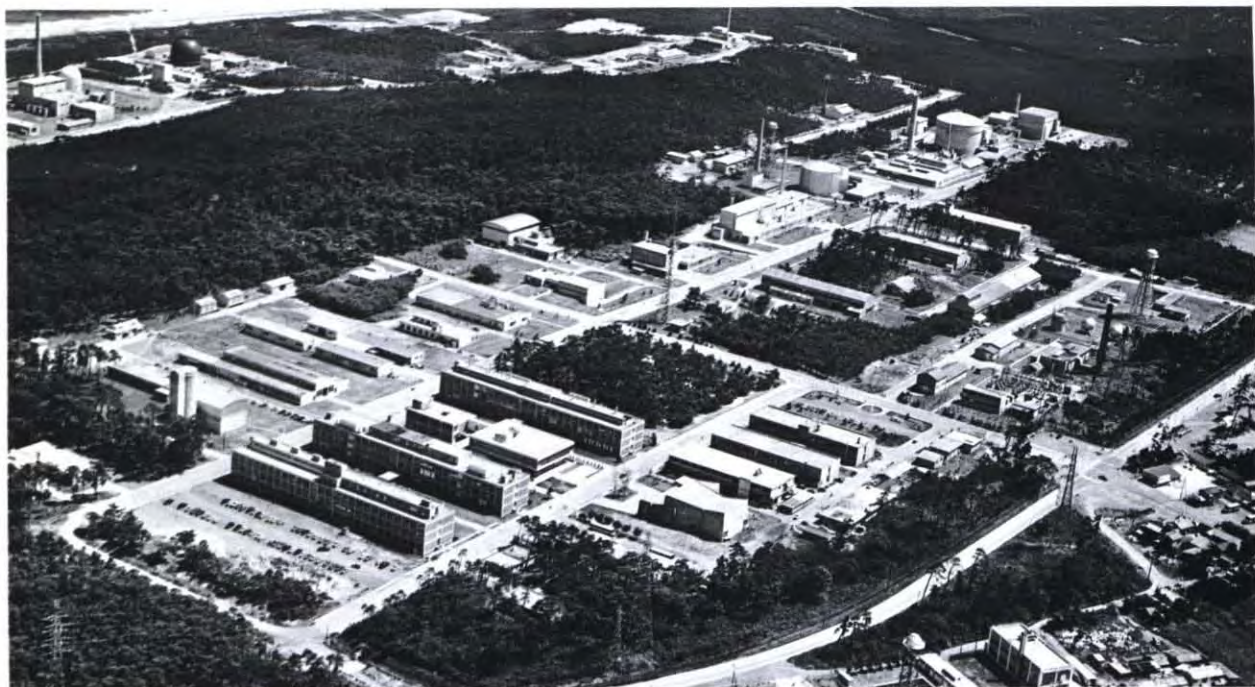
ศูนย์นี้มีเตาปฏิกรณ์ปรมาณูสำหรับใช้ในด้านวิจัย 4 เตา อาทิ เช่น เตาที่ 3 ซึ่งสร้างขึ้นภายในประเทศ ใช้สำหรับผลิตเรดิโอไอโซโทป ส่วนเตาที่ 4 ซึ่งผลิตขึ้นภายในประเทศญี่ปุ่นเหมือนกันก็ใช้ในด้านการวิจัยและพัฒนาสิ่งบ่งชี้การแผ่รังสีสำหรับเรือใช้พลังปรมาณูลำแรกของญี่ปุ่น

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัย 4 แห่งมีเตาปฏิกรณ์ปรมาณูสำหรับการฝึกงานและการวิจัยอีกด้วย

นักวิทยาศาสตร์ปรมาณูของญี่ปุ่นกำลังศึกษาเพื่อการใช้พลังงานปรมาณูให้เป็นประโยชน์ในด้านต่างๆ สถาบันการเพาะปลูกด้วยการแผ่รังสีกำลังทดลองการใช้การแผ่รังสีสำหรับปรับปรุงและการ

จรวดแลมด้าส์ทอน อันเป็นความร่วมมือของญี่ปุ่นในความก้าวหน้าทางด้านวิจัยอวกาศ ▶

เพาะปลูกพืชผล สถาบันวิทยาศาสตร์รังสีวิทยาแห่งชาติกำลังศึกษาค้นคว้าในด้านการใช้รังสีในการแพทย์ และสถานวิจัยทางอากาศก็กำลังศึกษาการใช้รังสีเคมีในอุตสาหกรรม

ในด้านโครงการระหว่างประเทศสำหรับการวิจัยปรมาณู ญี่ปุ่นกำลังร่วมมือในโครงการฝึกผู้ชำนาญ การส่งวิศวกรและนักวิทยาศาสตร์ไปศึกษาต่อและการแลกเปลี่ยนข่าวสารและข้อมูลต่างๆ ญี่ปุ่นเป็นสมาชิกของการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ ซึ่งได้มีการประชุมทั่วไปครั้งที่ 9 ในโตเกียวในเดือนกันยายน 2508 ซึ่งเป็นครั้งแรกที่ได้มีการประชุมนอกนครเวนิส อันเป็นที่ตั้งสำนักงานใหญ่ถาวร

การวิจัยด้านอวกาศ

การวิจัยด้านอวกาศในประเทศญี่ปุ่นซึ่งได้เริ่มขึ้นในปี 2498 มีจุดประสงค์สองประการ คือ เพื่อวิจัยวิทยาศาสตร์โดยเฉพาะ และเพื่อใช้ผลจากการวิจัยนี้ในการเสริมสร้างมนุษยชาติให้ดียิ่งขึ้น

การพัฒนาด้านนี้ได้ก้าวหน้าไปโดยสม่ำเสมอและอย่างรวดเร็ว จากจรวดเล็กๆ ในตอนต้นๆ จนถึงการผลิตจรวดชุดคัมบ้า และจรวดชุดแลมด้าที่ใหญ่ขึ้น ไปอีกสำหรับใช้สำรวจอวกาศ ในปี 2501 ได้ส่งจรวดชุดคัมบ้า 6 รวม 13 ลูก อันเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม นอกจากนั้นจรวด 34 ลูก รวมทั้งจรวดแลมด้าสามท่อน ได้ส่งขึ้นไปร่วมในการสำรวจอวกาศในปีสุริยสงบสากลปี 2507 ถึง ปี 2508

ในขณะนี้ ญี่ปุ่นกำลังเตรียมการยิงดาวเทียมลูกแรกอยู่ ดาวแรกของโครงการนี้คือ การทดลองส่งจรวดชุดแลมด้า 4S ซึ่งมี 4 ท่อน ติดตามด้วยการส่งจรวดมิว ซึ่งมี 4 ท่อนและจะเป็นจรวดที่ส่งดาวเทียมขึ้นไปในอวกาศ ดาวเทียมลูกแรกที่กำหนดจะส่งเข้าสู่วงโคจรในปี 2511 จะหนัก 70 กิโลกรัม และเป็นวงกลมรูป 26 เหลี่ยม โดยมีเส้นผ่าศูนย์กลาง 75 เซนติเมตร ผิวนอกปกด้วยซิลิกอน และมีสายอากาศรับส่งคลื่นวิทยุ และบรรจุอุปกรณ์สำหรับวัดความหนาแน่นของอิเล็กตรอนและอุณหภูมิจึง ความหนาแน่นของไอออนและรังสีคอสมิก

◀ (ภาพบนซ้าย) ดร. โทโมนาง่า

(ภาพบนขวา) และ ดร. ยูกาว่า ซึ่งเป็นผู้ได้รับรางวัลโนเบลทางฟิสิกส์

(ภาพกลาง) ภาพถ่ายทางอากาศของศูนย์วิจัยพลังงานปรมาณูที่ตำบลโตโค

(ภาพล่าง) เรือ ฟุจิ ซึ่งเป็นเรือสำรวจดินแดนแอนตาร์กติกของญี่ปุ่น

การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการศึกษาวิจัยอวกาศก็ได้ก้าวหน้าไปเท่าเทียมกัน เครื่องมือ "เรโซแนนซ์ โปรบ" ได้พิสูจน์ถึงความสำเร็จอันงดงามในการศึกษาบรรยากาศชั้นไอโอโนสเฟียร์โดยตรง และได้รับการใช้ถึงสามครั้งในโครงการเปรียบเทียบข้อมูลร่วมกันระหว่างญี่ปุ่นกับสหรัฐฯ

สถานที่ปล่อยจรวดของญี่ปุ่นอยู่ที่ศูนย์อวกาศคาโงชิม่า ซึ่งมีเนื้อที่ 510,000 ตารางเมตร บนปลายใต้สุดของเกาะคีวชู ณ ที่นี้มีฐานปล่อยจรวด คัมบ้า, แลมด้า, และมิว รวมทั้งศูนย์ควบคุมการวัดจากระยะไกล, เรดาร์ และเครื่องมือติดตาม

ศูนย์แห่งใหม่และใหญ่กว่า กำลังสร้างขึ้นบนเกาะๆ หนึ่งทางทิศใต้ของเมืองคาโงชิม่า เพื่อขยายสถานที่และอุปกรณ์ต่างๆ สำหรับดาวเทียม ในเมื่อโครงการอวกาศของญี่ปุ่นขยายต่อไปในอนาคตอันใกล้

การสำรวจมหาสมุทรแอนตาร์กติก

ญี่ปุ่นได้ร่วมมือในการสำรวจมหาสมุทรแอนตาร์กติกตั้งแต่ปี 2499 ในเมื่อคณะสำรวจได้ขึ้นบนเกาะออนกูลและตั้งค่ายโชว้า (Showa) ขึ้น และนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา คณะนักสำรวจ 9 คณะ ได้ถูกส่งให้ไปทำการสำรวจ คณะสุดท้ายออกจากโตเกียวในเดือนพฤศจิกายน ปี 2510 บนเรือสำรวจที่ออกแบบเป็นพิเศษ ชื่อ "ฟูจิ"

เรือ "ฟูจิ" เป็นเรือขนาด 7,760 ตัน สามารถดัดน้ำแข็งได้ และเป็นห้องทดลองค้นคว้า และบรรจุทุกสิ่งทุกอย่าง นอกจากจะบรรจุอาหาร เชื้อเพลิง และเครื่องมือสำหรับใช้ที่ค่ายโชว้ารวม 400 ตันแล้ว ยังติดตั้งเครื่องมือเพื่อการสำรวจทางวิทยาศาสตร์ในแขนงต่างๆ เช่น อุตุนิยมวิทยา, รังสีคอสมิก และเส้นแรงแม่เหล็กของโลก

โครงการสำรวจมหาสมุทรแอนตาร์กติกของญี่ปุ่นมุ่งรวมอยู่ในสาขาใหญ่สองสาขา คือ ชีววิทยา และความเป็นไปของบรรยากาศเบื้องบน การสำรวจทางอุตุนิยมวิทยาลูกบนที่กโดยอัตโนมัติและติดต่อกันโดยใช้เครื่องคำนวณอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องชนิดพิเศษได้ถูกใช้สำหรับหาการหมุนเวียนของกระแสอากาศเบื้องบนทวีปแอนตาร์กติก ได้มีการพัฒนารถถังบนหิมะขนาดใหญ่ไว้สำหรับเดินทางสำรวจเข้าไปในดินแดนลึกในเดือนแห่งฤดูใบไม้ผลิ

โครงการในอนาคตกำหนดขยายค่ายโชว้าและการตั้งค่ายขึ้นใหม่ในบริเวณภายในของทวีปด้วย จะมีการเน้นหนักในทางศึกษาน้ำแข็งบนทวีป, โครงสร้างของเปลือกผิวพื้นดิน และเส้นแรงแม่เหล็กของโลก นอกจากนี้ ยังพิจารณาโครงการสำหรับส่งจรวด

ขึ้นไปสำรวจบรรยากาศเบื้องบน และอาจจะรวมทั้งการติดตั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับการผลิตพลังปรมาณูอีกด้วย

สื่อมวลชน

ญี่ปุ่นได้ชื่อว่า เป็นชาติที่ก้าวหน้า หนังสือพิมพ์และนิตยสารพิมพ์ออกจำหน่ายเป็นจำนวนมาก และทำหน้าที่เป็นสื่อสำคัญในการเผยแพร่ข่าวสารไปทั่วประเทศ และที่มีบทบาทสำคัญพอ ๆ กัน ได้แก่ ภาพยนตร์, วิทยุ และโทรทัศน์ ซึ่งได้พัฒนาไปไกลเช่นเดียวกับแห่งอื่น ๆ ในโลก

จากสถิติถึงวันที่ 1 ตุลาคม 2509 ญี่ปุ่นมีหนังสือพิมพ์รายวันออกวางตลาด 123 ฉบับ หนังสือพิมพ์ใหญ่ ๆ ออกทั้งฉบับเช้าและฉบับเย็น ถ้านับฉบับพิมพ์เหล่านี้แยกกันแล้ว จำนวนพิมพ์จำหน่ายทั้งหมดของหนังสือพิมพ์รายวันจะมีประมาณ 45 ล้านฉบับ ซึ่งหมายความว่า ทุกครัวเรือนอ่านหนังสือพิมพ์โดยเฉลี่ยแล้ววันละสองฉบับตามตัวเลขของสหประชาชาติ จำนวนพิมพ์จำหน่ายทั้งหมดของหนังสือพิมพ์รายวันในสหรัฐฯ เท่ากับ 59 ล้านฉบับ, ในสหภาพโซเวียต 39 ล้านฉบับ, ในสหราชอาณาจักร 27 ล้านฉบับ, ในเยอรมันตะวันตก 17 ล้านฉบับ และในฝรั่งเศส 11 ล้านฉบับ

หนังสือพิมพ์ซึ่งพิมพ์จำหน่ายทั่วประเทศนั้น มีจำนวนประมาณครึ่งหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันที่พิมพ์ออกจำหน่ายทั้งหมด หนังสือพิมพ์ที่ใหญ่ที่สุดของญี่ปุ่นได้แก่ อะซะฮิ, ไมนิจิ และโยะมิอูริ ซึ่งฉบับเช้าของหนังสือพิมพ์เหล่านี้อยู่ในระหว่าง 4.1 ล้านถึง 5.1 ล้านฉบับต่อวัน นอกจากนี้หนังสือพิมพ์รายวันฉบับเช้าและฉบับเย็นแล้ว หนังสือพิมพ์เหล่านี้ยังออกนิตยสารรายสัปดาห์, รายเดือน, หนังสือพิมพ์ภาพ และนิตยสารอื่น ๆ อีกด้วย หนังสือพิมพ์ฉบับภาษาอังกฤษมี The Japan Times, The Asahi Evening News, The Mainichi Daily News, และ The Yomiuri.

ในปี พ.ศ. 2510 ปรากฏว่ามีหนังสือพิมพ์ 116 ฉบับ สำนักข่าว 8 แห่ง บริษัทวิทยุและโทรทัศน์ 31 แห่ง เป็นสมาชิกของสมาคมบรรณาธิการและผู้พิมพ์หนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (นิฮอน ซิมบุน เคียวไก)

หนังสือพิมพ์ญี่ปุ่นมีเสรีภาพเต็มที่ในการพิมพ์ ไม่มีหนังสือพิมพ์รายวันฉบับใหญ่ ๆ บริษัทใดมีความสัมพันธ์กับกลุ่มพรรคการเมือง หนังสือพิมพ์ทุกฉบับในญี่ปุ่นเป็นอิสระจากการเมืองอย่างแท้จริง

สำนักข่าวที่สำคัญมีอยู่ 2 แห่งด้วยกัน คือ เกียวโดนิวส์-เซอร์วิส และจิจิ เพรส เกียวโดเป็นสำนักข่าวแบบสหกรณ์ คือไม่หวังผลกำไรโดยแจกจ่ายข่าวให้แก่บรรดาหนังสือพิมพ์ที่เป็น

สมาชิก และ เอ็น. เอ็ช. เค. (บรรษัทกระจายเสียงญี่ปุ่น) รวมทั้งสถานีวิทยุและโทรทัศน์พาณิชย์ที่เป็นสมาชิก

องค์การข่าวต่างประเทศมีเกือบ 100 แห่ง รวมทั้งสถานีวิทยุและโทรทัศน์ มีผู้สื่อข่าวประจำอยู่ในโตเกียว นอกจากบริษัทหนังสือพิมพ์แล้ว ในญี่ปุ่นมีสำนักพิมพ์เกือบ 2,200 แห่ง ในปี 2507 สำนักพิมพ์เหล่านี้พิมพ์หนังสือ 32,000 เล่ม และนิตยสาร 12,000 ฉบับ

วิทยุและโทรทัศน์

ในปัจจุบัน วิทยุและโทรทัศน์ในญี่ปุ่น มีอิทธิพลมากเท่าเทียมกับหนังสือพิมพ์ เมื่อปลายเดือนสิงหาคม 2510 มีวิทยุกว่า 32,660,000 เครื่อง และโทรทัศน์ 26,410,000 เครื่อง ทัศนยะเบียนในประเทศญี่ปุ่น

วิทยุกระจายเสียงในญี่ปุ่นเริ่มมีขึ้นเมื่อปี 2468 ในเมื่อก่อตั้งนิปปอนโฮโซเคียวไก (เอ็น. เอ็ช. เค. หรือบรรษัทกระจายเสียงญี่ปุ่น) ขึ้น เอ็น. เอ็ช. เค. เป็นรัฐวิสาหกิจ ซึ่งดำเนินการโดยคณะกรรมการชุดหนึ่งและมีรายได้จากค่าธรรมเนียมซึ่งเจ้าของวิทยุและเครื่องรับโทรทัศน์เป็นผู้เสีย

ในเดือนธันวาคม 2509 เอ็น. เอ็ช. เค. มีสถานีวิทยุกระจายเสียง 303 แห่ง ซึ่งส่งกระจายเสียงแยกเป็นสองข่ายงานทั่วไปทุกหนทุกแห่งของประเทศ

บรรษัทกระจายเสียง เอ็น. เอ็ช. เค. เริ่มส่งรายการโทรทัศน์ในปี 2496 และในปัจจุบันมีสถานีส่งโทรทัศน์ 1,120 แห่ง

การกระจายเสียงโดยบริษัทการค้าเริ่มมีขึ้นในปี 2494 ในเดือนพฤษภาคม 2509 มีบริษัทพาณิชย์ที่ส่งวิทยุอย่างเดียว 13 แห่ง, ที่ส่งโทรทัศน์อย่างเดียว 13 แห่ง และที่ส่งวิทยุและโทรทัศน์ 33 แห่ง บริษัทเหล่านี้ทำการส่งโทรทัศน์จาก 449 สถานี และส่งวิทยุกระจายเสียงจาก 145 สถานี ซึ่งรับได้เกือบทั่วทุกแห่งในญี่ปุ่น ในปี 2508 รายได้จากค่าโฆษณาทั้งหมดของบริษัทวิทยุและโทรทัศน์พาณิชย์มีจำนวนถึง 127,100 ล้านเยน รายได้จากค่าโฆษณาทางโทรทัศน์มีจำนวนถึง 37 เปอร์เซ็นต์ของค่าใช้จ่ายในการโฆษณาทั้งหมดของญี่ปุ่นในปี 2507

ไซฟู เคิจิงะฮาระ ศิลปินผู้เชี่ยวชาญศิลปะโอเคเนน่าและอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนจัดดอกไม้ไซะเงะจิ ▶

ในปี 2503 ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่สองในโลกต่อจากสหรัฐอเมริกาที่ได้เริ่มต้นส่งโทรทัศน์สีเป็นประจำ ทุกวันนี้สถานีส่งโทรทัศน์สี 9 แห่ง รวมทั้ง เอ็น. เอช. เค. ทำการส่งรายการโทรทัศน์สี ในปี 2508 เอ็น. เอช. เค. ได้ลงครบรอบ 30 ปีแห่งการส่งกระจายเสียงรายการนานาชาติที่เรียกว่า “เรดิโอ แจแปน” ซึ่งในปัจจุบันส่งไปยัง 18 ทิศทางทั่วโลกถึง 23 ภาษา โดยมีชั่วโมงส่งวันละถึง 36 ชั่วโมง

วรรณคดี

วรรณคดีญี่ปุ่นในสมัยปัจจุบัน ก็เช่นเดียวกับสิ่งอื่น ๆ ในญี่ปุ่น คือ กำเนิดจากสิ่งต่าง ๆ มากมายหลายสาขา อันได้แก่อิทธิพลทางคลาสสิกจากประเทศจีนสมัยโบราณ ความคิดแบบต่าง ๆ ของตะวันตก และคุณสมบัติประจำชาติของญี่ปุ่นเองที่ได้สืบเนื่องกันมาเป็นเวลานาน

งานด้านวรรณกรรมเก่าแก่ที่สุด 2 ชิ้นของญี่ปุ่น ซึ่งมีเหลืออยู่จนได้มีอิทธิพลอย่างใหญ่หลวงมาจนถึงปัจจุบันชิ้นหนึ่ง คือ “โคจิกิ” (Kojiki) บันทึกเรื่องราวโบราณ ซึ่งเป็นบทร้อยแก้วที่เชื่อกันว่าเขียนขึ้นในปี พ.ศ. 1255 “มันเนียวชู” (Manyōshū) อันเป็นบทร้อยกรองต่าง ๆ ซึ่งรวบรวมขึ้นในปี พ.ศ. 1313

ศตวรรษที่ 9 เป็นระยะที่ได้มีการติดต่อกันโดยตรงระหว่างญี่ปุ่นกับจีน วรรณคดีคลาสสิกของจีนได้เป็นแม่บทและมีอิทธิพลต่อวรรณคดีญี่ปุ่นในสมัยนั้น ต่อมาการติดต่อได้ขาดระยะลง และติดตามด้วยสมัยแห่งการวิวัฒนาการงานอิทธิพลของต่างประเทศมาเป็นของตนเอง และนักเขียนชาวญี่ปุ่นได้เขียนวรรณคดีแบบของตนเองขึ้น การประดิษฐ์อักษร “คะนะ” (Kana) ซึ่งเป็นคำแทนเสียงที่คิดขึ้นโดยการดัดแปลงอักษรจีนให้เขียนง่ายเข้านั้น ได้มีส่วนช่วย ในการพัฒนาทางด้านวรรณคดี ญี่ปุ่นให้มีลักษณะพิเศษยิ่งขึ้น

“ทะเคะโทริ โมะโนะซะคะริ” (Taketori Monogatari) ซึ่งเขียนขึ้นประมาณ ปี พ.ศ. 1354 นั้น ถือกันว่า เป็นนวนิยายชิ้นแรก ของญี่ปุ่น ต่อจากนั้นได้แก่เรื่อง “เกนจิ โมะโนะซะคะริ” (Genji

◀ (ภาพบน) วันหนังสือที่เป็นศูนย์รวมของหนังสือทุกประเภทมีจำนวนร้อย ๆ แห่ง

(ภาพล่าง) ห้องส่งทีวี. สำหรับถ่ายทอดรายการโทรทัศน์ขนาดใหญ่ มักใช้จัดรายการสดบ่อย ๆ

Monogatari) (การผจญภัยของเจ้าชายเกนจิ) ซึ่งเป็นเรื่องรัก-ใคร่ที่บรรยายชีวิตในรั้วในวังสมัยศตวรรษที่ 11 เรื่องนี้เขียนขึ้นโดยสตรีชาววังซึ่งเป็นที่รักประพันธ์ และนักแต่งบทกวีที่มีความสามารถเป็นพิเศษผู้หนึ่ง

ในระยะสมัยนั้น “วะกะ” (Waka) อันเป็นบทร้อยกรอง 31 พยางค์ ซึ่งแบ่งวรรคเป็น 5-7-5-7-7 ได้เป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายในหมู่สตรีชาววัง, ขุนนาง และนักบวช ในปี 1448 ได้มีการรวบรวมบทร้อยกรอง “โคะกินชู” (Kokinshū) ขึ้นเป็นครั้งแรกตามพระบัญชาของจักรพรรดิ

การที่พวกนักรบได้กลายเป็นบุคคลชั้นปกครองประเทศ ทำให้ระยะตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 12 เป็นระยะเวลาประมาณ 150 ปี ที่นัยยะเกี่ยวกับสงครามเป็นที่แพร่หลาย แต่กระนั้นก็ได้ทำให้วะกะเสื่อมความนิยมไปโดยแม่แต่น้อย

วรรณกรรมที่ขึ้นชื่อในศตวรรษที่ 13 คือ นิยายรักอิงประวัติศาสตร์เรื่อง “เฮเคะ โมโนะซะคะริ” (Heike Monogatari) (นิยายของเฮเคะประมาณ ปี พ.ศ. 1776) ซึ่งในนิยายเรื่องนี้ นักรบได้กลายเป็นวีรบุรุษแทนที่พวกนักรบในราชสำนัก

ศตวรรษที่ 16 เป็นยุคแห่งสงครามกลางเมือง จึงไม่ค่อยมีวรรณคดีเกิดขึ้น แต่การฟื้นฟูครั้งใหญ่ในด้านวรรณกรรมได้เริ่มขึ้นในระยะหลังของศตวรรษที่ 17 นวนิยายต่าง ๆ ของไซเคกุ Saikaku (พ.ศ. 2185-2236) และบทละครของ จิกะมัทสึ มอนซาเอมอน (Chikamatsu Monzaemon) (พ.ศ. 2196-2267) ได้เขียนขึ้นสำหรับผู้อ่านชนชั้นต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งรวมทั้งชนชั้นพ่อค้าซึ่งมีฐานะขึ้นใหม่ร่วมอยู่ด้วย และมีคุณค่าในทางวรรณคดีเป็นอย่างดี

ในระยะนี้เองได้เกิดมี “ไฮกุ” (Haiku) อันเป็นบทร้อย-กรองแบบใหม่ กวีไฮกุผู้ยิ่งใหญ่ที่สุด คือ “บาโช” (Bashō) (2187-2237)

กลิ่นแห่งวรรณคดีตะวันตกได้พัดเข้าสู่ญี่ปุ่นในระหว่างศตวรรษที่ 19 บางครั้งก็ช่วยเสริมกำลัง และบางครั้งก็ก่อให้เกิดความสับสนแก่วรรณกรรมญี่ปุ่น ติดตามด้วยระยะอันน่าตื่นเต้นแห่งการทดลองและพัฒนาทางด้านวรรณกรรม

วรรณคดีญี่ปุ่นได้รับการปรุงแต่งจากกระแสกลิ่นแห่งความคิดแบบตะวันตก เช่น ลัทธิเสรีนิยม, ลัทธิยิวทิเลเทรียน, ลัทธิถืออุดมการณ์ และโรแมนติซิซึม นักเขียนญี่ปุ่นได้หันไปจับปากกาเขียนนวนิยายแบบตะวันตก ความโน้มเอียงและความคิดเห็นต่าง ๆ ที่ได้จากตะวันตกก็เฟื่องฟูต่อมา

นักประพันธ์ที่มีชื่อ เช่น โอไก โมริ (Ogai Mori) และ โซเซกิ นัทสึเมะ (Sōseki Natsume) ได้ผลิตผลงานของเขาขึ้นในตอนขึ้นคริสต์ศตวรรษใหม่ วรรณกรรมเหล่านี้ยังเป็นที่อ่านกันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน

วรรณคดี ตะวันตกเป็นจำนวนมาก ได้ถูกแปลออกเป็นภาษาญี่ปุ่น และชื่อของนักประพันธ์ผู้ยิ่งใหญ่ของตะวันตก เช่น เชคสเปียร์, เกอเต้ และดอลสโตย จนถึงนักประพันธ์ชั้นยอดในยุคนั้นปัจจุบัน ดูจะเป็นที่คุ้นเคยในญี่ปุ่นเช่นเดียวกับในประเทศของนักประพันธ์เหล่านั้นเองทีเดียว

แม้ว่าวรรณคดีตะวันตกจะได้เข้ามาสู่ญี่ปุ่น แต่แบบวรรณกรรมดั้งเดิมของญี่ปุ่นก็ยังคงเฟื่องฟูอยู่ ยกตัวอย่างเช่น ละครและไฮกุ นั้นนักกวีที่แท้เป็นกวีอาชีพและกวีสมัครเล่นเป็นจำนวนมากนิยมเขียนขึ้นด้วยความสามารถและด้วยใจรัก ดังเช่นพวกในราชสำนักในสมัยก่อน

ตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สอง งานวรรณกรรมของญี่ปุ่นได้เป็นที่รู้จักกันในประเทศมากขึ้น นวนิยายยุคปัจจุบันที่ถูกแปลเป็นภาษาอังกฤษและได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย ได้แก่เรื่อง “กลับลั่น” โดย จิโร โอะซะวะระจิ, “เสียงกึ่งวาลจากคลื่น” และนวนิยายเรื่องอื่นๆ โดย บุคิโอะ มิซึมา, “เมืองหิมะ” โดย ยะซุนาริ ควะบะระตะ (Yasunari Kawabata) และ “คนชอบบุง” โดย จุนอิชิโร ตะนิซะกิ (Junichiro Tanizaki) เรื่อง “การผจญภัยของเจ้าชายเคนจิ” แปลโดย อารีเชอร์ วาลี และงานแปลจากวรรณคดีคลาสสิกอื่นๆ ของญี่ปุ่นก็เป็นที่นิยมอ่านกันอย่างแพร่หลาย

ศิลป

ศิลปญี่ปุ่นในบัจจุบันมีหลายแขนงเช่นเดียวกับความเก่าแก่ โดยมีศิลปอันล้ำค่าในอดีต และมีความอดสาเหบากันในการสร้างสรรด้วยศรัทธาอันแรงกล้าดังจะเห็นได้ในบัจจุบัน

ศิลปกรรมญี่ปุ่นซึ่งเก่าแก่ที่สุดคงเหลือมาถึงบัจจุบัน คือ รูปปั้นดินในสมัยหินและรูปสลักหิน ซึ่งคงจะเป็น ของ ในสมัยหลังจากนั้น สิ่งประดิษฐ์ต่อมาได้แก่ รูปจำลองที่ฝังศพปั้นด้วยดินเหนียว ซึ่งเรียกว่า ฮะนิวะ (Haniwa) ซึ่งขุดพบในฮวงซุ่ยโบราณ สิ่งเหล่านี้ แสดงถึงความก้าวหน้าทางเทคนิคบ้าง และในบัจจุบันได้รับการตีค่าอย่างสูงว่าเป็นตัวอย่างของศิลปโบราณ

เมื่อพุทธศาสนาได้เข้าสู่ประเทศญี่ปุ่นในปี พ.ศ. 1081 ญี่ปุ่นก็เริ่มเข้าสู่สมัยแห่งความเฟื่องฟูในด้านศิลปวิทยา ซึ่งเจริญถึงขีดสูงสุด ในสมัยอะซึกะ (Asuka) (พ.ศ. 1081-1189) โดยศิลปต่างๆ ได้รับการสนับสนุนภายใต้การอุปถัมภ์ของจักรพรรดิ ได้มีการสร้างวัดพุทธศาสนาเป็นจำนวนมากในสมัยนี้ รวมทั้งโฮริวจิ (Hōryū-ji) อันสวยงามใกล้เมืองนารา ซึ่งเชื่อกันว่า เป็นสิ่งก่อสร้างด้วยไม้ที่เก่าแก่ที่สุดในโลก

อิทธิพลของพุทธศาสนานั้น จะเห็นได้ชัดเป็นพิเศษในด้านปฏิมากรรมซึ่งรุ่งเรืองอยู่ในสมัยนี้ โดยมีลักษณะเน้นให้เห็นถึง

ความน่าเกรงขามและความสูงส่ง ส่วนลักษณะนั้นสร้างไปตามความนึกฝัน

สมัยอะฮุกุโฮ (Hakuhō) (พ.ศ. 1189-1253) ซึ่งต่อจากสมัยอะซึกะเป็นระยะที่รับอิทธิพลจากจีนและอินเดียมาก แบบเรียบๆ และความรู้สึกที่กระด้างของรูปปั้น ในสมัยอะซึกะได้กลายมาเป็นความสง่างามนวลและมีชีวิตชีวา

สมัยเทมเปียว (Tempyō) (พ.ศ. 1253-1327) เป็นยุคทองของพุทธศาสนาและปฏิมากรรมทางพุทธศาสนาในญี่ปุ่น เราอาจจะเห็นงานชิ้นสำคัญๆ ของสมัยนี้ ในเมืองนาราหรือบริเวณใกล้เคียง ศิลปินยุคนี้สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะที่เหมือนของจริง ประกอบกับความสงบอันหาได้ยากยิ่ง

ต่อมาในสมัยโจกัน (Jōgan) (พ.ศ. 1327-1442) การใ้ความรู้สึกแบบใช้ความคิดนั้นได้กลับคืนมาอีก สมัยนี้ ปฏิมากรรมได้รับอิทธิพลจากคำสอนในเรื่อง ความประหลาดมหัศจรรย์ของศาสนาพุทธนิกายมิกเกียว รูปปั้นของสมัยนี้มีขนาดใหญ่โตและดูมีความเร้นลับแฝงอยู่

สมัยโจกันเป็นสมัย 100 ปีแรกของสมัยเฮอัน (Heian) ซึ่งติดต่อไปจนถึง พ.ศ. 1735 ในสมัยนี้ตระกูลฟูจิวาระเรืองอำนาจ และลักษณะของปฏิมากรรมในสมัยนี้ มีความงดงามประณีตและบางครั้งก็ทำให้ความแข็งแรงน้อยลงไป

การติดต่อกับประเทศจีนได้หยุดชะงักลง และอิทธิพลจากต่างประเทศก่อนหน้านี้ได้ถูกคัดค้านเพื่อจะคิด ประดิษฐ์ศิลปญี่ปุ่นแบบใหม่ขึ้น ศิลปแบบใหม่ที่ได้ก่อรูปขึ้นในสมัยนี้ มีลักษณะแบบบางประณีตและงดงาม ลักษณะเหล่านี้จะเห็นได้จากสถาปัตยกรรมชั้นเยี่ยมของสมัยนี้ด้วย ตัวอย่างของความงดงามและกลมกลืนกันของสถาปัตยกรรมสมัยเฮอัน คือ โฮโต (วิหารหงส์) ในวัดเบียวโดอัน ใกล้ๆ กับเกียวโต

เกือบจะนับได้ว่า เป็นครั้งแรกที่การเขียนภาพได้มีฐานะสำคัญขึ้นในสมัยนี้ ภาพเขียนที่รู้จักกันในชื่อว่า ยะมะโตะเอะ (Yamatōe) และศิลปของเอะมะกิโมะโนะ (Emakimono) (ภาพเขียนบนกระดาษม้วนใช้แขวน) ก็ได้พัฒนาขึ้นในสมัยนี้

ความเคร่งครัดของการปกครองโดยชนชั้นนักบวชและศาสนาพุทธนิกายเซ็น ได้สะท้อนให้เห็นในสมัยคามาคุระ (Kamakura) ซึ่งเป็นสมัยต่อมา (พ.ศ. 1735-1876) ปฏิมากรรมในสมัยนี้มีลักษณะเหมือนของจริงมากที่สุด และดูมีชีวิตชีวา อิทธิพลของศาสนาพุทธนิกายเซ็น (Zen) สะท้อนให้เห็นถึงความบริสุทธิ์และ

พระพุทธรูปหนึ่งพันองค์ที่วิหารชั้นชู้ชั้นเงินโตของวัดเมียวโฮอันในเกียวโต ▶

ความเรียบ ๆ ของสถาปัตยกรรมในสมัยนี้ ร่องรอยของอิทธิพลแบบแผนซึ่งสร้างขึ้นในสมัยคามะกุระอาจพบเห็นได้ในสถาปัตยกรรมญี่ปุ่นตราบนานเท่าทุกวันนี้ ภาพเขียนบนกระดาษม้วนและภาพเขียนรูปคนก็เป็นที่ยอมรับกันมากในยุคนั้น

ชิมิเอะ เขียนด้วยพู่กันฝีมือประณีตโดยใช้หมึกดำก็ได้วิวัฒนาการขึ้นในสมัยมุโระมาจิ (Muromachi) (พ.ศ. 1876-2116) การเขียนภาพแบบนี้มีต้นกำเนิดจากภิกษุในภายหลังซึ่งมีความคุ้นเคยกับศิลปะราชวงศ์หมิงของจีน

ต่อจากนั้น สมัยโมะโมะยาม่า (Momoyama) (พ.ศ. 2116-2146) เป็นสมัยของการเปลี่ยนแปลง และเป็นสมัยแสดงศิลปออกมอย่างใหญ่หลวง ศิลปินใช้สีสดใสและออกแบบอย่างละเอียด ประณีต มีการประดิษฐ์ฉากพับอันหรูหรางดงาม ปราสาทและวัดวาอารามตกแต่งด้วยไม้แกะสลักอย่างประณีต และเริ่มมีการสวมหน้ากากซึ่งประดิษฐ์ด้วยศิลปะชั้นสูงในการแสดงละครโน

ศิลปะอย่างเด็บบัซซอสึเอ็งที่สูงสุดในสมัยโทกุกาวะ (Tokugawa) (พ.ศ. 2146-2410) เห็นจะได้แก่ภาพพิมพ์ อุกิโยเอะ (Ukiyoe) ซึ่งแพร่หลายในหมู่สาธารณชนเป็นอันมาก และเป็นที่ยอมรับกันดีว่า ในครั้งหลังของศตวรรษที่ 19 อุกิโยเอะได้มีอิทธิพลต่อศิลปะยุโรป ในสมัยโทกุกาวะปฏิบัตการรวมเสียมโทรมลง แต่ฝีมือการช่างต่าง ๆ ได้ก้าวหน้าไปไม่น้อย

ในการพิจารณาศิลปะญี่ปุ่น สิ่งที่จะต้องกล่าวถึงเป็นพิเศษ คือ พระราชวังคะจิระ (Katsura) ในเมืองเกียวโตซึ่งสร้างขึ้นในสมัยโทกุกาวะยุคต้น พระราชวังนี้มีชื่อเสียงในด้านความกลมกลืนอย่างหาที่มิได้ และสร้างอย่างเรียบ ๆ ซึ่งหาได้ยากอีกด้วย อุทยานในพระราชวังถือกันว่าเป็นตัวอย่างอันยอดเยี่ยมที่สุดของสวนที่ศานาแบบญี่ปุ่น

ครั้งหลังของศตวรรษที่ 19 เป็นระยะที่ศิลปะญี่ปุ่นได้รับเอาอิทธิพลตะวันตกเข้าไว้ ในปัจจุบันศิลปะแบบตะวันตกและแบบดั้งเดิมของญี่ปุ่นอยู่ข้างเคียงกัน และบางครั้งก็ผสมผสานกันเกิดเป็นศิลปะแบบใหม่ซึ่งรับเอาของทั้งสองสิ่งไว้ และทำให้เกิดพลังอันใหม่ขึ้น

ชาวญี่ปุ่นมีความสนใจอย่างลึกซึ้งในด้านศิลปะทั้งเป็นผู้ชมและเป็นศิลปินเอง การเขียนภาพและการวาดภาพเป็นงานอดิเรกอย่างหนึ่งซึ่งเป็นที่นิยมกันมาก ตลอดปีจะมีการแสดงศิลปกรรมต่าง ๆ เสมอ

- ◀ ศิลปการดนตรีในญี่ปุ่นมีแบบตะวันตกรวมอยู่ด้วย :
(ภาพบน) วงตรียางค์ เอ็น. เอ็ช. เค. เป็นวงตรียางค์ที่เก่าแก่และมีชื่อเสียงที่สุดในญี่ปุ่น
(ภาพล่าง) คาราฮงยูงแห่งคณะระบำที่โรงละครกักไซ ในโตเกียว

ในเมืองใหญ่ ๆ ซึ่งดึงดูดฝูงชนเป็นจำนวนมาก การแสดงศิลปประจำปีที่มีประทับใจที่สุดและเก่าแก่ที่สุดของญี่ปุ่น ได้แก่การแสดงศิลปนิทเท็น (Nitten) ซึ่งรวมหลายแขนง การได้รับคัดเลือกผลงานให้แสดงในนิทเท็นนี้ ถือกันว่าเป็นเกียรติทางศิลปกรรมสูงสุดของประเทศ

ตั้งแต่สงครามเป็นต้นมา ได้มีการแลกเปลี่ยนทางด้านศิลปกันอย่างคึกคักกับประเทศต่าง ๆ ภาพเขียนและศิลปกรรมอื่น ๆ ของญี่ปุ่นเป็นจำนวนมากได้ถูกนำออกแสดงในต่างประเทศ และได้มีการแสดงงานศิลปของต่างประเทศในประเทศญี่ปุ่นบ่อย ๆ

การแสดงศิลปกรรมนานาชาติแห่งญี่ปุ่น ซึ่งรู้จักกันในนามของ "โตเกียว เบ็ยงนาเล่" (การแสดงสองปีต่อครั้งที่โตเกียว) นั้น ในปัจจุบัน ถือกันว่าเป็นหนึ่งในการแสดงศิลปกรรมใหญ่ที่สุดแห่งในโลก

ความรักในศิลปและธรรมชาติของชาวญี่ปุ่น สะท้อนให้เห็นในรูปต่าง ๆ ของชีวิตประจำวัน, ในสถาปัตยกรรม, ในความนิยมในการจัดดอกไม้ และพิธีน้ำชา

ดนตรี

ฐานะอันพิเศษของญี่ปุ่นในโลกแห่งการดนตรีได้ปรากฏขึ้นในปี พ.ศ. 2503 ด้วยการจัดการประชุมกันระหว่างดนตรีตะวันตกและตะวันตกในโตเกียว นักดนตรีชั้นนำและผู้ทรงคุณวุฒิจากส่วนต่าง ๆ ในโลกได้มารวมกันอย่างมากมายเป็นประวัติการณ์ และในการที่เล็งเกากรุงโตเกียวเป็นที่ชุมนุมกันนั้น ย่อมเป็นการนั้นให้เห็นว่า ในด้านการดนตรีนั้น ตะวันออกและตะวันตกได้มาพร้อมกันแล้วในญี่ปุ่น

ดนตรีต่าง ๆ ของตะวันตกได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของวงการดนตรีของญี่ปุ่นมากเท่า ๆ กับดนตรีญี่ปุ่นที่เล่นด้วย ซามิเซน, (Shamisen), ซลู่ หรือ โคะโตะ (Koto) ในปัจจุบัน ดนตรีแจ๊สสมัยใหม่ก็เป็นที่แพร่หลายพอ ๆ กับเพลงสมัยเก่าของญี่ปุ่น

ดนตรีญี่ปุ่นมีหลายประเภทต่าง ๆ กัน แบบเก่าแก่ที่สุดแบบหนึ่ง ซึ่งยังคงรักษากันไว้ในราชสำนัก และในศาลเจ้าชินโต (Shinto) บางแห่ง คือ กะงักกุ (Gagaku) ดนตรีและนาฏศิลป์ประจำราชสำนัก ดนตรีแบบนี้มีต้นกำเนิดจากดนตรีซึ่งนำเข้าสู่ญี่ปุ่นมาจากประเทศจีนในสมัยราชวงศ์ถังในศตวรรษที่ 7 เป็นศิลปะที่มีความหรูหราและก่อให้เกิดภาพแบบแผนอันประณีตงดงามของสมัยที่ล่วงมาแล้ว มีการแสดงกะงักกุให้ประชาชนชมเป็นบางครั้งบางคราวในญี่ปุ่น และในปี พ.ศ. 2502 ได้มีการแสดงกะงักกุในนครนิวยอร์กและตามสถานที่ต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกา

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

ก้าวหน้าไปมาก และมีลักษณะของตัวเอง ปัจจุบันละครหุ่นมีแสดง อยู่ตามชนบทในเกาะ ชิโกกุ และแถบอื่น ๆ ในญี่ปุ่น โดยฐานะเป็น ศิลปินเมือง ความสนใจในละครหุ่นบุนระกุในต่างประเทศได้เพิ่ม ขึ้นอย่างสม่ำเสมอ และละครหุ่นบุนระกุชุดแรกที่ได้แสดงนอก ประเทศญี่ปุ่นได้ท่องเที่ยวแสดงไปในสหรัฐอเมริกาในฤดูใบไม้ผลิ ปี 2509

คะบุกิ ละครที่มีชื่อเสียงที่สุดของญี่ปุ่นมีต้นกำเนิดมาจาก ละครโนและละครหุ่นบุนระกุ ตลอดจนรวมเอาศิลปะการละครอื่น ๆ ในสมัยก่อน ๆ เข้าไว้ด้วย คะบุกิได้พัฒนาจนมีแบบแผนเช่นใน ปัจจุบัน ในตอนปลายศตวรรษที่ 17 ในสมัยแรก ๆ ใช้สตรีแสดง ต่อมาจึงใช้เด็กหนุ่มแสดง แต่หลังจากที่ได้มีการวางแบบแผนดังที่ เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ จึงใช้เฉพาะผู้ชายเท่านั้นในการแสดง

คะบุกิ รักษาขนบประเพณีต่าง ๆ ในอดีตไว้อย่างชัดเจน บทละครที่มีชื่อเสียงหลายเรื่อง ให้ความนิยมชมชื่นแก่คนดูเป็นเวลากว่าสองศตวรรษ โดยมีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย อย่างไรก็ตาม ละครคะบุกิจำนวนไม่น้อยที่เขียนขึ้นใหม่โดยนักเขียนสมัยนี้ ในระยะสี่ห้าปีที่ผ่านมา ได้มีการเคลื่อนไหวในอันที่จะปรับปรุงคะบุกิ ให้ทันสมัย และได้มีการแสดงโดยมีการเปลี่ยนแปลงแบบแผนการแสดงบางอย่าง

ละครคะบุกินี้ยังได้รับชื่อเสียงจากต่างประเทศด้วย และได้มีการแสดงในต่างประเทศสามครั้ง คือ ในนครนิวยอร์กและซานฟรานซิสโก ในปี 2503 ในมอสโกในปี 2504 และในนครเบอร์ลิน, ปารีส และลิสบอน ในปี 2508

นอกจากละครคลาสสิกซึ่งเป็นมรดกตกทอดของญี่ปุ่นแล้ว โรงละครในญี่ปุ่นยังได้เสนอละครสมัยใหม่แบบตะวันตกด้วยเช่นกัน ชิมปะ (Shimpa) คือ ละครที่ทำหน้าที่เป็นประหนึ่งสะพานเชื่อมระหว่างละครสมัยเก่ากับสมัยใหม่ ชิมปะนี้ก่อกำเนิดขึ้นในตอนปลายศตวรรษที่ 19 และมีลักษณะดั้งเดิมคล้ายคะบุกิ อาทิเช่น แต่เดิมใช้ตัวแสดงเป็นชายล้วน แต่ในปัจจุบันมีแบบแผนการแสดงตามธรรมชาติ โดยปกติแสดงถึงความ เป็นอยู่ของชาวบ้านคนธรรมดา และตัวแสดงมีทั้งหญิงและชาย

มีละครหลายคณะที่แสดงละครแบบตะวันตก คณะละครเหล่านี้ ปรากฏเป็นครั้งแรกเมื่อประมาณ 60 ปีก่อน และในปัจจุบันมีผู้นิยมไม่น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่คนหนุ่มสาว เรื่องที่นำมาแสดงมีทั้งเรื่องของ เซกสเปียร์, โมลิแยร์, อีปเซน, และเชคอฟ

ซึ่งเป็นละครชั้นคลาสสิกไปจนถึงละครสมัยใหม่ แต่งโดยนักเขียน บทละครสมัยนี้ทั้งของญี่ปุ่นและต่างประเทศ

แบบแผนละครที่มืบทบาทมากที่สุดในญี่ปุ่นปัจจุบัน ยังคงเป็นภาพยนตร์อยู่เช่นเดิม ภาพยนตร์ญี่ปุ่นเรื่องแรกสร้างขึ้นเมื่อประมาณครึ่งศตวรรษก่อนหน้านั้น อย่างไรก็ตาม ตรงกันข้ามกับความนิยมของประชาชนต่อรายการโทรทัศน์ที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อุตสาหกรรมภาพยนตร์ก็ถึงลดถอยลงไป จำนวนโรงภาพยนตร์ลดจาก 8,636 โรงในปี 2503 เหลือ 4,828 โรงในปี 2509 จำนวนผู้เข้าชมก็ลดจาก 1,014 ล้านคนในปี 2503 เหลือ 345 ล้านคนในปี 2509

โรงถ่ายภาพยนตร์ของญี่ปุ่นอยู่ในจำนวนที่ผลิตภาพยนตร์ได้มากที่สุดในโลก ในปี 2509 ผลิตภาพยนตร์เรื่องได้ 437 เรื่อง ซึ่งในจำนวนนี้ 174 เรื่องเป็นภาพยนตร์สี และ 429 เรื่องเป็นภาพยนตร์จอกว้าง การผลิตภาพยนตร์เรื่องสั้นก็นับว่าอยู่ในระดับสูงเหมือนกัน ในปี 2509 ผลิตภาพยนตร์สารคดีได้ 996 เรื่อง ซึ่งเป็นจำนวน 2 ใน 3 ส่วนของภาพยนตร์สี

ภาพยนตร์ญี่ปุ่นที่ขายในต่างประเทศได้รับคำชมเชยเพิ่มขึ้นในรอบสิบปีที่แล้ว การถ่ายทำภาพยนตร์ร่วมกันระหว่างบริษัทภาพยนตร์ญี่ปุ่นกับบริษัทต่างประเทศ โดยใช้ฉากในญี่ปุ่นและในต่างประเทศ ได้เพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ และคาราซายหญิงญี่ปุ่นที่ปรากฏในภาพยนตร์ต่างประเทศก็เพิ่มขึ้นด้วย

ภาพยนตร์ญี่ปุ่นได้รับรางวัลหลายรางวัลในด้านความดีเด่นทางเทคนิคและศิลปะการแสดงในงานฉลองภาพยนตร์นานาชาติ ในปี 2494 ภาพยนตร์เรื่อง “ระโชมอน” (Rashōmon) ได้รับรางวัลประจำปีกรุงปารีส ในงานฉลองภาพยนตร์นานาชาติ ณ นครเวนิส นับเป็นรางวัลแรกของญี่ปุ่น ภาพยนตร์ที่ได้รับรางวัลกรุงปารีสนอกจากนี้ก็มีเรื่อง “ประตูนรก” “คนลากรถ” “เกาะ” “เพลิงบนทุ่ง” “เพื่อนร่วมชั้นผู้ทรยศ” และ “ตำนานซามูไร” ซึ่งได้รับรางวัลกรุงปารีสในปี 2506 ในงานฉลองภาพยนตร์นานาชาติที่นครเบอร์ลิน

ในปี 2509 ญี่ปุ่นส่งภาพยนตร์ออกนอกประเทศ 2,198 เรื่อง ซึ่งในจำนวนนี้ เป็นภาพยนตร์เรื่อง 1,720 เรื่อง สารคดี 25 เรื่อง และภาพยนตร์ข่าว 453 เรื่อง

และในปี 2508 ได้มีภาพยนตร์ต่างประเทศ 264 เรื่อง เป็นภาพยนตร์อเมริกัน 159 เรื่อง ภาพยนตร์อิตาลี 38 เรื่อง ภาพยนตร์ฝรั่งเศส 25 เรื่อง และภาพยนตร์อังกฤษ 16 เรื่อง ที่ได้ฉายในประเทศญี่ปุ่น

ศาสนา

รัฐธรรมนูญปี 2490 ให้เสรีภาพในการนับถือศาสนาแก่ปวงชนโดยบัญญัติว่า :

◀ ศาสนามิมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อจิตใจและความเป็นอยู่ของประชาชน :
(ภาพบน) วัดพุทธศาสนาอันเก่าแก่บนภูเขา
(ภาพล่าง) การประกอบพิธีสมรสตามแบบลัทธิชินโต

จะไม่มืองค์การทางศาสนาใด ๆ ได้รับสิทธิพิเศษจากรัฐ หรือใช้อำนาจทางการเมืองใด ๆ ไม่มีบุคคลใด ๆ จะถูกบังคับให้เข้าร่วมในพิธีการฉลอง หรือการปฏิบัติทางศาสนาใด ๆ ทั้งสิ้น รัฐและองค์การของรัฐจะละเว้นจากการศึกษาทางศาสนาหรือกิจกรรมทางศาสนาอื่น ๆ

พุทธศาสนาเป็นศาสนาสำคัญในญี่ปุ่นและมีผู้นับถือ 70 ล้านคน ศาสนาคริสต์ก็แพร่หลายเช่นกัน คาดว่ามีผู้นับถือศาสนาคริสต์มากกว่า 739,668 คน

ศาสนาชินโต (Shintō) ซึ่งไม่อาจเรียกได้ว่าเป็นศาสนาอย่างแท้จริงนั้นเป็นลัทธิที่เกิดขึ้นในญี่ปุ่น ซึ่งสั่งสอนให้มีการบูชาจักรพรรดิองค์ก่อน ๆ และบูชาบรรพบุรุษของตระกูล ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 รัฐได้ถือเอาศาสนาชินโตเป็นศาสนาประจำชาติ และมีการเชิดชูจากคณะรัฐบาล แต่ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันศาสนาชินโตมิได้รับการเชิดชูหรือสิทธิพิเศษแต่ประการใดอีกต่อไป ศาสนาชินโตยังคงอยู่เคียงข้างศาสนาพุทธ และบางครั้งก็ทับเกี่ยวอยู่ในจิตใจของประชาชนผู้นับถือศาสนาพุทธ ปัจจุบันนี้ชาวญี่ปุ่นเป็นจำนวนมากประกอบพิธีแต่งงานตามแบบชินโต และประกอบพิธีเผาศพตามแบบศาสนาพุทธ

ศาสนาพุทธได้ถูกนำเข้าสู่ประเทศญี่ปุ่นจากอินเดีย โดยผ่านประเทศจีนและเกาหลีในราวกลางศตวรรษที่ 6 ศาสนาพุทธไม่เพียงแต่เจริญรุ่งเรืองในญี่ปุ่นเท่านั้น แต่ยังได้มีส่วนในการสร้างความสมบูรณ์ในทางศิลปวิทยาให้แก่ญี่ปุ่นอีกด้วย

ศาสนาคริสต์ถูกนำเข้าสู่ประเทศญี่ปุ่นในปี พ.ศ. 2092 โดยผู้เผยแผ่ศาสนาเซซุซุอิ เซนต์ ฟรังซิส ซาเวียร์ แล้วศาสนาคริสต์ก็แพร่หลายไปอย่างรวดเร็วในครั้งหลังของศตวรรษที่ 16 นั่นเอง ต่อมาได้ถูกห้ามมิให้นับถือหรือเผยแผ่เป็นเวลาประมาณ 250 ปี จนกระทั่งถึงกลางศตวรรษที่ 19 อันเป็นเวลาญี่ปุ่นได้เปิดประเทศติดต่อกับโลกภายนอกอีกครั้งหนึ่ง

ทุกวันนี้ ในญี่ปุ่นผู้นับถือศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์มีจำนวนมากกว่าพวกแคทอลิกเล็กน้อย ในปี 2502 พวกโปรเตสแตนต์ได้ลดลงครบรอบร้อยปีของการมาถึงญี่ปุ่น

ลัทธิขงจื้อ ซึ่งเป็นประมวลคำสอนศีลธรรมมากกว่าที่จะเป็นศาสนานั้น ได้ถูกนำเข้ามาในญี่ปุ่นในตอนต้นศตวรรษที่ 6 และได้มีอิทธิพลอย่างใหญ่หลวงต่อความนึกคิดและความประเพณีของชาวญี่ปุ่น จนกระทั่งถึงตอนสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 ตั้งแต่สงครามมา อิทธิพลของลัทธิขงจื้อก็ค่อยลดน้อยลง

การกีฬา

ในปี 2507 โตเกียวได้เป็นเจ้าภาพจัดงานโอลิมปิกครั้งที่ 18 เมื่อบรรดานักกีฬาชั้นนำของโลกได้มาถึงญี่ปุ่นเพื่อการแข่งขันครั้งนี้ ต่างก็พบว่าตนเองได้เข้ามาอยู่ในประเทศซึ่งมีการเล่นกีฬาแบบตะวันตกแทบทุกชนิด นอกเหนือไปจากกีฬาประจำชาติญี่ปุ่นเช่นซูโม่ Sumō (มวยปล้ำญี่ปุ่น) ยูโด Jūdō และเคนโด Kendō (การฟันดาบแบบญี่ปุ่น)

นอกจากนี้ พวกเขายังพบว่า ตนเองได้เข้ามาอยู่ในประเทศซึ่งเคยเป็นสถานที่แข่งขันกีฬาประเพณีครั้งสำคัญ ๆ มาแล้ว ในเดือนพฤษภาคม 2501 ได้มีการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งที่สาม ณ กรุงโตเกียวเป็นผลสำเร็จด้วยดี และในเดือนตุลาคม 2506 สัปดาห์แห่งการกีฬานานาชาติซึ่งจัดขึ้นที่โตเกียว ได้นำผู้เข้าร่วมแข่งขันและผู้ชมจากส่วนต่าง ๆ ในโลก การชุมนุมกันที่ใหญ่กว่านี้ ถ้าพูดถึงจำนวนนักกีฬาที่เข้าร่วมแล้ว ก็ได้จัดใหม่ขึ้นทุกปี นั่นคือการแข่งขันกีฬาแห่งชาติ ซึ่งมีการแข่งขันกีฬาแทบทุกชนิด ในการแข่งขันกีฬาแห่งชาติประจำฤดูร้อน เมื่อเดือนตุลาคม 2510 ที่เมืองไซตามะ ในภาคกลางของญี่ปุ่น ปรากฏว่า มีนักกีฬายู่นจากทั่วประเทศเข้าร่วมด้วยกว่า 17,130 คน

ในญี่ปุ่น การกีฬาทุกประเภท ทั้งกีฬาประจำชาติและกีฬาสมัยใหม่ล้วนแต่มีผู้นิยมเป็นจำนวนมาก หนังสือพิมพ์ข่าวกีฬาและนิตยสารเกี่ยวกับกีฬาเป็นที่สนใจอ่านกันอย่างแพร่หลาย ประชาชนเป็นจำนวนมากไปแออัดกันในงานกีฬาทุกครั้งที่มีการแข่งขัน ในขณะที่เดียวกัน ก็มีประชาชนชาวญี่ปุ่นนับล้านที่เคยเฝ้าดูกีฬาที่ตนโปรดทางโทรทัศน์

วิทย์ และ โทรทัศน์ ได้มีส่วนช่วยเป็นอย่างมาก ในการฟื้นฟูกีฬาซูโม่ให้แพร่หลายทั่วประเทศ ต้นกำเนิดของกีฬาซูโม่มิมีมานานแสนนานกว่า 2,000 ปี เป็นกีฬาที่มีระเบียบแบบแผนแต่การแข่งขันดุเดือดน่าดู และเป็นต้นนิยมของชาวญี่ปุ่นแทบทุกคน ทุก ๆ ปีจะมีการแข่งขันกีฬาซูโม่เป็นประจำ 6 ครั้ง ๆ ละ 15 วัน ในโตเกียวและตามเมืองใหญ่อื่น ๆ นักกีฬาซูโม่อาชีพใช้เวลาที่ไม่มีการแข่งขันประจำต้องเที่ยวไปแข่งขันตามจังหวัดต่าง ๆ

การเล่นสกีได้กลายเป็นกีฬาสำคัญในฤดูหนาว และที่ราบสูงของทิวเขาญี่ปุ่น เป็นแดนในความฝันของนักเล่นสกีนับล้านพัน

ยูโดซึ่งพัฒนามาจากศิลปะเก่าแก่ คือ ยูยิตสึ (Jujitsu) ได้กลายมาเป็นกีฬาที่แพร่หลายในปัจจุบัน ไม่เฉพาะแต่ในญี่ปุ่นเท่านั้น แต่ยังมีแพร่หลายในประเทศอื่น ๆ หลายประเทศ และได้รับการบรรจุเข้าในรายการแข่งขันเป็นครั้งแรกในกีฬาโอลิมปิกในปี 2507 ได้มีการแข่งขันชิงแชมป์ยูโดระหว่างชาติครั้งแรกในโตเกียวในปี พ.ศ. 2499 และในปัจจุบัน มีการแข่งขันชิงแชมป์ยูโดระหว่างชาติเป็นประจำ ไม่เฉพาะในญี่ปุ่นเท่านั้น แต่ยังมีจัดในประเทศอื่น ๆ อีกด้วย ในญี่ปุ่นมีการแข่งขันยูโดทั่วประเทศประจำปี ซึ่งดึงดูดความสนใจจากประชาชนทั่วประเทศ

ภายหลังสงคราม กีฬาเคนโดได้เสื่อมความนิยมลง แต่ขณะกำลังฟื้นฟูขึ้นอีก

นอกเหนือจากกีฬาประจำชาติแล้ว ชาวญี่ปุ่นยังเล่นกีฬาตะวันตกเกือบทุกประเภท ตั้งแต่กีฬาประเภทคู่และลานไปจนถึงเบสบอลล์ รักบี้ พายเรือ และกีฬาขี่ม้า

นักกีฬาญี่ปุ่นเป็นจำนวนมากได้เข้าร่วมในการแข่งขันกีฬาระหว่างชาติในต่างประเทศ รวมทั้งกีฬาโอลิมปิก และนักกีฬาดลอดจนคณะกีฬาจากต่างประเทศเป็นจำนวนมากได้รับเชิญให้มาแข่งขันในญี่ปุ่นทั้งในระยะก่อนและหลังสงคราม

ในปัจจุบัน กีฬาที่แพร่หลายที่สุดในญี่ปุ่น ได้แก่ เบสบอลล์ และวอลเลย์บอลลูกน้ำ นักวอลเลย์บอลญี่ปุ่นได้ทำสถิติโลกไว้มากมายในการแข่งขันนานาชาติ เบสบอลล์นั้น เรียกได้ว่าเป็นกีฬาประจำชาติสมัยใหม่ คือ มีทั้งสมัครเล่นและอาชีพ แต่ไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันระหว่างเด็กนักเรียนหรือระหว่างทีมอาชีพคู่ปรับ ย่อมเป็นที่แน่นอนว่าจะต้องมีผู้เข้าชมการแข่งขันเป็นจำนวนมาก

กีฬากอล์ฟกำลังเป็นที่นิยมอยู่ในญี่ปุ่นในปัจจุบัน มีสนามกอล์ฟประมาณ 531 แห่ง และมีนักเล่นกอล์ฟประมาณ 3,500,000 คน

นักกีฬาญี่ปุ่นได้ทำชื่อไว้ในการแข่งขันวอลเลย์บอลล์ ปิงปอง มวยปล้ำสมัครเล่น และกายกรรมสมัครเล่นระหว่างชาติอีกด้วย ในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ปี 2507 นักกีฬาญี่ปุ่นได้รางวัลเหรียญทองในการแข่งขันประเภทวอลเลย์บอลล์หญิง, ยกน้ำหนัก (รุ่นเฟเธอร์เวต), ชกมวย (รุ่นแบนตั้มเวต), มวยปล้ำ (ฟรีสไตล์ก็มี รุ่นฟลายเวต, แบนตั้มเวต, เฟเธอร์เวต, ส่วนเกรโค-โรมัน สไตรด์ ก็มีรุ่นฟลายเวต, แบนตั้มเวต), กายกรรม (ทีมชาย, ชายเดี่ยว,

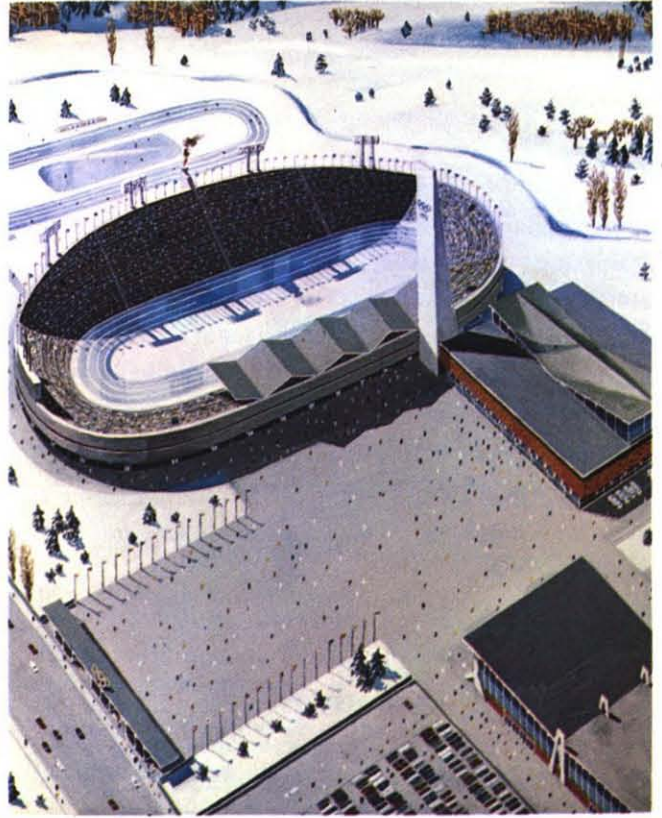
หญิงชาย, ม้านั่งชาย, บาร์คูชาย) และยูโด (รุ่นไลท์เวต, มิดเดิลเวต, เฮฟวีเวต) ซึ่งทำให้ญี่ปุ่นได้รับเหรียญทองมากที่สุดสามรองจากสหรัฐฯ และสหภาพโซเวียต

ญี่ปุ่นได้รับเกียรติสำหรับการแข่งขันกีฬานานาชาติอีกเป็นครั้งที่สอง ในเดือนเมษายน 2509 คณะกรรมการโอลิมปิก (ไอโอซี) ได้กำหนดให้เมืองซัปโปโร อันเป็นนครใหญ่ที่สุดของเกาะฮอกไกโด เกาะเหนือสุดของญี่ปุ่นเป็นสถานที่สำหรับการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกฤดูหนาวในปี 2515

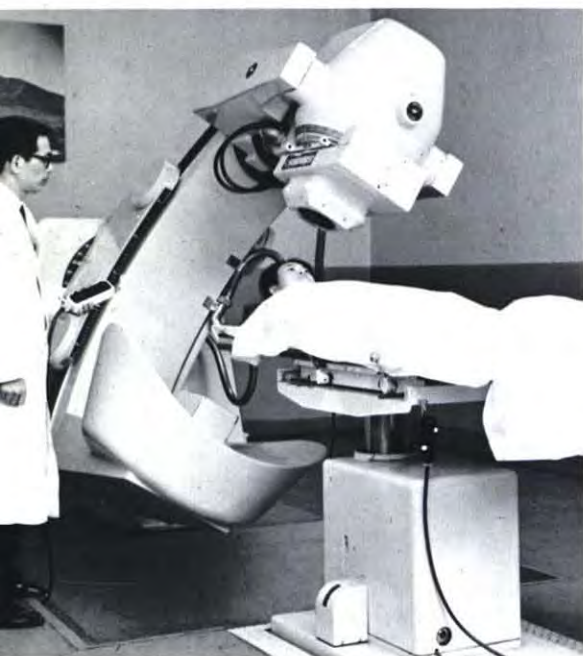
การแข่งขันกีฬาโอลิมปิกครั้งที่ 18 ในโตเกียว :

(ภาพบน) นักวิ่งชาวญี่ปุ่นนำคบเพลิงอันศักดิ์สิทธิ์เข้าสู่สนามกีฬาแห่งชาติ

(ภาพล่าง) การแข่งขันวิ่งมาราธอนในกีฬาโอลิมปิก (แชมป์เยียนโลก อาเบะเบ้ อิกิลา เบอร์ 19)

ความสัมพันธ์ระหว่าง ญี่ปุ่นกับไทย

มิตรภาพ

ความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นกับไทยได้ยั้งยืนมาช้านาน หากย้อนหลังไปในต้นศตวรรษที่ 17 ประเทศทั้งสองได้มีเรือสินค้าญี่ปุ่นติดต่อไปมาระหว่างกัน และมีชาวญี่ปุ่นเดินทางมาตั้งภูมิลำเนาอยู่ในกรุงศรีอยุธยา อันเป็นเมืองหลวงของไทยสมัยนั้น บรรดาชาวญี่ปุ่นที่เข้ามาซึ่งกรุงศรีอยุธยาดังกล่าวแล้ว ที่รู้จักกันมากที่สุดก็คือนามาคา นางาซามา ผู้ได้รับความไว้วางพระราชหฤทัยของพระมหากษัตริย์ไทย และในที่สุดได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์อันสูงส่งเป็นถึงออกญาเสนาภิมุข

ต่อมา ญี่ปุ่นใช้นโยบายปิดประตูประเทศไม่ติดต่อกับประเทศต่าง ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่นจึงหยุดชะงักไประยะหนึ่ง จนถึง พ.ศ. 2430 ประเทศทั้งสองได้มีการลงนามพระราชไมตรีและประกาศเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตขึ้น ใน พ.ศ. 2440 ญี่ปุ่นได้ส่งอัครราชทูตคนแรกมาประจำประเทศไทย ต่อมาได้มีการลงนามในสนธิสัญญาสันติภาพไมตรีทางการค้าและการเดินเรือระหว่างญี่ปุ่นกับไทย ตั้งแต่บัดนั้นความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศก็สนิทแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลงในปี พ.ศ. 2488 ความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างประเทศทั้งสองได้หยุดชะงักไปอีกครั้งหนึ่ง แต่แล้วก็ได้เริ่มขึ้นใหม่เมื่อ พ.ศ. 2492 โดยมีมีการลงนามในสัญญาการค้าระหว่างประเทศต่อกัน และในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2494 มีการจัดตั้งสำนักตัวแทนรัฐบาลญี่ปุ่นขึ้นที่กรุงเทพฯ ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2495 ก็ได้ยกฐานะขึ้นเป็นสถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่น

- ◀ การแข่งขันกีฬาโอลิมปิกฤดูหนาวที่ซัปโปโร ปี 2515 : ภาพสเก็ตซ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่จะสร้างขึ้น : (ภาพบนซ้าย) ที่กระโดดสกี (ภาพกลางซ้าย) หมู่บ้านโอลิมปิก (ภาพบนขวา) ที่เล่นสเกตโอลิมปิก (ภาพล่าง) รูปแกะสลักจากหิมะในงานเทศกาลหิมะประจำปีของเมืองซัปโปโร

หลังจากที่ญี่ปุ่นได้มีการทำสนธิสัญญาสันติภาพที่เมืองซานฟรานซิสโกแล้ว เมื่อประเทศทั้งสองได้กลับมีความสัมพันธ์ทางการทูตอีกครั้ง ก็ได้รื้อฟื้นสนธิสัญญามิตรภาพทางการค้าและการเดินเรือที่ต้องชะงักไปนั้นขึ้นมาใหม่ ใน พ.ศ. 2496 ได้ทำสนธิสัญญาว่าด้วยการบินพาณิชย์ระหว่างประเทศ พ.ศ. 2498 ทำสนธิสัญญาว่าด้วยวัฒนธรรม พ.ศ. 2498 ได้ทำสัญญาเพื่อตกลงเกี่ยวกับปัญหาเรื่องเงินเยนพิเศษ (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2505) และ พ.ศ. 2506 ได้ทำสัญญาเพื่อป้องกันภัยอันตรายระหว่างประเทศ

ในด้านความสัมพันธ์ฉันท์มิตรของบุคคลสำคัญระหว่างประเทศทั้งสองได้มีการเดินทางไปเยี่ยมเยือนแลกเปลี่ยนกันมาากขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2498 จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้นได้ไปเยือนประเทศญี่ปุ่น และในปี พ.ศ. 2500 นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น นายโนบูสึเกะ กิชิ ได้มาเยือนประเทศไทย พ.ศ. 2504 นายกรัฐมนตรี ฮายาโตะ อิเคดะ ก็ได้มาเยือนประเทศไทยอีก นอกจากนี้เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2506 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จเยือนประเทศญี่ปุ่นอย่างเป็นทางการ ต่อมา เมื่อเดือนธันวาคม 2508 มกุฎราชกุมารอากิฮิโตะ และเจ้าหญิงมิชิโกะแห่งญี่ปุ่น ได้เสด็จเยือนประเทศไทยตอบแทนเป็นทางการแทนสมเด็จพระจักรพรรดิอโงะฮิโตะ

ด้วยการที่พระ ราชวงศ์ของทั้งสองประเทศมีการเสด็จไปเยี่ยมเยือนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันนั่นเอง ย่อมเป็นการผูกพันฉันท์มิตรอย่างแน่นแฟ้นระหว่างประเทศทั้งสองให้แน่นแฟ้นสืบไป นอกจากนี้ เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2509 นายเอตส์ซาบุโร ชิอนิ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่นได้มาเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการ ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2510 นายทาเคโอะ มิกิ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่นก็มาเยือนประเทศไทยอีก เพื่อร่วมในการประชุมระดับรัฐมนตรีครั้งที่สองของการประชุมคณะมนตรีแห่งเอเชียและแปซิฟิก และในเดือนกันยายน พ.ศ. 2510 นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น เอซากุ ซาโตะ พร้อมด้วยมาดามซาโตะ และคณะก็ได้มาเยือนประเทศไทย เพื่อให้สัมพันธ์ไมตรีของญี่ปุ่นกับไทยสนิทสนมแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

การค้าขาย

การค้าขายระหว่างประเทศทั้งสองได้มีการขยายตัวขึ้นเป็นลำดับ ในปี พ.ศ. 2509 ประเทศไทยส่งสินค้าจากญี่ปุ่นมีจำนวน 6,000 ล้านบาท และส่งสินค้าจากออกไปยังญี่ปุ่นเป็นจำนวน 3,060 ล้านบาท มากกว่าสองเท่าของตัวเลขของปี พ.ศ. 2505 คือ ไทยซื้อสินค้าจากญี่ปุ่นจำนวน 2,960 ล้านบาท และญี่ปุ่นซื้อสินค้าจากไทย

จำนวน 1,420 ล้านบาท (ระหว่างปี 2505-2509 สินค้าของไทยได้มีจำนวนเกือบสองเท่า ส่วนสินค้าออกได้แสดงให้เห็นว่าได้เพิ่มขึ้น 50 เปอร์เซ็นต์)

สินค้าออกของไทยส่วนใหญ่ที่ส่งไปญี่ปุ่น เมื่อปี 2509 มีดังต่อไปนี้ :- ข้าวโพด 830,000 เมตริกตัน (60% ของจำนวนข้าวโพดที่ไทยส่งออก) ยาง 617,000 เมตริกตัน (30%) ปอ 66,000 เมตริกตัน (14%) แต่ละอย่างของสินค้าเหล่านี้ ญี่ปุ่นได้เป็นผู้ซื้อมากที่สุด นอกจากนี้ ญี่ปุ่นซื้อข้าว มันสำปะหลัง และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ จากประเทศไทยอีกเป็นจำนวนมาก

ส่วนทางด้านสินค้าเข้าที่ไทยได้สั่งซื้อจากญี่ปุ่น ใน พ.ศ. 2509 นั่นก็คือ สินค้าประเภทเครื่องจักร เครื่องอาหรัย มีมูลค่า 2,400 ล้านบาท เครื่องโลหะและผลิตภัณฑ์หัตถกรรมโลหะมูลค่า 1,320 ล้านบาท ผลิตภัณฑ์ของผ้า 1,120 ล้านบาท วัสดุที่ใช้ในทางเคมีภัณฑ์ 580 ล้านบาท จำนวนสินค้าดังกล่าวที่สั่งซื้อจากญี่ปุ่นนี้ ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ตามแผนการที่พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก และสินค้าต่างๆ ของญี่ปุ่นได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก

ถึงแม้ว่าดุลการค้าระหว่างประเทศทั้งสองนั้น ประเทศไทยได้รับความกระทบกระเทือนไปบ้าง แต่ญี่ปุ่นได้พยายามแก้ไขปัญหาล่าช้าตลอดมา จึงปรากฏว่า อัตราไม่สมดุลนั้นได้คล้อยลงไปเป็นลำดับ และด้านแนวโน้มของญี่ปุ่นที่จะให้ความร่วมมือในการส่งเสริมการค้าใหม่และเพิ่มจำนวนผลิตผลจากประเทศไทยให้มากขึ้น

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ-เทคนิค

เกี่ยวกับความร่วมมือทางเศรษฐกิจ-ในโอกาสที่นายพจน์ สารสิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเดินทางไปญี่ปุ่น เมื่อเดือนเมษายน 2509 เพื่อร่วมในการประชุมรัฐมนตรีเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รัฐบาลญี่ปุ่นได้ตกลงที่จะให้กู้เงินเป็นจำนวน 120 ล้านบาท ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ในทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับญี่ปุ่น กำลังก้าวไปสู่จุดประสงค่อนี้

ทางด้านความร่วมมือทางเทคนิค-ในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา มีผลงานทางด้านที่ดูหน้าไปอย่างสม่ำเสมอ ข้อยืนยันที่จะเห็นได้จากจำนวนผู้ที่เดินทางจากประเทศไทย ไปรับการฝึกอบรมในญี่ปุ่นตามแผนการโคลัมโบ ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี 2497 จนกระทั่งถึงเดือนสิงหาคม ปี 2510 มีจำนวนถึง 1,234 คน การฝึกอบรมเหล่านี้มีอยู่หลายด้าน อาทิ ทางเกษตรกรรมและปศุสัตว์, การประมง, การป้อนพืช-โทรเลข, การแพทย์, การก่อสร้าง, อุตสาหกรรม และการศึกษา

นอกจากนี้ รัฐบาลญี่ปุ่นยังได้ส่งผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่างๆ มาให้ความร่วมมือช่วยเหลือในประเทศไทย โดยสถิติเมื่อปี 2510 มีจำนวนถึง 166 คน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในระยะเวลา 3 เดือนเป็นอย่างน้อยและถึง 4 ปีเป็นอย่างมาก ถ้าแยกตามความร่วมมือในสาขาวิชาแล้ว ส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ ต่อไปได้แก่ การโทรคมนาคม การเกษตร การป่าไม้ และประมง เป็นต้น

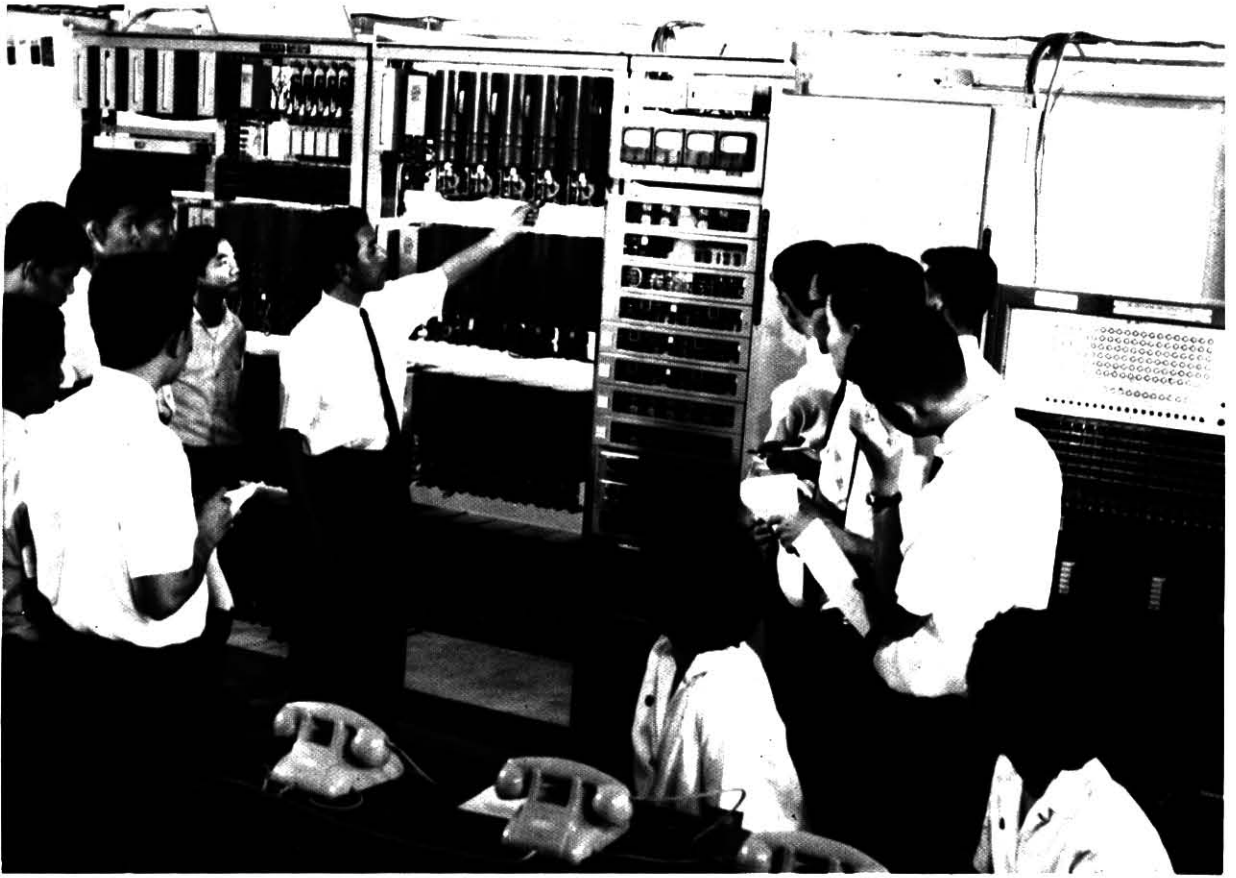
เกี่ยวกับความร่วมมือที่ได้จัดตั้งศูนย์ทางวิชาการขึ้นในประเทศไทยนั้น ในปี 2504 ได้มีการจัดตั้งศูนย์ฝึกชนแห่งหนึ่ง คือ ศูนย์ฝึกโทรคมนาคมที่จังหวัดนนทบุรี ศูนย์ฝึกแห่งนี้เป็นเครื่องหมายอันดีแห่งการเริ่มต้นอย่างสำคัญ ของความร่วมมือของญี่ปุ่นในโครงการตั้งศูนย์ฝึกในเอเชีย ศูนย์ฝึกโทรคมนาคมนี้ได้มอบให้แก่รัฐบาลไทยในเวลาต่อมา และในปัจจุบันเรียกว่า วิทยาลัยโทรคมนาคมนนทบุรี

ศูนย์ฝึกโทรคมนาคมนี้สร้างขึ้น เพื่อให้การฝึกอบรมทั้งทางทฤษฎีและภาคปฏิบัติแก่ผู้จบประโยคมัธยมศึกษาชั้นสูง และเจ้าหน้าที่เทคนิคในการติดตั้ง การปฏิบัติงานและบำรุงรักษา อุปกรณ์และเครื่องใช้ต่างๆ ในการโทรคมนาคม รวมทั้งวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ เพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลงในการตั้งศูนย์ฝึกนี้ ญี่ปุ่นได้จัดหาเครื่องจักรและอุปกรณ์มีมูลค่าทั้งสิ้นประมาณ 10 ล้านบาท และได้จัดหาผู้ฝึกสอนชาวญี่ปุ่นมาช่วยทำการฝึกสอน

ในเดือนกุมภาพันธ์ ปี 2506 ได้จัดตั้งสถาบันค้นคว้าเกี่ยวกับไวรัสขึ้น มีเจ้าหน้าที่ประจำสถาบันแห่งนี้เป็นผู้เชี่ยวชาญไทยและญี่ปุ่น โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยส่วนมากได้รับการฝึกฝนพิเศษทางการแพทย์ในญี่ปุ่น การช่วยเหลือของญี่ปุ่นในโครงการนี้เป็นมูลค่า 5 ล้านบาท รวมทั้งเครื่องอุปกรณ์อันทันสมัยที่สุด เช่น กล้องจุลทรรศน์อิเล็กโทรนิค ซึ่งสร้างจากญี่ปุ่น เป็นต้น สถาบันแห่งนี้ก็ได้มอบให้แก่รัฐบาลไทยในเวลาต่อมาเหมือนกัน

ในเดือนพฤศจิกายน ปี 2507 รัฐบาลญี่ปุ่นได้จัดตั้งศูนย์ฝึกทางวิชาการในการสร้างถนนที่จังหวัดสงขลา ศูนย์ฝึกแห่งนี้จะทำหน้าที่ให้การฝึกหัดและแนะนำวิศวกรไทย ในการออกแบบก่อสร้างและการบำรุงรักษาดถนน รวมทั้งการใช้เครื่องจักรกลและอุปกรณ์ในทางสร้างถนน คิดเป็นมูลค่าประมาณ 16 ล้านบาท รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญประจำศูนย์ฝึกนอก 10 คน

ตามโครงการร่วมมือทางเศรษฐกิจ-เทคนิคภายใต้แผนการโคลัมโบ
(ภาพบน) ผู้เชี่ยวชาญชาวญี่ปุ่น ให้การฝึกอบรมทั้งทางทฤษฎีและภาคปฏิบัติแก่นักศึกษาไทย ที่วิทยาลัยโทรคมนาคม จังหวัดนนทบุรี
(ภาพล่าง) คณะแพทย์ผู้เชี่ยวชาญชาวญี่ปุ่น กำลังทำการตรวจโรคให้แก่นักเรียน ในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ▶

นอกจากนั้น เมื่อต้นปี 2510 รัฐบาลญี่ปุ่นได้ให้ความร่วมมือทางการแพทย์ โดยได้จัดส่งคณะแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเคลื่อนที่ส่งคณะไปยังจังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อให้ความร่วมมือช่วยเหลือและยกระดับมาตรฐานการแพทย์ของไทย นอกจากนี้ได้ส่งคณะสำรวจด้านพัฒนาการต่าง ๆ มายังประเทศไทยอีกด้วย

ทางวัฒนธรรม

ญี่ปุ่นและไทยได้ทำสนธิสัญญาทางวัฒนธรรมเมื่อปี พ.ศ. 2485 เป็นครั้งแรก และต่อมาในเดือนเมษายน พ.ศ. 2498 ได้ทำฉบับใหม่ขึ้น จัดระบบการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของประเทศทั้งสองซึ่งกำหนดให้ความเข้าใจในวัฒนธรรมประเพณีซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนวิทยากร ระบบการให้ทุนการศึกษา และความร่วมมือในวัฒนธรรมประจำชาติ เป็นต้น

ในปี พ.ศ. 2510 มีนักศึกษาจากประเทศไทยไปศึกษาอยู่ในญี่ปุ่นเป็นจำนวน 307 คน ซึ่งเป็นนักศึกษาทุนรัฐบาลญี่ปุ่นจำนวน 108 คน นักศึกษาทุนส่วนตัว 199 คน นับได้ว่าเป็นจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่มากที่สุดในญี่ปุ่น

งานทางด้านวัฒนธรรมของญี่ปุ่นในประเทศไทยนั้น รัฐบาลญี่ปุ่นมีสำนักข่าวสารญี่ปุ่นเป็นศูนย์กลางดำเนินการเผยแพร่วัฒนธรรมต่าง ๆ ซึ่งในการดำเนินงานนี้มีการเปิดสอนภาษาญี่ปุ่นในคณะศิลปศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2508 โดยรัฐบาลญี่ปุ่นได้จัดส่งคณะอาจารย์มาให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี

การเสด็จเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการของมกุฎราชกุมารและเจ้าหญิงมิชิโกะแห่งญี่ปุ่น เมื่อเดือนธันวาคม 2507 เป็นสัญลักษณ์อันสำคัญอันหนึ่งในประวัติแห่งความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่น-ไทย (ภาพนี้) มกุฎราชกุมารและเจ้าหญิงมิชิโกะแห่งญี่ปุ่นเสด็จทอดพระเนตร พระบรมมหาราชวัง-วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

ทิศแบ่งตามเขต

● **สินค้าออก** (195,59

กำหนดส่ง

โอเชียเนีย
ออสเตรเลีย
ไลบีเรีย

แคนาดา

สหรัฐอเมริกา

13 พ.ค. 2520			
๒๗ ส.ค. ๒๕๒๗			
30 ก.ย. ๒๕๒๗			
๒๗ เม.ย. ๒๕๒๗			
๒๕ เม.ย. ๒๕๒๘			
14 ก.พ. ๒๕๒๘			
๒๕ มี.ค. ๒๕๒๘			
51 เม.ย. ๒๕๒๘			
๗ ก.ย. ๒๕๒๘			
1๒ ส.ค. ๒๕๒๙			
10 ก.ย. ๒๕๒๙			
๒๗ ส.ค. ๒๕๓๓			
25 พ.ค. ๒๕๔๔			

ฮ่องกง
เกาหลี
ไทย
ฟิลิปปินส์
ไต้หวัน
อินเดีย
สิงคโปร์
อินโดนีเซีย

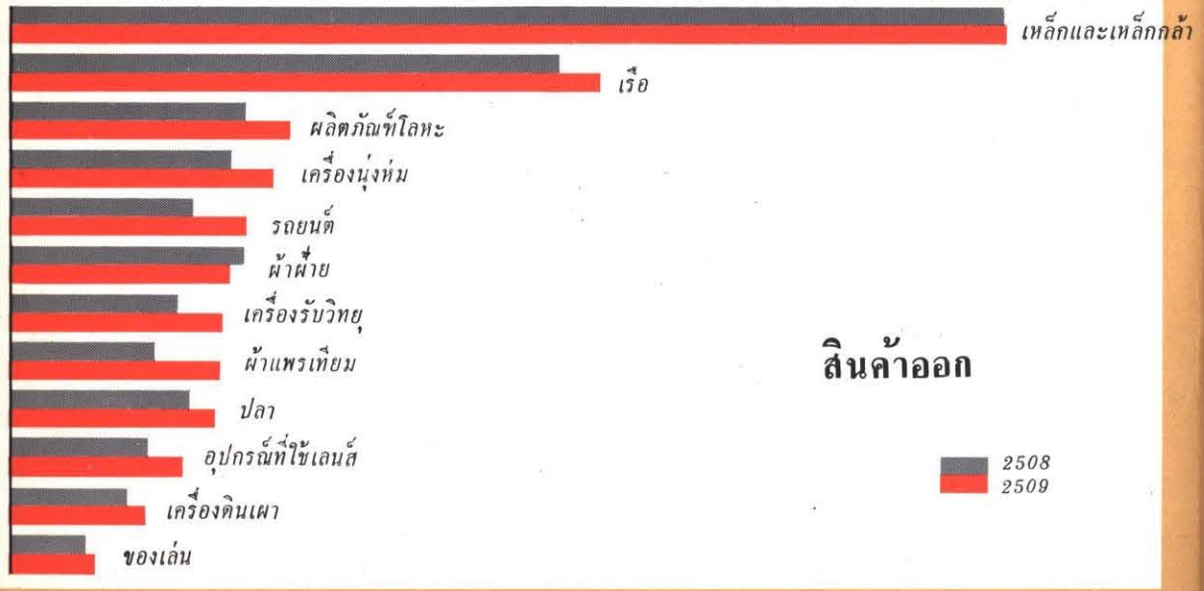
ตะวันออกกลางและใกล้
เยอรมัน
ฝรั่งเศส
กลุ่มประเทศ C.E.E.

สหราชอาณาจักร
จีนบนแผ่นดินใหญ่
สหภาพโซเวียต

ทิศแบ่งตามเขต

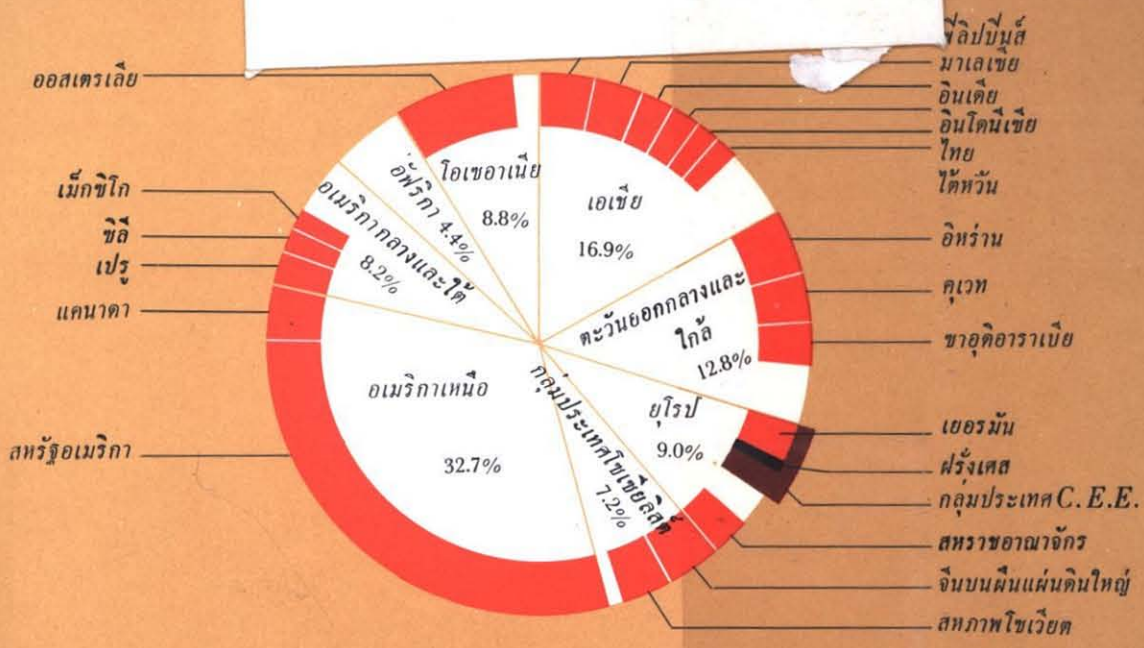
(พันล้านบาท)

0 200 400 600 800 1,000 1,200 1,400 1,600 1,800 2,000 2,200 2,400 2,600 2,800 3,000

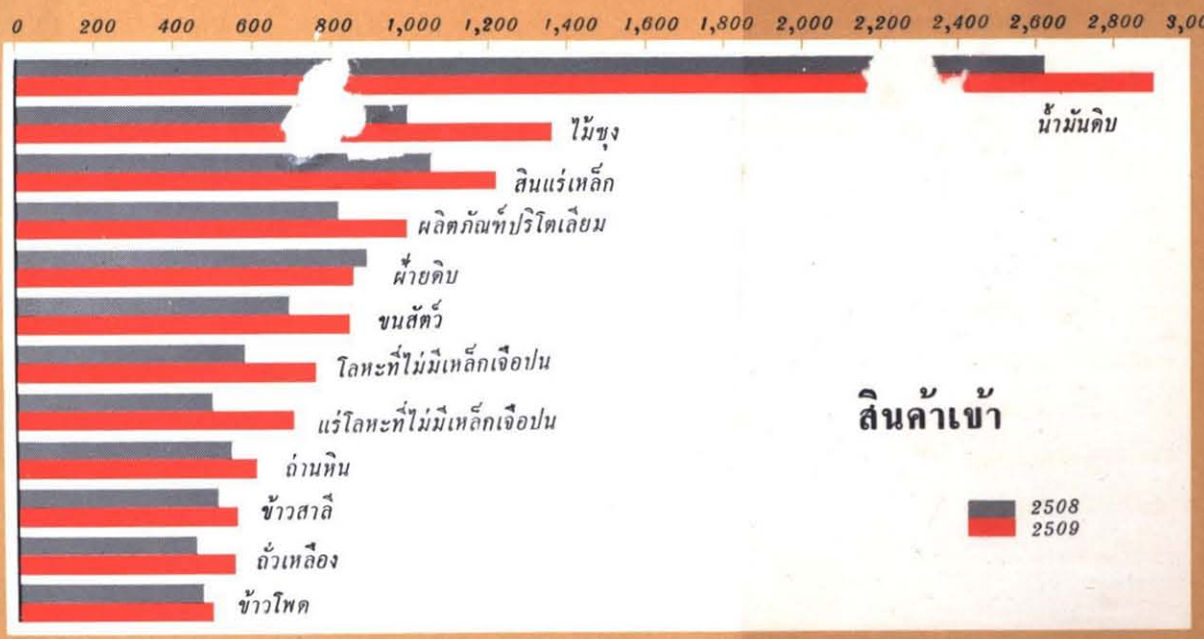

และประเทศ 2509
● สินค้าเข้า (1

สินค้าสำคัญ 2508 และ 2509

(พันล้านบาท)

สินค้าเข้า

■ 2508
■ 2509